

NUORISOKESKUS- TOIMINNAN ARVIOINTI

Raportti 4/2019

Sisällys

TIIVISTELMÄ ARVIOINNIN KOHTEESTA JA SUOSITUKSISTA:	3
1 JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	4
2 JOHDANTO	10
2.1 TAUSTA JA TAVOITTEET	10
2.2 ARVIOINNIN KOHDE	11
2.3 MENETELMÄT JA AINEISTOT	12
3 NUORISOKESKUSVERKOSTON VASTAAMINEN NUORISOLAIN JA ASETUSTEN TAVOITTEISIIN	13
3.1 NUORISOKESKUSVERKOSTO NUORISOLAIN MUKAISTEN TAVOITTEIDEN EDISTÄJÄNÄ	13
3.2 MITEN NUORISOKESKUSVERKOSTO TÄYTTÄÄ NUORISOTYÖSTÄ JA -POLITIIKASTA ANNETUN ASETUKSEN MUKAISET EDELLYTYKSET?	16
4 NUORISOKESKUSVERKOSTON ROOLI NUORISOTYÖSSÄ	20
4.1 NUORISOKESKUSTEN NUORISOTYÖLLINEN OSAAMINEN	20
4.2 NUORISOKESKUSTEN TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS NUORIIN	24
4.3 NUORISOKESKUSTEN PAIKALLINEN JA VALTAKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS	29
4.4 VALTIONAVUSTUSKÄYTÄNNÖN VAIKUTUKSET NUORISOKESKUSTEN TOIMINNALLISIIN EDELLYTYKSIIN, YHTEISKUNNALLISEEN VAIKUTTAVUUTEEN JA NUORISOTOIMINNAN LAATUUN	35
4.5 NUORISOKESKUSTEN JA SIDOSRYHMIEN KÄSITYS NIIDEN TULEVAISUUDESTA MUUTTUVASSA TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ	42
LIITTEET	47
LIITE 1. SIDOSRYHMÄKYSelyn VASTAAJIEN TAUSTATIEDOT	47
LIITE 2. NUORISOKESKUSTEN INFOKORTIT	51
LIITE 3. KYSELY SIDOSRYHMILLE	60

Tiivistelmä arvioinnin kohteesta ja suosituksista:

Nuorisokeskukset

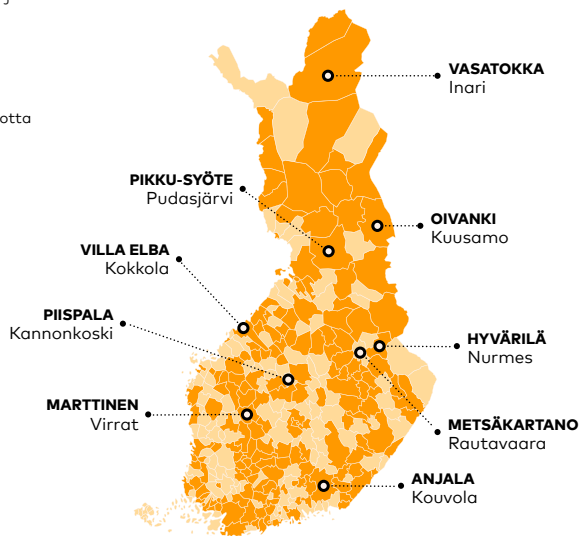
Nuorisokäyttöpäivää 209 323 2017
Nuorison yöpymistä 138 066 2017
Henkilötyövuotta 207 2017

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut nuorisokeskustoimintaa yli 30 vuoden ajan:

- Leirikoulut sekä luonto- ja harrasteleirit
- Seikkailukasvatus
- Sosiaalinen vahvistaminen
- Koulutukset ja kokoukset
- Perhe- ja virkistyslomat sekä nuorisotapahtumat
- Kansainvälisen nuorisotyön koordinointi

Nuorisokeskusten sidosryhmät:

- Koulut
- Kuntien nuorisotyö
- Seurakunnat
- Järjestöt, yhdistykset ja seurast

Nuorisokeskusten leirille osallistuneet ryhmät 2018

Nuoret

Nuorisopedagogisen työotteen kulmakiviä ovat muun muassa nuorten oppiminen kokemusten kautta sekä toiminnan nuorisokeisyys.

Henkilöstöllä on vahvaa nuorisotyöllistä osaamista.

Meillä on loistavat tilat ja puitteet, joita asiakkaamme arvostavat.

Sidosryhmät

Nuorisokeskusten henkilöstö

Suosituksat

Sesonkiloonteisuus

Nuorisokeskusten tulisi edelleen pyrkiä tasaamaan toiminnan sesonkiloonteisuutta, mikä mahdollistaisi myös vakituisten työntekijöiden lisäämisen ja nuorisotyöllisen osaamisen tason ylläpitämisen.

Verkostot

Vaikutusta nuoriin tulee tehdä vahvemmin näkyväksi ja viestiä laajemmin verkostoissa ja omassa viestinnässä. Tätä tukee nuorisokeskusverkoston kehittämä ja 2019 käyttöön otettava seuranta- ja arviointijärjestelmä.

Alueellisuus

Nuorisokeskukset voisivat ottaa vielä vahvemmin nuorisotyön alueellisen kehittäjän roolin ja jakaa osaamistaan muille nuorten kanssa työskenteleville. Esimerkiksi uusi opetussuunnitelma painottaa toiminnallisten opetusmenetelmien kehittämistä. Nuorisotyöntekijöillä on pedagogisia valmiuksia tukea tätä uuden painotuksen toimeenpanoa.

Viestintä

Nuorisokeskusten tunnettuus sekä nuorisotyöllisen osaamisen ja tuki nuorisotyön toimijoille on vielä laajemmän vaikuttavuuden esteenä. Nuorisokeskusten tulee jatkaa viestinnän kehittämistä ja toteutusta pitkäjänteisesti.

1 Johtopäätökset ja suositukset

Luvussa on yhteenveto nuorisokeskusten arvioinnin keskeisistä tuloksista, johtopäätöksistä ja suosituksista suhteessa arviointitehtäviin. Arvioinnissa tuotettiin tietoa nuorisokeskusten toiminnasta suhteessa nuorisolain mukaisiin tavoitteisiin ja tehtäviin, toiminnan vaikuttavuudesta ja laadusta sekä valtionavustuskäytäntöjen vaikutuksista nuorisokeskusten toiminnallisiin edellytyksiin. Lisäksi kartoitettiin näkemyksiä nuorisokeskusten roolista tulevaisuudessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Valtion nuorisoneuvoston toimeksi antama arviointi toteutettiin marraskuun 2018 ja maaliskuun 2019 välisenä aikana. Arviointi pohjautuu nuorisokeskuksia koskevaan kirjalliseen aineistoon, nuorisokeskustoimijoille ja heidän sidosryhmilleen suunnattuun kyselyyn ja asiantuntijoiden haastatteluihin. Seuraavaksi kuvataan arvioinnin johtopäätökset ja suositukset arviointikysymyksittäin.

Miten nuorisokeskusverkosto toteuttaa/edistää nuorisolain mukaisia tavoitteita ja täyttää asetuksessa asetetut edellytykset nuorisokeskustoiminnalle?

Opetus- ja kulttuuriministeriö on arvioinut nuorisokeskusten toiminnan nuorisolainmukaisuuden valtionavustuskelpoisuutta nuorisolain päivityksen yhteydessä. Lisäksi se seuraa toteutusta avustusprosessin yhteydessä vuosittain. Nuorisokeskukset toteuttavat nuorisolain mukaisia tavoitteita ja täyttävät asetuksessa asetetut edellytykset nuorisokeskustoiminnalle. Muun muassa nuorten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen ovat toimintaa läpileikkaavia arvoja, joita pyritään ylläpitämään kaikessa toiminnassa ja henkilöstön täydennyskoulutuksen teemoilla. Nuorisokeskusten toiminta on tavoitteellista ja lain edellyttämällä tavalla pääosin suunnattu nuorille, ja keskukset soveltuvat ympärivuotiseen toimintaan. Sidosryhmien antamat arviot tukevat nuorisokeskusten näkemyksiä.

Nuorisokeskusten henkilöstön nuorisotyöllinen osaaminen ja riittävyys

Niin nuorisokeskustoimijat kuin niiden sidosryhmät arvioivat nuorisokeskusten nuorisotyöllistä osaamista ja ohjaushenkilöstön riittävyyttä pääosin hyväksi. Osaaminen linkittyy nuorisokeskuspedagogiikan toteutukseen ja sosiaalisen vahvistamisen menetelmiin. Nuorisokeskukset itse ovat arvioissaan hieman sidosryhmiä kriittisempiä etenkin määrällisen riittävyyden osalta. Toiminnan sesonkiluonteisuus haastaa nuorisokeskuksissa ohjaushenkilöstön riittävyyttä määrällisesti ja laadullisesti. Sesonkiaikoina kysyntää täyttämään palkataan lisää ohjaushenkilöstöä, jonka osaaminen ei välttämättä ole yhtä syvää kuin vakituisella ohjaushenkilöstöllä. Toiminnan tasaaminen ympärivuotiseksi helpottaisi vakituisten työntekijöiden lisäämistä, mikä puolestaan helpottaisi nuorisotyöllisen osaamisen tason ylläpitämistä ja toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä nuorisotyöntekijöiden määrän kasvaessa.

Suosituks:

- » Nuorisokeskukset ovat kehittäneet toimintatapoja ja osaamista verkostona. Tätä työtä on syytä jatkaa ja edistää edelleen ja varmistaa osaaminen ja nuorisokeskusten pedagogisen työtteen huomiointi myös lyhytaikaisissa työsuhteissa.
- » Nuorisokeskusten tulisi edelleen pyrkiä tasaamaan toiminnan sesonkiluontoisuutta, mikä mahdollistaisi myös vakituisten työntekijöiden lisäämisen ja nuorisotyöllisen osaamisen tason ylläpitämisen.

Nuorisokeskusten vaikutukset nuoriin

Vaikutukset näkyvät eri tavoin eri kohderyhmillä, ja silloin, kun nuorten kanssa ei ole pitkäkestoista toimintaa, vaikutukset toteutuvat olemisessä ja tekemisessä. Nuotta-valmennuksen sosiaalisen vahvistumisen tavoitteiden mukaiset positiiviset vaikutukset nuoriin tulevat selkeästi ilmi niin nuorten, ohjaajien kuin sidosryhmien palautteista ja myös nuorisokeskusten henkilöstön arvioimina. Leirikoulun ja muun ohjatun toiminnan vaikutukset syntyvät muun muassa irtiottona arjesta, uusina elämyksinä ja ohjatun yhteistoiminnan kautta itsetuntemuksen lisääntymisenä. Nuorisokeskusten tuki ryhmäytymiseen ja oppilaiden vahvuuksien parempaan tuntemukseen on lisäarvo, jota ei aina hyödynnetä leirikoulujen ohjaavien opettajien tai ohjaajien taholta. Tällöin nuorisokeskusten nuorisotyön osaamista ei tunnisteta.

Nuorisokeskusten vaikutus nuoriin syntyy nuorten kanssa yhdessä tekemisestä ja siitä, että yhdessä tekemistä reflektoidaan nuoren itsensä kanssa. Tätä tietoa hyödynnetään nuorisokeskusten sisäisessä kehittämisessä, mutta sitä ei sanoteta ja viestitä riittävän selkeästi nuorisokeskusten ulkopuolelle, jotta nuorisokeskusten rooli kasvattajien tukena ja osana nuorisotyön kokonaisuutta avautuisi muille toimijoille laajemmin. Toiminnasta kerätään asiakaspalautetta. Yhtenäisintä palautteen kerääminen on Nuotta-valmennuksista, mutta senkin osalta löytyy eroavaisuuksia. Muun toiminnan osalta palautteen ja toiminnan vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen on vielä kirjavampaa.

Suosituks:

- » Arvioinnissa on noussut esiin tarve varmistaa vahvemmin, että myös yhteistyötahot mieltävät nuorisokeskusten tarjoamat mahdollisuudet ja erityisesti pedagogisen tuen mahdollisuudet. Nuorisokeskusten leirikoulutoiminnassa tulisi edelleen varmistaa, että muun muassa leirikouluihin osallistuvien ryhmien opettajat näkevät nuorisokeskusten lisäarvon tavoitteellisena, osallisuutta vahvistavana ja ryhmäytymistä sekä opetussuunnitelman mukaista toimintaa tukevana toimintana, jo leirikoulujen suunnitteluvaiheessa. Uusi opetussuunnitelma painottaa toiminnallisten opetusmenetelmien kehittämistä. Nuorisotyöntekijöillä on pedagogisia valmiuksia tukea tätä uuden painotuksen toimeenpanoa.
- » Vaikutusta nuoriin tulee tehdä vahvemmin näkyväksi ja viestiä laajemmin verkostoissa ja omassa viestinnässä. Tätä tukee nuorisokeskusverkoston kehittäminen ja vuonna 2019 käyttöön otettava seuranta- ja arviointijärjestelmä.
- » Nuorisokeskusten tulisi jatkossa kiinnittää tasapuolisemmin huomiota lapsille, nuorille ja näiden kanssa työskenteleville aikuisille toteutettavaan jälkiseurantaan, jonka avulla nuorisokeskusten ja nuorisokeskuspedagogiikan vaikutuksia voidaan tehdä entistä näkyvämmiksi.

Nuorisokeskusten alueellinen ja valtakunnallinen vaikuttavuus

Nuorisokeskukset toimivat verkostona kansallisesti ja kattavat yhdessä Suomen kohtalaisen hyvin. Maantieteellisen jakautumisen osalta on nostettu esiin puutteena keskuksen puuttuminen Varsinais-Suomesta. Toimijat, jotka eivät ole tehneet yhteistyötä nuorisokeskusten kanssa, tunnistavat useimmin haasteiksi kaukaisen sijainnin ja oman organisaation taloudelliset ja ajalliset resurssit yhteistyön tekemiseen. Lisäksi nuorisokeskusten ruotsinkielisten palveluiden vähäinen tunnettuus nostettiin esteeksi ruotsinkielisten sidosryhmien osalta. Vaikka palvelua on tarjolla verkostossa myös ruotsiksi, sitä ei tunneta. Yksittäisten nuorisokeskusten välillä on eroja siinä, kuinka laaja-alaisesti ympäri Suomea lapset ja nuoret keskuksien saapuvat. Eroja selittävät osaltaan nuorisokeskusten erilaiset profiilit ja toiminnan painottuminen. Yleisesti ottaen Nuotta-valmennuksiin saapuvat nuoret tulevat useammin lähialueilta ja leirikoulut kauempaa.

Vuositasolla merkittävä osa nuorten ikäluokista osallistuu nuorisokeskuksissa järjestettävään toimintaan. Myös se, että nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset tuovat lapsia ja nuoria uudelleen nuorisokeskuksiin, viestii osaltaan koetusta toiminnan merkityksellisyydestä. Arvioinnin aikana on vahvistunut näkemys siitä, ettei nuorisokeskuksia tai nuorisokeskusten merkitystä osana valtakunnallista nuorisotyötä tunnisteta laajalti. Taustalla on myös se, etteivät nuorisokeskukset vielä tuo tekemäänsä työtä riittävän selkeästi näkyviin.

Koska nuorisokeskukset toimivat eri tavoilla yhteistyössä alueiden nuorisotyön kanssa ja tukevat sitä, muokkautuu niiden rooli osaltaan alueellisen nuorisotyön mukaan. Silti vahvemman roolin ottamisessa tunnustetaan kehittämisen varaa niin sidosryhmien kuin itse nuorisokeskusten arvioissa. Osalla alueellinen nuorisotyö on ollut keskeisempi osa toimintaa jo pidemmän aikaa. Yleisesti ottaen, nuorisokeskusten roolit alueellisina toimijoina ovat vahvistuneet, mikä on ollut myös nuorisolakiuudistuksen tavoitteena. Nuorisokeskukset toimivat nuorisotyön kentällä samassa rajapinnassa monen nuorisotoimijan kanssa esimerkiksi seikkailukasvatuksen, työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön osalta. Lisäksi nuorisokeskukset toimivat yhteistyössä seurakuntien, koulujen, kolmannen sektorin ja kuntien kanssa. Nuorisokeskukset toimivat tässä mielessä yhdistävänä rakenteena monille nuorisotoimijoille. Suomen alueellinen keskittyminen jatkuu ennusteiden mukaan myös tulevaisuudessa. Tämä lisää nuorisokeskusten tehtävää alueellisena toimijana, koska kuntien resurssit heikkenevät taantuvilla alueilla. Tämänkaltaisen toiminnan kehittämisestä löytyy jo hyviä esimerkkejä nuorisokeskuksista.

Keskukset koordinoivat ja toimivat kumppanuuksissa erilaisissa kehittämishankkeissa ja verkostoissa, ja yhteistyötä arvostetaan nuorisotyön kentällä. Nuorisokeskukset toteuttavat tahtoillaan ja kumppaneina vuosittain useita kehittämishankkeita ja toimivat nuorisotyön "laboratorioina" edistäen nuorisotyöllistä kokeilukulttuuria. Lisäksi nuorisokeskukset tarjoavat tutkijoille ja opinnäytetyön tekijöille aiheita ja yhteistyötä.

Myös nuorisotutkimuksen saralla on tuotu esiin, että nuorisotoiminnan arvioinnissa tulisi siirtää painopistettä kävijämäärien sijaan kohtaamistyön ulottuvuudella syntyvän tuloksellisuuden arviointiin. Kentällä tunnustetaan, että on hyvin haasteellista osoittaa, kuinka kauaskantoisia nuorisotyön välittömät vaikutukset ovat ja kuinka lyhyissä interventioissa syntynyttä pysyvää vaikutusta voidaan tehdä näkyväksi. Tutkijat painottavat, että nuorisotyön kova ydin ilmenee nuorten kasvatuksellisenä kohtaamisena, ei vain lähtökohtaisesti varhaisessa puuttumisessa tai korjaavassa/kuntouttavassa työssä. Nuorisotyön vaikutukset ja vaikuttavuus tulevat näkyväksi toiminnassa, jossa mukana olevana nuori kiinnittyy ryhmään,

yhteisöön ja yhteiskuntaan¹. Nuorisotyö voi tukea tätä sillä, että yhä useammat nuorta osallistavat mekanismit toimisivat ja tulisivat positiivisella tavalla hänen sen hetkistä elämäkulttuurista tilannettaan vastaan. Nuorisotyön vaikutukset tulevat esille muun muassa siinä, että nuorisotyö mahdollistaa nuorelle pääsyn kasvukokemuksiin ja avaa ovia osallistumiseen, harrastamiseen, yhteisöihin, verkostoitumiseen, neuvontaan, kokemuspohjaiseen osaamiseen ja päätösvaltaan. (Gretschel ym., 2016.)² Nuorisokeskukset asemoituvat tähän toimintaympäristöön ollen tukena muille toimijoille ohjaus- ja kasvatustehtävässä. Tällöin niiden merkitystä ja vaikuttavuutta tulee tehdä näkyväksi myös yhteistyöverkostojen kautta. Nuorisokeskukset toimivat laajasti yhteistyössä alueellisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa. Silti myös nuorisokeskukset tunnistavat, että niiden osaamista ja ymmärrystä nuorista olisi mahdollista vahvistaa nuorisotyön verkostoissa ja toimijakentässä.

Suosituks:

- » Entistä laajempien vaikutusten syntymisen esteenä on nuorisokeskusten tunnettuuden puute. Myöskään keskusten nuorisotyöllistä osaamista ja potentiaali ei tunnusteta riittävästi nuorisotyön kentällä. Nuorisokeskusten tulee jatkaa viestinnän kehittämistä ja toteutusta pitkäjänteisesti. Niiden verkkosivujen tietoja olisi syytä yhdenmukaistaa keskenään, ja tiedotusta tulisi kohdentaa suoraan eri nuorisotyön toimijoille, etenkin kouluille. Lisäksi tulisi tuoda näkyville myös ruotsinkielisten palveluiden tarjonta.
- » Vaikuttavuuden lisäämiseksi nuorisokeskusten toimijuutta nuorisotyöllisen osaamisen jakajana tulisi vahvistaa nuorisotyön kentällä ja verkostoissa.
- » Vaikuttavuuden näkyväksi tekemistä tukee myös edellisessä kohdassa esiin nostettu tarve vahvistaa niin sanottua jälkiseurantaa ohjaavien opettajien ja ohjaajien kautta.
- » Ministeriön tulisi tukea vielä vahvemmin nuorisokeskusten tunnettuuden lisäämistä osana nuorisotyön kenttää.

Valtionavustuskäytännön vaikutukset nuorisokeskusten toiminnallisiin edellytyksiin, yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja nuorisotoiminnan laatuun

Valtionavustus on edellytys sille, että nuorisokeskukset voivat tuottaa laadukkaita ja tavoitteellisia palveluita nuorille kohderyhmille edullisempaan hintaan. Toiminta-avustus ja muut harkinnanvaraisesti myönnettävät kohdennetut avustukset eivät kata toiminnan kustannuksia ja kehittämistä, ja nuorisokeskusten toiminnan edellytyksenä on myyntituoton hankkiminen matkailusta ja tilojen ja palveluiden tarjoajana eri kohderyhmille. Tämä edellyttää tasapainoilua sen suhteen, että matkailutoiminta pysyy sopivassa suhteessa nuorisokohderyhmien kanssa ja että toiminnan painopiste on nuorisokeskusten osaamisen hyödyntämisessä eikä puitteiden tarjonnassa. Tämä on myös nuorisokeskusten tahtotilassa ja toteutuu arvioinnin havaintojen perusteella jo hyvin. Osalla nuorisokeskuksista taas nuorisotyön toteutus on painottunut toiminnan taloudellisuuden kustannuksella, ja tasapainon löytäminen on ohjattu myös opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

¹ Tämän työn vaikuttavuudesta on tehty muun muassa EU:n nuorisopoliittisten toimintaohjelmien (Youth in Action ja nyttemmin Erasmus+) arvioinneissa kattavia selvityksiä. Ks. Kuure, T. (2010): Youth in Action EU:n nuorisohjelman väliarviointi. (The Interim Evaluation of the "Youth in Action" Programme 2007–2013, National Report Finland, 7.6.2010). Julkaisematon arviointiraportti, OKM/CIMO. Ks. myös Eronen, A., Haila K. & Lahtinen, K., Kuure, T. (2017): Mid-term Evaluation of the Erasmus+ Programme 2014–2020 Finland. Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2017:32.

² Gretschel, A., Junttila-Vitikka, P. ja Puuronen, A. (2016). Suuntaviivoja nuorisotoimialan määrittelyyn ja arviointiin, 2016. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura Verkkojulkaisu 96.

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa nuorisokeskusten toimintaa osana valtionavustusprosessia. Nuorisokeskusten näkökulmasta toiminnan arvioinnissa korostuvat vielä liikaa kävijämääriin kohdistuvat mittarit. Tilastoitavat nuorisokäyttöpäivät³ kuvaavat nuorisokeskusten volyymin, mutta sen perusteella ei voida tehdä päätelmiä toiminnan laadusta, nuorisokeskuksen vaikutuksista nuoriin tai laajemmasta toiminnan vaikuttavuudesta. Arviointi asettuu ajankohtaan, jolloin Suomen nuorisokeskusten toiminnan seuranta- ja arviointijärjestelmä on vasta valmistumassa, ja sitä aletaan ottaa käyttöön vuoden 2019 aikana. Nuorisokeskusten yhteisesti kehittämän järjestelmän ensisijainen tarkoitus on laadun ja läpinäkyvyyden kehittäminen. Tarkoitus on, että sillä vastataan paremmin myös keskuksien toimintaa säätelevän nuorisolain ja asetuksen vaatimukseen keskusten toiminnan seuranta- ja arviointijärjestelmästä. Järjestelmän kautta on tulevaisuudessa mahdollisuus saada tietoa toiminnan tunnusluvuista mutta myös itsearviointitietoa (prosessikuvauksia tarkistuslistoja vasten), asiakaspalautteita ja henkilöstön palautteita. Arvioinnin toteutushetkellä yhdenmukaista tietoa on ollut saatavilla vain rajallisesti. Tämä koskee erityisesti nuorisokeskusten keräämiä palautteita toiminnasta. Nuorisokeskusten toivomuksena on, että tulevaisuudessa tuotettavaa laadullista tietoa voidaan huomioida paremmin toiminnan ohjaamisessa ja osana avustusprosessia.

Avustusprosessin ja nuorisokeskusten läpinäkyvän talouden seurannan esteenä on, etteivät kaikki nuorisokeskukset seuraa ja eriytä nuorisokeskustoiminnan ohella eri nuorisokeskustoimintaan liittyviä tai sitä kehittäviä toimintoja kirjanpidossa omilla kustannuspaikoillaan. Tämä tulee muuttumaan vuoden 2019 nuorisokeskusten seuranta- ja arviointijärjestelmän käyttöönoton myötä.

Nuorisokeskusten erityisavustusmuodon yhdistäminen yleisavustukseen on nostettu esiin yhtenä mahdollisuutena virtaviivaistaa valtionavustusprosessia. Yhdistämisen vaarana nähdään, etteivät avustussummat kasva tehtävien lisääntyessä.

Suosituks:

- » Ministeriön avustusprosessissa toiminnan laatua kuvaavien seurantatietojen käyttöä tulisi käydä läpi yhteistyössä nuorisokeskusten kanssa. Nuorisokeskusten näkökulmasta on toivottu toiminnan arviointia muilla kuin määrällisillä mittareilla, ja vuonna 2019 käyttöön otettava seuranta- ja arviointijärjestelmä on rakennettu niin, että se mahdollistaa läpinäkyvämmän seurantatiedon ja yhteismitallisemman laadun arvioinnin (ml. palautteet).
- » Investointiavustusten osalta nostetaan esiin tarve selvittää käytäntöä, jossa nuorisokeskustiloille voitaisiin asettaa kaikille keskuksille sama neliökohtainen kustannuskatto.
- » Toiminnan taloudellisuuden, laadun ja vaikuttavuuden näkökulmasta avustusprosessissa tulisi varmistaa riittävät resurssit OKM:ssä myös päätöksentekovaiheeseen.

Nuorisokeskusten tulevaisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

Nuorisokeskukset ja niiden sidosryhmät näkevät nuorisokeskusten roolin tulevaisuudessa edelleen tärkeänä. Monien mielestä nuorisokeskusten roolia voisi yhä terävöittää ja niiden potentiaalia hyödyntää vielä paremmin. Muiden toimijoiden vähentäessä omien

³ Nuorisokäyttöä tilastoidaan opetus- ja kulttuuriministeriölle. Käytöstä tilastoidaan alle 29-vuotiaiden henkilöiden yli 4 tuntia kestäneet vierailut nuorisokeskuksissa, riippumatta siitä, onko toiminnan ohjaus tullut nuorisokeskukselta vai jostain muualta.

leirikeskustensa määrää myös nuorisokeskusten fyysiset tilat nähdään tärkeässä asemassa muun muassa leiritoiminnan järjestämisessä.

Nuorisokeskusten näkemykset tulevaisuuden roolista poikkeavat hieman painotuksiltaan, mutta myös ilmeisiä yhteisiä painopisteitä löytyy: Nuorisokeskusten nähdään osallistuvan tulevaisuudessakin kansallisesti kasvatustehtävään. Uusimmassa opetussuunnitelmassa opetusta pyritään viemään perinteisen koulun ulkopuolelle, ja nuorisokeskukset voivat tukea kouluja opetussuunnitelmien toimeenpanossa. Tähän toivottiin myös opetushallinnon laajempaa tukea ja mahdollisuuksien tunnetuksi tekemistä. Nuorisokeskusten tulisi tarjota osaamistaan kouluille ja oppilaitoksille myös jatkossa koulu- ja luokkatyöskentelyn tueksi.

Nuorisokeskusten painopisteinä nähdään kansainvälisen nuorisotyön, ympäristökasvatuksen ja kestävä kehityksen kehittäminen ja toteuttaminen sekä suunnannäyttäjänä toimiminen näissä teemoissa. Tulevalle Erasmus+ -ohjelmalle esitetään sen nykyisen budjetin kaksinkertaistamista⁴, mikä tukisi osaltaan nuorisokeskusten mahdollisuuksia vahvistaa rooliaan kansainvälisessä nuorisotyössä. Yhden ohjelmaan sisältyvän aloitteen tavoitteena on mahdollistaa alle 18-vuotiaille tutustuminen muihin Euroopan maihin ja niiden kulttuureihin ja sitä kautta auttaa nuoria lisäämään ymmärrystään Euroopan monimuotoisuudesta ja avartaa heidän maailmankuvaansa. Globaalien ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen, äärellä nuorisokeskuksilla tulee olemaan tulevaisuudessa tärkeä rooli nuorten luontosuhteen muokkaamisessa ja nuorten äänen esille tuomisessa.

Kohderyhmien näkökulmasta tuotiin esiin, että nuorisotyötä tulee tulevaisuudessakin kohdentaa vaativampiin kohderyhmiin ja jatkaa työtä sosiaalisen nuorisotyön saralla. Lisäksi toivottiin Nuotta-valmennuksen vakinaistamista. Keskukset nähdään ylipäätään kohtaamispaikkana ja paikkana tukea niin ryhmäytymistä, kiusaamisen ja radikalisoitumisen ehkäisemistä kuin suvaitsevaisuuden lisäämistä.

Nuorisokeskusten rooli alueellisessa nuorisotyössä vaihtelee jonkin verran. Sidosryhmät tunnistavat tarpeen vahvistaa nuorisokeskusten roolia alueellisina nuorisotyön kehittäjinä ja koordinoijina. Jo alueellisesta sijainnista johtuen alueellista roolia ei voi säilyttää keskuksille valtakunnallisesti, mutta nuorisotyöllisen osaamisen jakamisen ja henkilöstön toiminnan kautta vaikutuspiiri laajenee. Nuorisokeskuksilla nähdään olevan ainutlaatuista osaamista nuorisotyöstä, ja tätä osaamista toivotaan hyödynnettävän alueellisen nuorisotyön lisäksi laajemmin osaamisen jakamisena muille nuorisotalan ammattilaisille. Kehittämiskumppanuuksien vahvistaminen nähdään tavoitteena myös nuorisokeskusten toimijoiden puolelta. Tämä tarkoittaa vuoropuhelun jatkamista eri toimijoiden kanssa tarpeista, joihin voidaan vastata nuorisokeskusten toiminnassa. Toisaalta on tunnistettu tarve toimia aktiivisemmin eri verkostoissa, ja vastavuoroisesti nuorisokeskuksia tulisi osata hyödyntää eri työryhmissä. Lisäksi nuorisotyön koulutuksen osana tulisi osata hyödyntää keskuksia muun muassa työssäoppimispaikkoina voimallisemmin.

Nuorisokeskukset tukevat nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa nuorisolain mukaisesti. Monesta eri syystä johtuva nuorten fyysisen kunnon heikkeneminen on tunnistettu viime vuosina kansallisen tason ongelmaksi, minkä vuoksi Liikkuva koulu -ohjelma lanseerattiin Sipilän hallituksen kärkihankkeena. Nuorisokeskuksilla on hyvät sekä infrastruktuuriin että pedagogiseen osaamiseen liittyvät edellytykset auttaa kouluja nuorten liikkumisen lisäämisessä.

⁴ http://www.cimo.fi/ohjelmat/erasmusplus_ohjelma-osio/uusi_ohjelma

2 Johdanto

Luvussa taustoitetaan arviointia, avataan arvioinnin tavoitteet ja arvioinnin kohde sekä kuvataan arvioinnissa käytetyt menetelmät ja aineistot.

2.1 Tausta ja tavoitteet

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Valtion nuorisoneuvosto käynnistivät arviointihankkeen, jonka tarkoituksena on tuottaa kokonaiskuva nuorisokeskusverkoston toiminnasta. Arvioinnin toteutti Owl Group Oy yhteistyössä valtio-opin dosentti Tapio Kuuren kanssa. Arviointi toteutettiin marraskuun 2018 ja maaliskuun 2019 välisenä aikana. Arviointi pohjautuu nuorisokeskuksia koskevaan kirjalliseen aineistoon, nuorisokeskustoimijoiden ja niiden sidosryhmien kuulemiseen ja kansallisen tason asiantuntijoiden haastatteluihin.

Arvioinnin tavoitteena on tuottaa tietoa siitä, kuinka hyvin nuorisokeskusverkosto toteuttaa ja edistää nuorisolaissa asetettuja tavoitteita ja täyttää valtioneuvoston asetuksessa nuorisotyöstä ja -politiikasta määritellyt edellytykset nuorisokeskustoiminnalle. Lisäksi arvioidaan, miten hyvin valtionavustuskäytäntö edistää nuorisokeskusten toiminnallisia edellytyksiä, niiden yhteiskunnallista vaikuttavuutta paikallisesti ja valtakunnallisesti ja nuorisotoiminnan laatua. Osana vaikuttavuutta tarkastellaan myös nuorisokeskusten toiminnan vaikuttavuutta nuoriin. Arvioinnissa selvitetään myös, miten nuorisokeskukset näkevät oman tulevaisuutensa muuttuvassa toimintaympäristössä. Arvioinnin tuloksina ovat suositukset nuorisokeskustoiminnan, nuorisokeskusverkoston ja nuorisokeskusten valtionavustusten kehittämiseksi.

Kuva 1. Suomen nuorisokeskukset
(kuva: SNK ry)

Tehtävänä oli arvioida seuraavia aiheita ja tuottaa tietoa niistä:

- nuorisokeskusverkoston keinot toteuttaa/edistää nuorisolain mukaisia tavoitteita ja täyttää asetuksessa asetetut edellytykset nuorisokeskustoiminnalle
- nuorisokeskusten nuorisotyöllinen osaaminen
- nuorisokeskusten toiminnan vaikuttavuus nuoriin
- nuorisokeskusten paikallinen ja valtakunnallinen vaikuttavuus
- nuorisokeskusten valtionavustuskäytännön vaikutukset nuorisokeskusten toiminnallisiin edellytyksiin, yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja nuorisotoiminnan laatuun.
- miten nuorisokeskukset näkevät oman tulevaisuutensa muuttuvassa toimintaympäristössä?

Raportti etenee siten, että johdannon jälkeen tuotetaan tietoa arvioinnin tehtävien mukaisesti. Luvussa 3 kuvataan, kuinka nuorisolaki ja asetus ilmenevät ja toteutuvat nuorisokeskusten työssä ja toiminnassa. Luvussa tarkastellaan lähemmin nuorisokeskusten nuorisotyöllistä osaamista, nuorisokeskusten vaikuttavuutta nuoriin ja niiden alueellista sekä valtakunnallista vaikuttavuutta. Luvussa 4 kuvataan valtionavustuskäytännön vaikutuksia nuorisokeskusten toiminnallisiin edellytyksiin, yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja nuorisotoiminnan laatuun. Lopuksi luvussa 5 esitetään nuorisokeskusten ja sidosryhmien käsitys niiden tulevaisuudesta muuttuvassa toimintaympäristössä

2.2 Arvioinnin kohde

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tukenut nuorisokeskustoimintaa yli 30 vuoden ajan. Suomessa on tällä hetkellä yhdeksän nuorisokeskusta⁵: Anjala (Kouvola), Hyvärilä (Nurmes), Marttinen (Virrat), Metsäkartano (Rautavaara), Oivanki (Kuusamo), Piispala (Kannonkoski), Pikku-Syöte (Pudasjärvi), Vasatokka (Inari) ja Villa Elba (Kokkola). Yhdessä nuorisokeskukset muodostavat nuorisokeskusten verkoston, jota koordinoi Suomen nuorisokeskusyhdistys (SNK ry).

Nuorisokeskukset tuottavat leirikoulujen, luonto- ja harrasteleirien, seikkailukasvatuksen, sosiaalisen vahvistamisen, koulutusten, kokousten, perhe- ja virkistyslomien ja nuorisotapahtumien järjestämiseen liittyviä palveluita. Lisäksi nuorisokeskukset toimivat kansainvälisen nuorisotoiminnan koordinoijina ja kohtaustapahtumina. Nuorisokeskukset myös kehittävät kansainvälistä nuorisotyötä yhdessä nuorisotutkijoiden ja kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Nuorisokeskuksissa toteutettava nuorisotyö perustuu nuorisokeskuspedagogiikkaan, joka on nuorisokeskusten yhteinen näkemys hyvästä nuorisotyöstä nuorisokeskusten toimintaympäristössä.

Nuorisokeskuksissa on toteutettu Nuotta-valmennusta vuodesta 2010 lähtien. Nuotta-valmennus on osa sosiaalisen vahvistamisen palvelukokonaisuutta, johon myös etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta kuuluvat.

Nuorisokeskusten toimintaa ohjaa nuorisolaki (1285/2016) ja valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja -politiikasta (211/2017). Nuorisokeskukseksi haluavan organisaation on haettava valtionapukelpoisuutta opetus- ja kulttuuriministeriöltä ministeriön antamien ohjeiden mukaisesti. Ministeriö arvioi, täyttääkö hakija nuorisolain 20 §:ssä ja asetuksen 9 §:ssä säädetyt valtionapukelpoisuuden edellytykset. Nuorisokeskuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioitaessa otetaan huomioon toiminnan saavutettavuus ja yhteistyöverkostot sekä valmius kehittää nuorisotyötä. Nuorisokeskusten muodostamaa kokonaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon kunkin keskuksen koko, keskusten maantieteellinen sijainti ja nuorisokeskusten tarjoaman toiminnan monipuolisuus.

Nuorisokeskusten toiminnan tulee olla voittoa tavoittelematonta. Nuorisokeskusten rahoituspohja nojaa osin valtionavustuksiin, joiden määrä vaihtelee keskuksittain. Valtionavustus

⁵ Nuorisolain päivityksen yhteydessä avustusta saaneiden nuorisokeskusten valtionapukelpoisuus arvioitiin ilman erillistä hakemusta (30 §). Tällöin yksi keskus putosi valtionapukelpoisuuden piiristä päivitetyn lain kriteerien muuttua.

koostuu yleisavustuksesta (toiminta-avustuksesta), investointiavustuksesta ja erityisavustuksista, joihin kuuluu muun muassa kaikille myönnettävä Nuotta-toiminnan avustus, ja muuhun kehittämiseen haettavasta hankeavustuksesta. Edellisten lisäksi nuorisokeskusten toimintaa rahoitetaan asiakasmaksuilla ja muulla kehittämisavustuksella, jota voidaan hakea OPH:sta (ent. CIMO), ELY-keskuksilta, aluehallintovirastoilta (AVI) ja erinäisistä muista lähteistä, kuten energia-avustuksena. Nuorisokeskusten toimintaan voi kuulua alueellista nuorisotyötä, mukaan lukien etsivää nuorisotyötä, jota myös kunnat tukevat.

Keskukset ovat profiloituneet jossain määrin toimintansa osalta. Lisäksi nuorisokeskusten osallistuminen alueelliseen nuorisotyöhön vaihtelee riippuen alueellisesta sijainnista, alueellisen nuorisotyön toiminnan organisoitumistavasta ja yhteistyöverkostosta. Toiminnan paino-pisteitä kuvataan tarkemmin luvussa 4.3. ja liitteessä 2.

2.3 Menetelmät ja aineistot

Arvioinnin aineisto koostuu nuorisokeskuksia koskevien sekundäärilähteiden analyysistä, nuorisokeskusten johdon, Nuotta-koordinaattoreiden ja verkoston pedagogisen tiimin edustajien haastatteluista ja asiantuntijahaastatteluista. Lisäksi toteutettiin nuorisokeskusten sidosryhmille suunnattu valtakunnallinen kysely.

Sekundääriaineisto: Lähtökohtana oli olemassa olevien aineistojen hyödyntäminen mahdollisimman pitkälle, ja aineistoja täydennettiin tarvittaessa muulla tiedonkeruulla. Nuorisokeskukset tuottavat opetus- ja kulttuuriministeriölle toimintaansa kuvaavia tietoja vuosittain hakemusten ja selvitysten yhteydessä. Arvioinnin käytössä olivat vuoden 2019 hakemukset, joiden osana esitettiin yhteenveto vuoden 2018 tammi-syyskuun toiminnasta. Lisäksi arvioinnissa hyödynnettiin nuorisokeskusverkoston itse tuottamaa seurantatietoa, jota on koottu vuodesta 2003 lähtien. Lisäksi nuorisokeskuksilta pyydettiin toiminnan arviointia koskevia palautteita siinä muodossa kuin niitä on keskuksittain kerätty niin nuorilta, ohjaajilta ja opettajilta kuin muilta sidosryhmiltä.

Taustatiedoksi kartoitettiin nuorisotyön tutkimusta, minkä lisäksi voitiin hyödyntää arvioinnin aikana käynnissä olleen nuorisovastuualueen valtionavustusprosessia koskevan selvityksen (tekijänä Owal Group Oy) tuloksia.

Haastattelut: Arviointiin haastateltiin opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisovastuualueen vastuuvalmistelijaa ja johtoa. Nuorisokeskusten osalta haastateltiin johtoa ja toteutettiin kaksitoista Nuotta-koordinaattorin ja nuorisokeskusverkosto SNK:n pedagogisen tiimin edustajan haastattelua. Lisäksi haastateltiin viittä eri sidosryhmien edustajaa, jotka edustavat tutkijoita, nuorten työpajaa, seikkailukasvatusverkostoa ja seurakuntia.

Kysely sidosryhmille: Osana arviointia toteutettiin kysely sidosryhmille. Jakelu toteutettiin monikanavaisesti lähettämällä kysely kuntien kirjaamoihin, joita pyydettiin välittämään kyselyä eteenpäin nuorisotoimeen ja sivistystoimeen. Kyselyä lähetettiin lisäksi noin sadalle järjestötoimijalle, ja yhteistyötahot ovat voineet jakaa kyselyä sosiaalisessa mediassa ja uutiskirjeissä. Lisäksi kyselyä voitiin levittää eteenpäin nuorisokeskuksista. Kyselyyn saatiin 21.1.–11.2.2019 aikana yhteensä 474 suomenkielistä ja 17 ruotsinkielistä valmista vastausta. Keskenäiset vastaukset mukaan lukien vastaajia oli 570. Vastaajien taustatiedot on esitetty liitteessä 1.

3 Nuorisokeskusverkoston vastaaminen nuorisolain ja asetusten tavoitteisiin

Nuorisokeskusten toimintaa ohjaa nuorisolaki (1285/2016) ja valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja -politiikasta (211/2017). Luvussa luodaan läpileikkaus siihen, kuinka nämä tavoitteet ilmenevät ja toteutuvat nuorisokeskusten työssä ja toiminnassa.

3.1 Nuorisokeskusverkosto nuorisolain mukaisten tavoitteiden edistäjänä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on arvioinut nuorisolain mukaisen toiminnan toteutumista ja valtionapukelpoisuutta hyväksyessään, jolloin on pitänyt varmistaa, että nuorisokeskus toteuttaa 2 §:ssä säädettyjä tavoitteita ja lähtökohtia ja että keskuksen pääasiallisena nuorisotyön ympärivuotisen tehtävänä on tarjota nuorille ohjattua seikkailu-, luonto-, ympäristö-, kulttuuri- tai leiritointia. Nuorisokeskuksen nuorisotyön on edistettävä myös nuorten kansainvälistymistä ja kestävä kehitystä. Valtionapukelpoisuutta harkittaessa otetaan huomioon keskuksen taloudenhoito ja toiminnalliset edellytykset, toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja nuorisokeskusten muodostama kokonaisuus. Lisäksi asetuksessa (211/2017, 9 §) on määritelty ehtoja valtionapukelpoisuudelle. Tässä luvussa kuvataan koostavasti, kuinka laissa esitetyt edellytykset toteutuvat aineiston valossa. Kun lain tai asetuksen edellytystä käsitellään toisaalla raportissa, viitataan kyseiseen lukuun⁶.

Miltä osin ja miten nuorisokeskukset edistävät toiminnassaan nuorisolain tavoitteita?

Lain tavoitteet ovat lähtökohtina toiminnalle ja sen kehittämiseksi. Lain tavoitteiden edistäminen näkyy nuorisokeskustoiminnassa eri tavoin eri kohderyhmillä, ja kun nuorten kanssa ei ole pitkäkestoista toimintaa osana kunnallista nuorisotyötä, vaikutukset tapahtuvat läpileikkaavasti olemisessä ja tekemisessä. Nuorisokeskusten haastatteluissa tavoitteiden toteutumista lähestyttiin positiivista ja kohderyhmänä olevista nuorista riippuen hieman eri tavoin, mutta kaikissa on löydettävissä ”punainen lanka”, joka linkittyy nuorisokeskuspäädagogiikan toteutukseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen:

”Edistää nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa” ilmenee tavassa toimia: osana nuorisokeskuksen valmiita ohjelmia nuoret voivat pohtia eri vaikuttamisen mahdollisuuksia ja ongelmanratkaisuja, joita käydään yhdessä läpi. Nuorten osallisuuden mahdollisuudet vaihtelevat paljon riippuen aktiviteeteista, joihin osallistutaan. Nuoret voivat olla vahvemmin osallisina kansainvälisen toiminnan ja hankkeiden suunnittelussa ja arvioinnissa. Kevyimmillään se on nuorten mielipiteiden kuulemista ja suunnitteluun mukaan ottamista. Nuotta-nuorten kanssa osallisuus toteutuu pääsääntöisesti vahvemmin: Nuorten mahdollisuudet osallistua suunnitteluun vaihtelevat sen

⁶ Nuorisolaissa säädetään myös valtionapukelpoisuuden harkinnasta ja valtionavustuksen määrän harkinnasta. Luvussa 4.4. valtionapukelpoisuuden harkintaa koskevia sisältöjä.

mukaan, onko Nuotta-valmennuksen ohjaaja etukäteen tuttu nuorille vai koostuuko ryhmä ohjaajalle entuudestaan tuntemattomista nuorista. Tällöin paikan päällä nuorten kuuntelemisen ja kuulemisen merkitykset korostuvat. Nuorille annetaan tunne, että heitä kuunnellaan ja heillä on vaikutusmahdollisuuksia edes pienessä mittakaavassa. Toiminta tähtää siihen, että nuorilla on myöhemmin mahdollisuus vahvistaa toimintakykyään yhteiskunnassa. Kun tavoitteellista toimintaa on suunnattu muuta heikommassa asemassa oleville, korostuvat arjen taitojen hallinta ja sosiaalinen vahvistaminen. Nuorisokeskusten haastateltavat ovat kuvanneet tapaa toimia esimerkiksi seuraavasti:

"Ohjelmat ja aktiviteetit tukee sitä, että on hippusina sisällä. Yhdessä ja ryhmässä tekemiset ja omasta työstä vastuun ottaminen. Reflektointi jne."

"Seinäkiipeilyssä oli alussa valjaat valmiiksi pinossa ja ohjaaja varmisti. Nyt siirrytty vastapainovarmistukseen, eli lapset varmistavat toisensa.

Reflektio tehdään lasten ja nuorten kanssa, ei ohjaajan kanssa.

Leirikouluissa toimitaan ryhmässä, on vähän kuin yhteiskunta pienoismallissa. Siinä on kaikki palaset yhteiskunnassa toimimiselle."

Nuorten kasvun, itsenäistymisen, yhteisöllisyyden sekä niihin liittyvän tietojen ja taitojen oppimisen tukeminen näyttäytyy samantyyppisenä toimintana kuin osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen. Ryhmässä toimimisen edellytyksiä vahvistetaan, ja nuorten kokemaa yhteisöllisyyttä voi käynnistää prosessia tulevaa varten. Kun toiminta on ohjattua, taustalla on tavoite lapsen ja nuoren kehittymisestä ja itsetunnon kasvattamisesta sekä edellytysten antamisesta siihen, että nuori voi vaikuttaa elämäänsä ja yhteiskuntaan ympärillään. Leirikouluissa nämä tulevat kevyemmin esiin tavassa toimia. Itsenäistymisen eväiden antaminen korostuu Nuotta-nuorilla, joille jo omasta ympäristöstä poistuminen voi olla suuri askel. Yhteisöllisyyden kuvataan tapahtuvan jo yhdessä tekemisen kautta. Alla on esimerkkejä nuorisokeskusten haastatteluista:

"Kaikki nuorisotoiminta tähtää nuorten kasvuun ja oppimiseen. Henkilö itse, globalisaatio, ympäristö, oikeudet, solidaarisuus."

"Ylipäätään nuorisokeskus on sellainen paikka, että tulee nuoria jotka tulevat tänne, ovat ensimmäistä kertaa pois kotoa, antaa mahdollisuuden itsenäistymiseen."

Tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa -tavoitetta toteutetaan eri aktiviteeteissa, joissa on mahdollisuus kokeilla erilaista toimintaa ja saada virike tai idea tulevaan itsenäiseen harrastamiseen. Alla on esimerkkejä nuorisokeskusten haastatteluista:

"Lapset ja nuoret saavat kokemuksia, joita ei ehkä ole aikaisemmin – tai pääse omassa koulussaan kokeilemaan. Kiipeilyä tai lumikengät. Jaetut seikkailut."

"Harrastamisenkin osalta mahdollisuus kokeilla – sitä kautta pääsee kokeilemaan niin monenmoista. Itsetuntemus ja rohkeus kasvaa."

Edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja: Yhdenvertaisuuden edistäminen on toimintaa läpileikkaava arvo, joka näkyy haastateltavien mukaan kaikessa toiminnassa. Osaamisen tasolla tätä on edistetty ihmisoikeuskasvatuksen koulutuksin mutta myös muilla täydennyskoulutuksen teemoilla, kuten sukupuolisensitiivisyyskoulutuksissa. Näiden toteutuminen on selkeämpää "koko talon" näkökulmasta vakituisten henkilöstön osalta. Yhdenvertaisuutta korostetaan fyysisessä ympäristössä syrjinnästä vapaa alue -merkeillä, ja osassa on erikseen mainittu gender-

vapaat vessat ja sateenkaariliput tiloissa. Sukupuolinäkökulman huomioimisessa esimerkkinä nostettiin esiin, ettei ohjauksessa tehdä oletuksia sukupuolen mukaan.

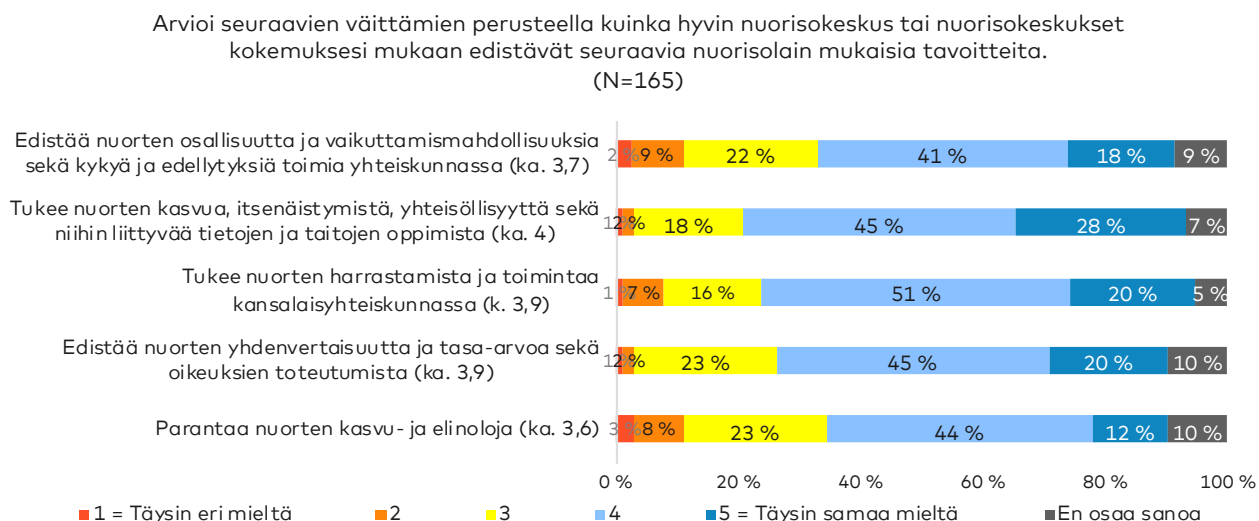
Keskukset painottavat sitä, että ne edesauttavat ja mahdollistavat myös hanketoiminnan kautta toimintaa heikommassa asemassa oleville nuorille. Tämä tarkoittaa erityiskohderyhmien huomioimista myös ohjelmien suunnittelussa ja aktiviteettien tarjoamisessa, kuten melontamahdollisuuksia pyörätuolissa istuville ja ohjausnarujen virittämistä näkövammaisille. Osa nosti esiin yhdenvertaisuussuunnitelman, joka on joko valmiina tai tekeillä. Muutama haastateltava nosti esiin, että yhdenvertaisuuden edistämisen painopistettä tullaan vielä vahvistamaan. Alla esimerkki nuorisokeskuksen haastattelusta:

"Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat läpileikkaavia asioita. Tulee nuorisokeskuspedagogiikasta ja yhteisestä arvopohjasta ja osa laatua. Yhdenvertaisuus näkyy jo sellaisena, että kun tullaan omasta arjesta, ja voidaan irtaantua rooleista turvallisessa ympäristössä."

Nuorisokeskusten luonto- ja seikkailutoiminta nostettiin itsessään esiin jo tekijänä lasten kasvu- ja elinolojen parantamisen ulottuvuuteen. Ulkona olemisen lisäksi tätä tukevat säännölliset ruoka- ja uniajat, joiden kautta voi antaa esimerkkejä terveellisestä päivärytmistä.

Alueellisesta näkökulmasta lapsi- ja nuorisotyön strategian tekeminen yhdessä paikallisten aluetoimijoiden kanssa nostettiin esiin esimerkkinä, jossa toiminta ulottuu laajemmalle kuin "pistäytymisen pedagogiikan" nuorille. Alueellista toimintaa ja vaikutuksia avataan lisää luvussa 4.

Eri tekijöiden kautta toteutuvat myös nuorisolain lähtökohdat, joita ovat yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus ja kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat, ympäristön ja elämän kunnioittaminen ja monialainen yhteistyö. Keskeistä on, että tavoitteet toteutuvat nuorisokeskusten mittakaavassa, jolloin nuorisokeskukset ovat yksi osa nuorisotyön kokonaisuudesta. Sidosryhmäkyselyn tulokset tukevat nuorisokeskusten antamaa kuvaa toiminnasta. Eri osa-alueiden arvioita voidaan pitää erittäin positiivisina (ka. 3,7–4/5).

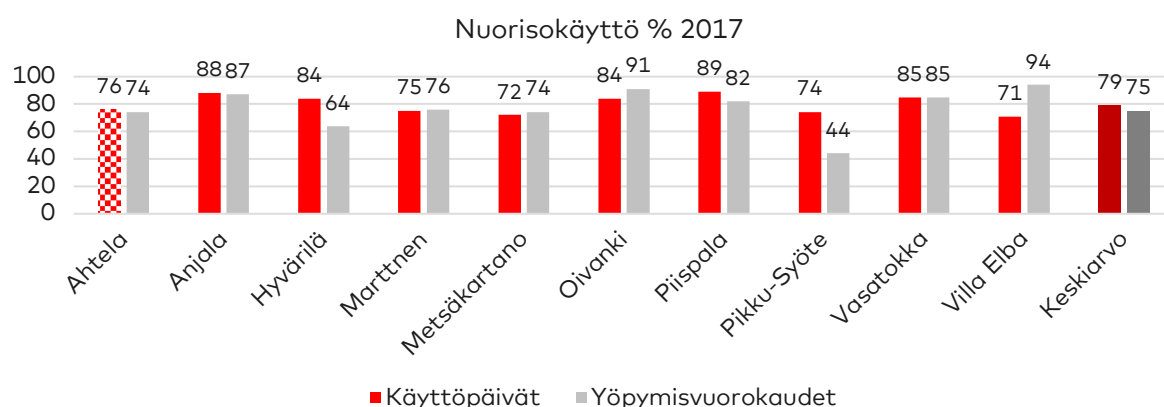

Kuva 2. Sidosryhmien näkemys siitä, kuinka hyvin nuorisokeskukset edistävät nuorisolain mukaisia tavoitteita.

3.2 Miten nuorisokeskusverkosto täyttää nuorisotyöstä ja -politiikasta annetun asetuksen mukaiset edellytykset?

Asetuksen mukaan valtionapukelpoisen nuorisokeskuksen tulee täyttää seuraavat edellytykset, joita on arvioitu nuorisolain päivityksen yhteydessä mutta joiden toteutumista voidaan peilata nyt toteutetun arvioinnin aineiston pohjalta:

Keskuksen toiminta tulee olla suunnattu pääosin nuorille (1): Keskusten käyttöpäivien seurannan perusteella edellytys toteutuu. Nuorisiasiakkaiden käyttöpäivien osuus oli vuonna 2017 keskimäärin 79 prosenttia ja yöpymisten 75 prosenttia. Vaikka luvuissa on vuosittain jonkin verran nuorisokeskuskohtaisia eroja, suhteellinen osuus on ollut vuosia samansuuntainen. Nuorisokäyttöpäivien vaihtelu vuonna 2017 oli nuorisokeskusten välillä 71–89 prosenttia (ks. lisää nuorisokeskuskohtaisista painotuksista luku 4.3.).

Kuva 3. Nuorisokeskusten nuorisokäyttöprosentti vuonna 2017: käyttöpäivät ja yöpymisvuorokaudet⁷.

Keskuksen toiminnan tulee olla tavoitteellista, merkityksellistä ja taloudellista (2): Nuorisokeskukset ovat erikseen ja verkostona asettaneet nuorisotyötä koskevia tavoitteita. Keväällä 2014 julkaistun, keskusten yhdessä työstämän nuorisokeskusstrategian tavoitteena on tukea kouluttajien ja kasvattajien työtä. *Tässä tehtävässään nuorisokeskukset tuottavat nuorisolain mukaisesti leirikoulujen, luonto- ja harrasteleirien, seikkailukasvatuksen, sosiaalisen vahvistamisen, koulutusten, kokousten, perhe- ja virkistyslomien ja nuorisotapahtumien järjestämiseen liittyviä palveluita. Nuorisokeskukset toimivat myös kansainvälisen nuorisotoiminnan koordinoijina ja kohtauspaikkoina.* Merkityksellisyys kiteytyy toisaalta alueelliseen ja valtakunnalliseen nuorisotyöhön, joiden painopisteet vaihtelevat hieman keskuksittain. Merkityksellisyys tulee vahvemmin ilmi keskuksissa vierailevien nuorten ja heidän mukanaan tulevien ohjaajien ja opettajien kautta. Tämän seuraaminen on osa nuorisokeskuspedagogiikan mukaista toimintaa, jota ohjaa laadukas ohjaus ja toiminnan reflektointi asiakasryhmien kanssa. Asetuksessa edellytetyn taloudellisuuden osalta ei ole olemassa yhtä tulkintatapaa. Toimintaa ohjaa taloudenpito, jota seurataan niin omistajien kuin OKM:n taholta. Alla yhden nuorisokeskuksen kuvausta merkityksellisestä toiminnasta:

"Pitää tuottaa sellaista merkityksellistä toimintaa, joka antaa kipinää ja sysäystä elämysten kautta ja joka tuo nuoren arkeen lisää merkityksellisyyttä ja johtaa johonkin ajatusketjuun."

⁷ Kuvassa mukana oleva Ahtela toimi nuorisolain mukaisena nuorisokeskuksena vuoteen 2017 saakka.

Nuorisokeskuspedagogiikka / pedagoginen työote nuorisokeskusten nuorisotyössä⁸

Nuorisokeskukset hyödyntävät nuorisotyöllisessä toiminnassaan nuorisokeskuspedagogiikkaa. Nuorisokeskukset ovat yhdessä kehittäneet pedagogisen työotteen, jolla vastataan nuorisolaista tuleviin tavoitteisiin. Nuorisokeskuspedagogiikka pohjautuu nuorisokeskusten yhteiseen arvopohjaan⁹ (elämän ja ympäristön kunnioittaminen, yhteisöllisyys ja yksilöllisyys, yhdenvertaisuus ja osallisuus), humanistiseen ihmiskäsitykseen ja kokemukselliseen oppimiskäsitykseen.

Nuorisokeskuspedagogisessa työotteessa korostuu nuorisotyön kuvaaminen ja määrittäminen. Kaikki työntekijät kasvattavat yhteisten arvojen mukaisesti, eli jokainen työntekijä tekee nuorisokasvatustyötä joko suoraan tai välillisesti. Toiminnan kulmakivinä ovat:

- Nuorten oppiminen kokemusten kautta (pienistä tavoitteellisista ohjelman osa-alueista muodostuu keskusteleva, kasvatuksellinen, tavoitteellinen ja toimiva kokonaisuus)
- Toiminnan nuorikeskeisyys nuorten osallisuuden tukijana (nuori on aktiivinen toimija, jolla on mahdollisuus tulla kuulluksi ja vaikuttaa toimintaan)
- Vuorovaikutustaitojen kehittyminen toiminnan ja vuoropuhelun rinnakkaisuuden kautta (onnistuneeseen toimintaan ja vuoropuhelun yhdistävään oppimisprosessiin liittyy oikeanlaisen oppimisympäristön valinta ja kokemuksen käsittelyn eli reflektoinnin tukeminen)
- Turvallinen, monipuolinen ja osaava toimintaympäristö nuoren itsetuntoa kasvattamassa (toimintaympäristö on jokaisessa nuorisokeskuksessa elämyksellinen, turvallinen ja kehitettävä).

Keskuksen taloutta ja hallintoa hoidetaan hyvin (3): Keskukset huolehtivat taloudenhoidosta ja kirjanpidosta, ja sitä seurataan myös OKM:ssä. Keskusten taloudellisissa tuloksissa on suuriakin eroja (ks. luku 4.4), mutta OKM on arvioinut taustamuistiossa (12.1.2018) taloudellisen tilanteen olevan vakaa. Lainmukaisen nuorisokäytön mahdollistavat OKM:n toiminta-avustukset, ja taloutta tukevat nuorisokeskusten liiketoiminnan tuotot.

Asetuksen mukaan myös nuorisokeskuksen kirjanpidon tulee olla järjestetty siten, että siitä käyvät ilmi nuorisotyön valtionavustuksella tuetun toiminnan kustannukset. Keskukset eriyttävät nuorisotoiminnan ja muun toiminnan kirjanpidossa, mutta vasta vuodesta 2019 lähtien eri nuorisokeskusten käytäntöjä yhdenmukaistetaan siten, että nuorisokohderyhmän eri avustusten kustannukset ovat seurattavissa kirjanpidossa yhdenmukaisesti. Tätä tukee verkoston yhteisesti kehittämän seuranta- ja arviointijärjestelmän käyttöönotto.

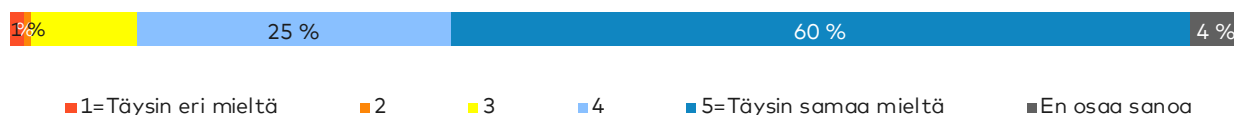
Keskus on sijainniltaan, ympäristöltään, tiloiltaan ja varustukseltaan ympärivuotiseen ohjattuun toimintaan soveltuva, ja keskuksen toiminta ulottuu useamman kunnan alueelle (4): Niin nuorisokeskusten omien arvioiden mukaan kuin sidosryhmien arvioimana nuorisokeskukset täyttävät asetuksen edellytykset. Yhden keskuksen osalta tilat mahdollistavat vain rajallisesti talviaktiviteetteja, mutta edellytyksen katsotaan silti täyttyvän. Nuorisokeskustoiminnan sesonkiluontoisuus on seikka, johon on kiinnitetty huomiota ja johon on paikoin etsitty ratkaisuja esimerkiksi kausihinnoinnilla. Vaikka sesonkiluontoisuuteen vaikuttaa sidosryhmien omat vuosikellot ja toiveet, voi niihin pyrkiä vaikuttamaan vuorovaikutuksessa. Majoitustilojen käyttöaste vaihtelee mutta on suurella osalla varsin alhainen sesonkiluontoisuudesta johtuen.

⁸ <http://www.snk.fi/nuorisokeskustoiminta/nuorisokeskusten-pedagoginen-tyoote.html>

⁹ <http://www.snk.fi/snk-ry/arvot.html>

Sidosryhmien vastaajista vain 2 prosenttia on arvioinut, ettei nuorisokeskus sovellu ympäri-
vuotiseen ohjattuun toimintaan.

Keskus soveltuu sijainniltaan, ympäristöltään, tiloiltaan ja varustukseltaan
ympärivuotiseen ohjattuun toimintaan (N=165, ka. 4,5/5)

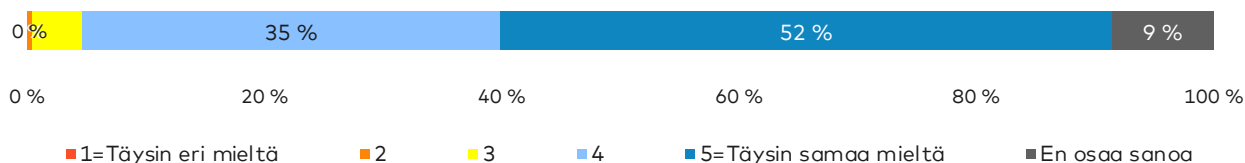
Kuva 4. Sidosryhmien arvio siitä, onko nuorisokeskus sijainniltaan, ympäristöltään, tiloiltaan ja varustukseltaan ympärivuotiseen ohjattuun toimintaan soveltuva.

Nuorisokeskusten toiminta ulottuu asetuksen mukaisesti useamman kuin yhden kunnan alu-
eelle: kävijämäärien perusteella verkoston kaikkiin nuorisokeskuksiin tullaan eri puolilta Suo-
mea (ks. luku 4.3).

**Keskuksessa on nuorisotyöstä vastaava nuorisotyön ammattilainen, riittävä ohjaushenki-
löstö ja riittävä nuorisotyön osaaminen (5):** tätä on arvioitu luvussa 4.1.

Keskus huolehtii toimintansa ja ympäristönsä turvallisuudesta (6): Turvallisuuskulma
huomioidaan nuorisokeskuksissa toimintaympäristön turvallisuudesta huolehtimisena ja
nuorten turvallisen yhdessäolon kannalta; nuorisokeskukseen voi tulla omana itsenään ilman
pelkoa kiusaamisesta tai syrjinnästä. Eri nuorisokeskusten haastateltavat arvioivat turvalli-
suudesta ja ympäristöstä huolehtimisen olevan korkealla tasolla. Yksi haastateltava nosti
esiin huolensa, että sesonkityöntekijöiden kanssa voisi turvallisuutta painottaa vielä enem-
män. Myös sidosryhmäkyselyn vastaajat arvioivat turvallisuuden olevan erittäin hyvällä to-
lalla. Vain kaksi vastaajaa 164:stä esitti epäilyksen siitä, ettei turvallisuudesta ole välttä-
mättä huolehdittu tarpeeksi, jos tulisi haastavampi tilanne.

Keskus huolehtii toimintansa ja ympäristönsä turvallisuudesta (N=164, ka. 4,5)

Kuva 5. Sidosryhmien näkemys siitä, huolehtiiko nuorisokeskus toimintansa ja ympäristönsä
turvallisuudesta.

Haastatteluissa toimintaa on kuvattu eri näkökulmista, ja vaikka käytännöt vaihtelevat, arvi-
oitui asia korkealle: Ympäristöt on suunniteltu turvallisuuskulmat huomioiden, ja seik-
kailukasvatuksen edistämisen yhteydessä on tehty turvallisuusmäärittäisiä, jotka ovat voi-
neet olla myös tiukempia kuin standardi edellyttäisi. Turvallisuudesta huolehditaan haasta-
teltavien mukaan esimerkiksi jakamalla turvallisuussuunnitelmaa valmiina pakettina vieraili-
joille etukäteen ja käymällä läpi tilat ja turvallisuusohjeet yhdessä ryhmien kanssa. Läheltä
piti -tilanteita varten on oma lomake, ja raportoiduista tilanteista tehdään säännöllisiä yh-
teenvedoja. Toimintaa ohjaavat turvallisuussuunnitelmat ja riskikartoitukset. Ohjelmille on

laadittu turvallisuussuunnitelmat, ja ohjaajille on esimerkiksi jaettu turvapuhelimet. Lisäksi ympäristössä on muun muassa kulkuopasteita. Turvallisuudesta huolehtiminen nostettiin haastatteluissa usein esiin henkilöstön täydennyskoulutuksen osana, esimerkkeinä keväisin koko talon turvallisuuspäivä ja perehdytys työntekijöille. Yhdessä keskuksessa nostettiin erikseen esiin turvaovet ja ovien hätälukitukset, joilla mahdollistettaisiin ihmisten evakuointi sisätiloihin. Paikallisten viranomaisten kanssa on käyty keskusteluja ja saatu ohjeita varautumiseen. Yksi nuorisokeskus kuvaa turvallisuusnäkökulmia seuraavasti:

"Tehdään turvallisuustarkastus vuosittain: kävellään alue ympäri, että onko kaikki kunnossa. Ohjelmapaikkoja ym. huolletaan jatkuvasti. Pelastussuunnitelmat päivitetään. Suunnitelmat käydään läpi vuosittain, ja niihin on velvollisuus tutustua. Tiedotetaan jos on jotain uutta. Vartiointi on yöaikaan ja ovat antaneet hälyttimiä, jotka kulkevat mukana. Puhelimessa hälytysjärjestelmä."

Keskuksella on toiminnan seuranta- ja arviointijärjestelmä (6): Nuorisokeskukset seuraavat ja arvioivat omaa toimintaansa, ja toimintaa ohjaavia periaatteita on luotu verkoston kanssa. Käytännössä selkeää seuranta- ja arviointijärjestelmää on kehitetty viime vuosina verkoston yhteistoimin OKM:n mahdollistamalla tuella, ja se otetaan käyttöön vuoden 2019 aikana. Järjestelmällä pyritään siihen, että määrällisten mittareiden lisäksi luodaan yhteinen näkemys laadullisista mittareista.

4 Nuorisokeskusverkoston rooli nuorisotyössä

Luvussa 4.1 tarkastellaan lähemmin nuorisokeskusten nuorisotyöllistä osaamista, minkä jälkeen luvussa 4.2 kuvataan nuorisokeskusten vaikuttavuutta nuoriin sekä luvussa 4.3 alueellista ja valtakunnallista vaikuttavuutta. Luvussa 4.4 kuvataan valtionavustuskäytännön vaikutuksia nuorisokeskusten toiminnallisiin edellytyksiin, yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja nuorisotoiminnan laatuun. Luvussa 4.5 esitetään nuorisokeskusten ja sidosryhmien käsitys niiden tulevaisuudesta muuttuvassa toimintaympäristössä.

4.1 Nuorisokeskusten nuorisotyöllinen osaaminen

Keskeiset havainnot

- » Keskuksissa on nuorisotyöstä vastaava nuorisotyön ammattilainen, kuten nuorisokeskustoiminnalta edellytetään nuorisotyöstä ja -politiikasta annetussa asetuksessa.
- » Niin nuorisokeskustoimijat kuin niiden sidosryhmät arvioivat nuorisokeskusten nuorisotyöllisen osaamisen ja ohjaushenkilöstön riittävyyden pääosin hyväksi. Nuorisokeskukset itse ovat arvioissaan hieman sidosryhmiä kriittisempiä etenkin määrällisen riittävyyden osalta.
- » Toiminnan sesonkiluonteisuus aiheuttaa nuorisokeskuksissa ohjaushenkilöstön riittävyyteen kohdistuvia määrällisiä ja laadullisia haasteita. Sesonkiaikoina kysyntää täyttämään palkataan lisää ohjaushenkilöstöä, jonka osaaminen ei välttämättä ole yhtä syvää kuin vakituisella ohjaushenkilöstöllä.

Nuorisokeskusverkoston tulee toteuttaa nuorisotyöstä ja -politiikasta annetun asetuksen mukaiset edellytykset nuorisokeskustoiminnalle. Asetuksessa todetaan, että nuorisokeskuksessa on oltava nuorisotyöstä vastaava nuorisotyön ammattilainen, riittävä ohjaushenkilöstö ja riittävä nuorisotyön osaaminen.

Nuorisokeskusten toiminta-avustushakemusten liitteistä käy ilmi, että jokaisessa nuorisokeskuksessa on nuorisotyöstä vastaava henkilö. Tyypillinen nimike tehtävälle on nuorisopäällikkö, mutta nuorisokeskusten välillä esiintyy runsaasti vaihtelua (ks. taulukko 1). Nuorisualan ammatteihin ei ole säädetty erityistä kelpoisuutta, joten nuorisotyötä voi tehdä erilaisilla koulutustaustoilla¹⁰. Esimerkkejä koulutustaustoista ovat lastentarhan opettaja, sosionomi, yhteisöpedagogi, nuorisotyön perustutkinto ja seikkailukasvattaja. Kaikilla nuorisotyöstä vastaavilla on vähintään muutaman vuoden ja monilla yli kymmenen vuoden työkokemus nykyisestä nuorisokeskuksesta. Nuorisotyöstä vastaavien voidaan siis nähdä olevan nuorisotyön ammattilaisia.

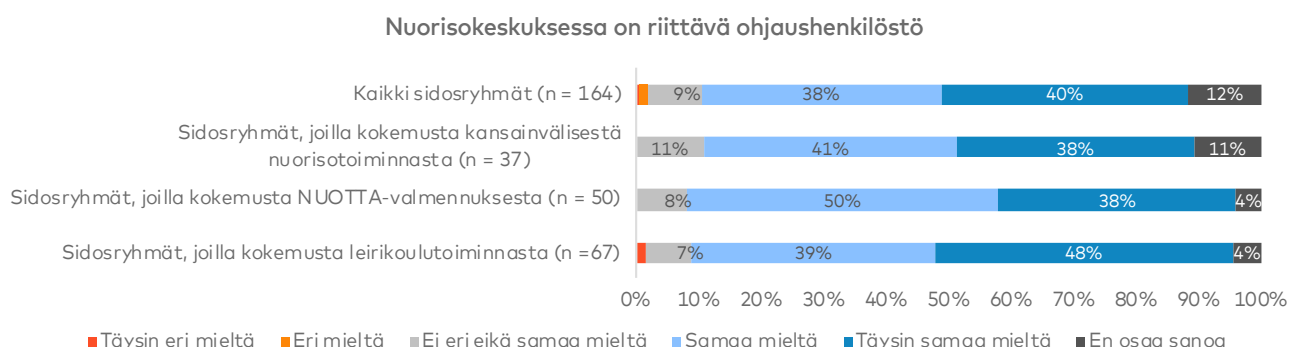
¹⁰ <https://minedu.fi/nuorisotyon-koulutus>

Taulukko 1. Nuorisotyöstä vastaavien nimikkeet vuonna 2017 (lähde: nuorisokeskusten toiminta-avustushakemukset opetus- ja kulttuuriministeriölle)

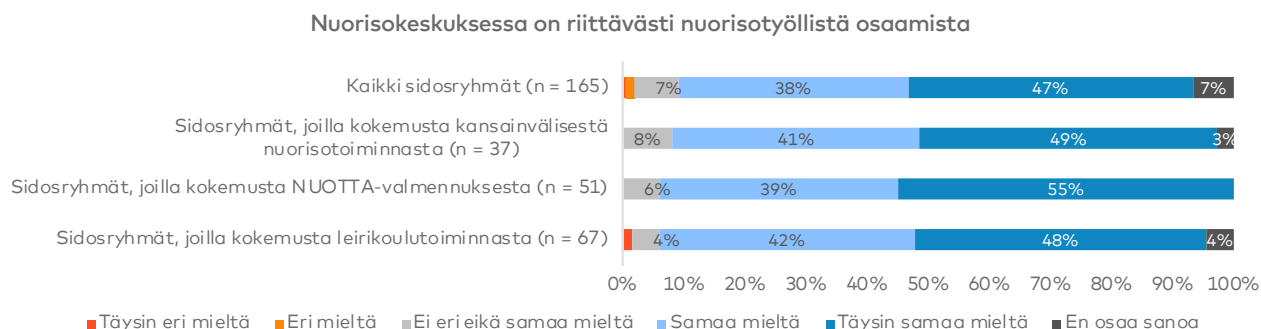
Nuorisotyöstä vastaavien nimike / N nuorisokeskuksessa	
Nuorisopäällikkö	3
Nuorisotyön koordinaattori	1
Kehittämispäällikkö	1
Ohjelmapalveluvastaava	1
Nuorisotyönpäällikkö	1
Nuorisotyöntekijä	1
Nuorisopalvelupäällikkö	1

Nuorisokeskuksissa työskentelevien nuorisotyön ohjaajien lukumäärä vaihtelee nuorisokeskuksittain. Nuorisokeskusten valtionavustushakemusten liitetietojen perusteella alimmillaan nuorisotyöntekijöitä oli vuonna 2017 neljä ja enimmillään 15. Kaikki työntekijät eivät kuitenkaan työskentele nuorisokeskuksissa kokoaikaisesti, sillä nuorisokeskusten toiminta on tyypillisesti jossain määrin sesonkiluonteista hiljaisten kuukausien osuessa useimmissa nuorisokeskuksissa loppusyksylle ja talvelle. Nuorisokeskuksissa työskenteli vuonna 2017 yhteensä 69 yksittäistä nuorisotyöntekijää (mukaan luettuina nuorisotyöstä vastaavat henkilöt), mutta koko vuoden ajan heistä työskenteli vajaa puolet. Määräaikaisten työntekijöiden osuus vaihtelee nuorisokeskuksittain – kahdessa nuorisokeskuksessa kaikki nuorisotyöntekijät työskentelivät kokoaikaisesti, ja korkeimmillaan määräaikaisten osuus oli yhdessä nuorisokeskuksessa 73 prosenttia. Yksi nuorisokeskus raportoi työllistäneensä kaksi harjoittelijaa Eurooppalaisesta vapaaehtoispalvelusta (EVS).

Nuorisokeskusten sidosryhmät arvioivat nuorisokeskusten nuorisotyöllisen osaamisen ja riittävyyden hyväksi. Kolme neljäsosaa arvioinnin kyselyyn vastanneista oli melko tai täysin samaa mieltä siitä, että heidän tuntemassaan nuorisokeskuksessa on riittävästi ohjaushenkilöstöä, ja yli 80 prosenttia siitä, että nuorisokeskuksessa on riittävästi nuorisotyöllistä osaamista. Erot nuorisokeskusten eri toimintamuotoja tuntevien välillä ovat melko pieniä (ks. kuvat 6 ja 7). Nuotta-valmennusta tuntevat arvioivat nuorisotyöllisen osaamisen hieman positiivisemmin kuin muut sidosryhmät ja leirikoulutoimintaa tuntevat sidosryhmät puolestaan ohjaushenkilöstön määrän hieman positiivisemmin kuin muut. Myös avoimissa vastauksissa monet nimesivät osaavan henkilökunnan ja laadukkaat palvelut tärkeimmiksi syiksi siihen, miksi he ovat toimineet yhteistyössä nuorisokeskusten kanssa.

Kuva 6. Nuorisokeskusten sidosryhmien arvio nuorisokeskusten ohjaushenkilöstön riittäväydestä.

Kuva 7. Nuorisokeskusten sidosryhmien arvio nuorisokeskusten nuorisotyöllisen osaamisen riittävydestä.

Myös nuorisokeskustoimijat itse arvioivat nuorisotyöllisen osaamisen riittävyttä positiivisesti. Vain yhdessä nuorisokeskuksessa on koettu tarvetta lisätä pedagogisen osaamisen tasoa. Ohjaajien koulutustaustat ovat varsin moninaisia, kuten nuorisotyöstä vastaavilla. Alla on esimerkkejä nuorisokeskusten haastatteluista:

"Kyllä näkisin [että on riittävä nuorisotyöllinen osaaminen]. Rekrytointivaiheessa ollaan saatu aina sellaiset tekijät, joita ollaan haluttu."

"Älyttömän kovatasoinen ohjaustiimi talossa. Jos opettajien tai muiden palautteesta näkyy, että olipas laadukasta ohjausta."

Ohjaushenkilöstön määrään ollaan niin ikään pääosin tyytyväisiä muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Toki ohjaushenkilöstön määrän lisääminen varmistaisi nuorisokeskuksissa entistä laadukkaamman työn jäljen, mutta useimmissa nuorisokeskuksissa koetaan, että nykyisellä ohjaushenkilöstön määrällä on pärjätty hyvin. Nuorisokeskusten kiireaikoina kysyntään ei voida vastata vakituisten henkilöstön voimin, joten liki kaikissa nuorisokeskuksissa hyödynnetään jonkin verran sesonkityöntekijöitä, kuten ylempänä mainittiin. Heidän osaltaan nuorisotyöllinen osaaminen ei monesti ole yhtä syvää kuin vakituksilla työntekijöillä, mutta heidätkin pyritään perehdyttämään työhön riittävällä tavalla muun muassa tutustuttamalla heidät nuorisokeskuspedagogiikan keskeisiin periaatteisiin. Toiminnan tasaaminen ympäri-vuotiseksi helpottaisi vakituisten työntekijöiden lisäämistä, mikä puolestaan helpottaisi nuorisotyöllisen osaamisen tason ylläpitämistä ja toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä nuorisotyöntekijöiden määrän kasvaessa. Alla on esimerkkejä nuorisokeskusten kertomana:

"Kausihaasteita on. Juuri nyt ei yhtään leirikoulua, mutta toukokuussa tarvitaan 16 ohjaajaa parhaimmillaan. Miten saada sesonkiohjaajia rekrytoitua; kova juttu. Onneksi on vanhoja, jotka palaa töihin."

"Vielä pystyisi tekemään entistä laadukkaampaa nuorisotoimintaa, jos olisi vähän enemmän löysää. Henkilöstöllä ollaan pärjätty ja tehty, mutta voisi olla vähän löysyyttä."

"Voisi vielä parantaa sesonkityöntekijöiden kanssa – on tosi hyviä – mutta nuorisokeskuspedagogiikkaa voisi vielä saada enemmän selkärankaan. Liittyy sesonkiaikaan; vaihtuu ja hiljaisen tiedon vieminen. Kun tullaan eri taustoilla, miten sisäistetään – voi vaihdella miten näkyy. Pääsääntöisesti hyviä palautteita."

Nuorisokeskus Marttiselle ja Villa Elballe on myönnetty Eurooppalaisten nuorisokeskusten laatumerkki¹¹ Laatumerkin myöntäminen tarkoittaa, että nämä nuorisokeskukset täyttävät laatukriteerit, jotka liittyvät muun muassa työskentelyolosuhteisiin ja työntekijöiden osaamiseen, nuorisotyön laatuun ja työskentelytapoihin.¹²

Muutamissa nuorisokeskusten haastatteluissa tuotiin erikseen esiin, että keskuksissa hyödynnetään "koko talo kasvattaa" -periaatetta. Periaate on osa nuorisokeskuspedagogista lähestymistapaa, jota hyödynnetään kaikissa nuorisokeskuksissa. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kaikki nuorisokeskuksessa työskentelevät, eivät ainoastaan nuorisotyöntekijät, kohtelevat asiakkaita kunnioittavasti ja huomioivat jokaisen yksilöllisesti.

Useimmat nuorisokeskukset tukevat työntekijöiden työnsä ohella suorittamaa omaehtoista koulutusta, joka voi olla tutkintoon johtavaa (muun muassa osoittamalla työaikaa käytettäväksi koulutukseen). Koulutustarve arvioidaan yksilöllisesti – muutama nuorisokeskustoimija toi haastatteluissa erikseen esiin, että osaamisen kehittämiseen liittyviä tarpeita käsitellään osana vuosittaisia kehittämiskeskusteluja. Lisäksi nuorisokeskukset mahdollistavat työntekijöille osallistumisen lyhytkestoisiiin koulutuksiin, kuten ensiapukoulutuksiin, yhdenvertaisuuskoulutuksiin, turvallisuuskoulutuksiin, esimieskoulutuksiin tai kestävän kehityksen koulutuksiin. Nuorisokeskukset järjestävät myös sisäisiä koulutuksia. Suomen nuorisokeskusyhdistyksen henkilöstöpäiviä pidettiin arvokkaina, sillä ne mahdollistavat työntekijöiden verkostoitumisen ja vertaisoppimisen. Useimmissa nuorisokeskuksissa vakituiset työntekijät osallistuvat näille henkilöstöpäiville. Kaiken kaikkiaan sekä nuorisokeskustyöntekijöiden että nuorisokeskusten koettiin olevan varsin koulutusmyönteisiä. Alla esimerkkejä nuorisokeskusten sanoittamana:

"Hyvällä tasolla nuorisotyöllinen osaaminen, kaikki nuorisotyöntekijät eritasoisista nuorisotyön ammateista. Sisäisissä ohjeistuksissa painotetaan osaamispuolta. Monet tekee lisäopintoja työn ohessa, työnantaja tukee."

"Annetaan mahdollisuus kouluttautumiseen jos kiinnostusta on."

"Mitä meiltä odotetaan laajenee ja monimutkaistuu koko ajan. Vaatii mukautumista ja sopeutumista muuttuviin tilanteisiin. Pedagogisesti joudutaan koko ajan enemmän ja enemmän kouluttamaan lisää."

"Kehityskeskustelussa käydään vuosittain läpi kehittämistarpeet - ollaan koulutusmyönteisiä."

Yhdessä nuorisokeskuksessa koettiin toimittavan kahden ristiriitaisen vaatimuksen välissä: opetus- ja kulttuuriministeriön painottaessa nuorisotyön osuutta nuorisokeskuksen toiminnassa nuorisokeskuksen omistaja korostaa taloudellisia tunnuslukuja.

¹¹ The Council of Europe Quality Label for Youth Centres. Euroopassa on kaiken kaikkiaan 13 laatumerkin kriteerit täyttävää nuorisokeskusta <https://www.coe.int/en/web/youth/quality-label-for-youth-centres>

¹² <https://rm.coe.int/quality-label-brochure-en-2015/16806fcf1b>

Taulukko 2. Nuorisokeskusten kokoaikaiset ja määräaikaiset nuorisotyöntekijät vuonna 2017 (lähde: nuorisokeskusten toiminta-avustushakemukset opetus- ja kulttuuriministeriölle).

Nuorisokeskus	Nuorisotyöntekijöiden lukumäärä vuonna 2017 (mukaan luettuina projektityöntekijät ja EVS-harjoittelijat)	Määräaikaisten nuorisotyöntekijöiden määrä (työssä alle 12 kk)
Hyvärilä	14	6
Anjala	11	7
Villa Elba	13	8
Metsäkartano	14	12
Oivanki	5	2
Piispala	15	11
Pikku-Syöte	4	1
Vasatokka	3	0
Marttinen	14	8

4.2 Nuorisokeskusten toiminnan vaikuttavuus nuoriin

Keskeiset havainnot

- » Nuorisokeskukset tavoittavat merkittävän määrän lapsia ja nuoria koko maan laajuisesti.
- » Nuotta-valmennuksen sosiaalisen vahvistumisen tavoitteiden mukaiset positiiviset vaikutukset nuoriin tulevat selkeästi ilmi niin nuorten, ohjaajien ja sidosryhmien palautteista kuin nuorisokeskusten henkilöstön arvioinneista.
- » Leirikoulun Nuotta-valmennuksen ja muun ohjatun toiminnan vaikutukset syntyvät muun muassa irtiottona arjesta, uusina elämyksinä ja ohjatun yhteistoiminnan kautta itsetuntemuksen lisääntymisenä. Nuorisokeskusten tuki ryhmäytymiseen ja oppilaiden vahvuuksien parempaan tuntemukseen on lisäarvo, jota leirikoulujen ohjaavat opettajat tai ohjaajat eivät aina hyödynnä.
- » Nuorisokeskusten vaikutus nuoriin tulee esiin tapana tehdä ja reflektoida toimintaa nuorten kanssa. Tätä tietoa hyödynnetään nuorisokeskusten sisäisessä kehittämisessä, mutta sitä ei sanoteta ja viestitä riittävän selkeästi nuorisokeskusten ulkopuolelle, jotta nuorisokeskusten rooli kasvattajien tukena ja osana nuorisotyön kokonaisuutta avautuisi laajemmin.
- » Toiminnasta kerätään yhtenäisemmin palautetta Nuotta-valmennuksesta, mutta senkin osalta löytyy eroavaisuuksia. Muun toiminnan osalta palautteen ja toiminnan vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen on vielä kirjavampaa.

Luvussa käsitellään toiminnan laajuutta osallistuvien nuorten määrien pohjalta, minkä jälkeen puretaan vaikutuksia nuoriin eri toimintojen ja kohderyhmien kautta: miten vaikutukset syntyvät, mitä näyttöä niistä on ja miten niitä seurataan nuorisokeskuksissa.

Osallistuneiden nuorten määrät ja kohderyhmät

Vuosittain nuorisokeskukset tavoittavat merkittävän määrän nuoria. Vuonna 2017 nuorisokeskuksissa tilastotiin yhteensä 209 323 nuorisokäyttöpäivää ja 138 066 nuorison yöpymistä¹³. Tilastoitavat käyttöpäivät kuvaavat nuorisokeskusten volyymia, mutta sen

¹³ Nuorisokäyttöä tilastoidaan opetus- ja kulttuuriministeriölle. Käytöstä tilastoidaan alle 29-vuotiaiden henkilöiden yli 4 tuntia kestäneet vierailut nuorisokeskuksissa, riippumatta siitä, onko toiminnan ohjaus tullut nuorisokeskukselta

perusteella ei voida tehdä päätelmiä toiminnan vaikuttavuudesta, sillä niin nuorisokeskukset kuin eri toiminnot ovat keskenään erilaisia. Esimerkiksi leirikoulujen ja leirien erona on usein se, että ensin mainituissa toiminta on useammin suunniteltu yhteistyössä nuorisokeskuksen kanssa ja toiminnan ohjauksen toteuttaa useammin nuorisokeskus, kun taas jälkimmäisissä nuorisokeskuspedagogiikan rooli voi olla vähäisempi ja nuorisokeskusta voidaan kuvata enemmän puitteiden tarjoajana. Myös leireihin on voitu sisällyttää nuorisokeskusten vetämiä ohjelmia, joiden toimintaa ohjaavat nuorisokeskusten toimintaperiaatteet. Taulukossa (3) on esitelty nuorisokeskusten käyttömääriä toiminnoittain. Lukujen tulkinnassa tulee huomioida, että osa arvioinnin tekohetkellä saatavista tiedoista ei kata koko toimintavuotta.

Taulukko 3. Nuorisokeskusten nuorisokäyttöpäivät eri kohderyhmittäin eri ajankohtina. Luvut eivät sisällä alle neljän tunnin vierailuja eivätkä esimerkiksi EVS-nuoria.

Nuorisokeskus	Nuorisokäyttöpäivät**	Nuorten yöpymiset**	Saapuneet kv-nuoret*	Nuotta-nuoret*	Leirikouluihin osallistuneet nuoret*	Leireille osallistuneet nuoret*	Muu nuorisotoiminta *
Anjala	14211	9055	182	137	1829	510	496
Hyvärilä	20709	7 846	59	68	1087	801	6583
Marttinen	18903	13775	70	87	2217	2493	735
Metsäkartano	13165	12 901	79	134	1573	1160	189
Oivanki	13525	10553	380	146	1148	NA	971
Piispala	63492	41842	472	202	5499	6822	3931
Pikku-Syöte	13608	8 210	315	97***	861	1505	1071
Vasatokka	12152	11664	1073	71	408	216	NA
Villa Elba	21182	9 682	59	187	200	183	5176

* Tieto ajalta tammikuu 2018–syyskuu 2018, eli OKM:n hakua varten tuotetut tiedot.

** Tieto vuodelta 2017

*** Koko vuoden luku 172 (toiminta painottunut syksyyn)

Vierailijoiden taustoja tilastoidaan hieman eri tavoin nuorisokeskuksissa eri toimintojen osalta. Pääsääntöisesti tietoa sukupuolesta kerätään Nuotta-valmennukseen osallistuneista nuorista. Osallistuvien ikähaitari voi olla 13 ja 28 vuoden välillä, mutta osallistujat ovat tyypillisesti 16–25-vuotiaita eli yleensä itsenäistymisen kynnyksellä olevia. Nuotan osalta tilastoidaan myös maahanmuuttajataustaisten nuorten osuus, joka vaihtelee keskuksittain. Leirikouluihin osallistujien ikäjakamaa jäljitetään pääsääntöisesti luokka-asteen mukaan, ja

vai jostain muualta. Kun alle 29-vuotias majoittuu nuorisokeskuksessa, merkitään tämä nuorisoyöpymiseksi. Esimerkiksi jos nuori osallistuu saapumispäivänään ohjattuun toimintaan yli neljä tuntia, viettää yön nuorisokeskuksessa ja osallistuu seuraavana päivänä ohjattuun toimintaan yli neljä tuntia, merkitään kaksi käyttöpäivää ja yksi yöpyminen. Lapset ja nuoret viipyvät yleensä nuorisokeskuksissa hyvin lyhyen ajan. Vaikka lyhytkestoinen toiminta koetaan niin nuorisokeskustoimijoiden kuin sidosryhmien näkökulmasta merkitykselliseksi, koetaan sen näkyväksi tekemisen olevan toiminnan lyhytkestoisuuden vuoksi haasteellista. Esimerkiksi edellä esitetyt tilastot kuvaavat huonosti sitä laadullista vaikutusta, joka nuorisokeskuksella on yksittäiseen nuoreen. Niillä voidaan kuitenkin hyvin kuvata sitä, millaisen määrän nuoria nuorisokeskus tavoittaa.

nuoret ovat yleensä luokka-asteilta 6.–9. eli 12–15-vuotiaita. Kansainvälisten nuorten ikähaarukka on arvioitu olevan 16 ja 28 ikävuoden välillä. Muiden kuin Nuotta-nuorten sukupuolijakaumaa ei seurata kaikissa nuorisokeskuksissa systemaattisesti.

Vaikuttavuus nuoriin

Yksi keskeinen vaikuttavuuden mahdollistaja on nuorisokeskusten sijaitseminen paikoissa ja ympäristöissä, jotka poikkeavat monen vierailevan nuoren kotiympäristöstä. Riippumatta siitä, onko kyseessä leirikoulu, kansainvälinen leiri, Nuotta-valmennus tai jokin muu, pääsee nuorisokeskuksessa vieraileva nuori irrottautumaan omasta arjestaan ja tulee haastetuksi kokemaan asioita uudella tavalla. Samalla nuorisokeskuksissa on pedagogista osaamista tunnistaa, vahvistaa ja käsitellä lasten ja nuorten uusia kokemuksia yksilöllisillä tavoilla. Nuorisokeskusten haastatteluissa korostetaan jokaisen nuorisokeskuksen miljöön ainutlaatuisuutta ja potentiaalia vaikutukselliseen nuorisotyöhön juuri arjesta irtautumisen voimalla. Alla esimerkki nuorisokeskuksen haastattelusta:

"Nuorisokeskustoiminta on ruohonjuuritason vaikuttamista. Vaikutetaan yksilöön ja yksilön hyvinvointiin. Isolla tasolla vaikutus syntyy siitä, että pystytään jokaiselle antamaan pienikin buusti."

Vaikuttavuuden osoittaminen Nuotta-toiminnassa: Nuorisokeskukset ovat yhteistyössä kehittäneet palautemallia Nuotta-valmennukseen, ja se on hieman mukailtuna käytössä suuressa osassa leirikeskuksia. Vaikka kaikki keräävät Nuotta-toiminnasta palautetta nuorilta ja ohjaajilta, yhdenmukainen seurantatieto puuttuu vielä. Yhdistävänä tekijänä on, että palautteissa tarjotaan nuorille mahdollisuutta reflektoida valmennuksen vaikutuksia (esim. sain rohkeutta osallistua...; otin vastuuta...; yhteishengen muodostumista) sekä tuen tarpeita, minkä lisäksi kysytään toiminnan kehittämisehdotuksia. Arvioinnin käyttöön toimitetut nuorten ja ohjaajien palautteet ovat erittäin positiivisia, ja niin nuoret kuin ohjaajat ovat tunnistanee Nuotta-valmennuksen aikana syntyneitä vaikutuksia.

Valmennuksen aikana käytyjen yksilö- ja ryhmäkeskustelujen lisäksi on nuorisokeskuksissa hyödynnetty myös toiminnallista palautetta, kuten sarjakuvapohjaa:

"Nuotan kanssa lisäksi yritän ujuttaa loppupuolelle ohjelmaa sarjakuvapajaa, joka toimii myös välillä palautteen saamisessa hyvin. Nuoret tekee sarjakuvan, jonka pitää tavalla tai toisella liittyä valmennusjaksoon. Siitä syntyy joskus hyviä juttuja, ja saadaan palautetta – kuullaan asioista joita ei edes tiedetty tapahtuneen."

Nuotta-valmennuksilla ei ole vaikutusta pelkästään valmennukseen osallistuvaan nuoreen vaan myös nuoren kanssa työskentelevään aikuiseen. Nuotasta annettujen palautteiden perusteella nuorten ohjaajat esimerkiksi oppivat näkemään nuoria uusilla tavoilla ja näkevät nuorten ottavan isoja askeleita eteenpäin niissä tavoitteissa, joita ohjaaja ja nuori ovat omalle yhteistyölleen asettaneet.

Sidosryhmäkyselyn vastaajista Nuotta-toimintaan osallistuneiden vastaukset ovat lähes kauttaaltaan hieman positiivisempia kuin muiden vastaajien. Alla on esimerkki siitä, kuinka sidosryhmän edustaja on kuvannut vaikutuksia nuoriin. Lainaus antaa läpileikkaavan kuvan sidosryhmäkyselyssä annetuista vastauksista:

"Yleensä kaikki nuoret ovat olleet ihan fiiliksisissä päättyneestä Nuotta-valmennuksesta. Suurin osa olisi valmis lähtemään uudelleenkin. He ovat saaneet uusia kokemuksia, uusia kavereita (vertaistukea toisistaan), itsetuntemus ja itseluottamus lisääntynyt, ovat ylittäneet omia rajojaan, päässeet

ehkä kokeilemaan pitkästä aikaa 'terveellistä elämää' säännöllisine uni- ja ruokarytmeineen, ovat saattaneet innostua uudesta lajista niin, että pyrkivät tekemään siitä harrastuksen, ohjaajat ja nuoret tutustuvat toisiinsa paremmin Nuotta-valmennuksen aikana, joten se suhde ja luottamus syvenee."

Leirikoulujen ja muun ohjatun toiminnan vaikutukset nuoriin muodostuvat yhdessä toimimisesta, ryhmäytymisestä ja itsetuntemuksen lisääntymisestä. Nuorisokeskusten pedagoginen työote mahdollistaa esimerkiksi vuoropuhelun koulujen ja opettajien kanssa ja syventää ymmärrystä siinä, millaisia ongelmia koululuokassa mahdollisesti on ja millaisia työkaluja niiden käsittelyyn voidaan nuorisokeskuksissa tarjota. Vaikutusten syntymiseen liittyy myös se, kuinka opettajat ja ohjaajat hyödyntävät nuorisokeskusten osaamista ja valmiuksia tarjota tukea. Silloin kun leirikoulu mielletään hauskanpitona ja irtiottona ennen koulun päättymistä, ei tuki ryhmäytymiseen ole yhtä merkittävä kuin tilanteessa, jossa yhteinen koulupolku jatkuu. Lisäksi leirikoulujen keston yleinen lyhentyminen on tunnistettu paikoin vaikutusta heikentäväksi seikaksi. Nuorisokeskusten haastatteluissa nostetaan esille kasvava tarve kohottaa luokkien yhteishenkeä ja edistää ryhmäyttämistä, minkä puolestaan nähdään antavan hyvät edellytykset koulutoiminnalle ja helpottavan opettajien työtä. Nuorisokeskusten haastatteluissa nousi myös esiin, että vaikka opettajille annetaan usein mahdollisuus osallistaa nuoret itse ohjelman suunnitteluun, tätä ei aina hyödynnetä toivotussa määrin.

Alla on sidosryhmien esittämiä esimerkkejä leirikoulujen vaikutuksista nuoriin:

"Yhteistoiminta oman ryhmän kanssa muualla kuin koulussa varmasti muistetaan. Muutamilla leirikoulu oli ensimmäinen kerta yöpyä pois kotoa ilman vanhempia."

"Ryhmäytyminen, uusiin lajeihin ja tekemisiin tutustuminen, kokemukset ja elämykset."

"Leirikoulut ovat antaneet elämyksiä, uusien taitojen oppimisen mahdollisuuksia, parantaneet ryhmähenkeä ja itsetuntoa."

"Toiminnalliset oppilaat pääsevät näyttämään taitojaan, vaikka akateemiset aineet eivät aina niin hyvin sujuisikaan."

"Leirikoulut ovat mainio mahdollisuus parantaa oppilaiden keskinäistä yhteenkuuluvuutta ja luokkahenkeä. Opettajalla on hyvä tilaisuus tutustua oppilaisiin koulun ulkopuolella ja tarkkailla heitä yhteistyön muodoissa."

Nuorisokeskukset keräävät palautetta leirikouluista toiminnallisesti ja keskustellen, mutta osalla on käytössä myös paperilomakkeita, joissa palautetta toteutuksesta ja palveluista sekä kehittämisehdotuksia voi antaa hymynaamoin ja/tai kirjallisesti. Nuorisokeskusten toimijoiden omat arviot palautteen mielekkyydestä ja keräämisestä vaihtelevat jonkin verran. Tärkeimpänä nähdään vuoropuhelu nuorten kanssa ja palautteen välitön kerääminen keskustellen.

Kansainvälisen toiminnan vaikuttavuus syntyy siitä, että nuoret yhtäältä pääsevät kohtaamaan nuoria muista maista ja kulttuureista mutta toisaalta saavat myös ainutlaatuisia mahdollisuuksia kokeilla siipiään: kansainvälisillä harjoitteluilla voi olla hyvin suuri merkitys yksittäiselle nuorelle. Nuorisokeskukset ottavat vastaan yksittäisiä EVS-nuoria ja nuoria leirit toimintaan, ja samalla nuorisokeskuksista lähtee yksilöitä ja ryhmiä kansainvälisille leireille. Lisäksi nuorisokeskukset tekevät runsaasti alueellista yhteistyötä alueen koulujen ja muiden toimijoiden kanssa. Alla esimerkki nuorisokeskuksen edustajan näkemyksistä:

"KV-puolella tehdään rauhantyötä: eri kulttuureista tulee porukkaa tänne ja nuoret eri puolilta maailmaa oppivat toimimaan toistensa kanssa ja oppivat, millaista on elämä muualla maailmassa."

Sidosryhmäkyselyn vastaajista varsin suuri osa niistä, jotka ovat tehneet kansainvälistä nuorisotoimintayhteistyötä nuorisokeskusten kanssa, ovat toteuttaneet myös muuta yhteistyötä, kuten Nuotta-valmennusta, leirikouluja, verkostoyhteistyötä ja hanke- ja kehittämistoimintaa. Siten vastaukset kuvaavat sitä moninaisuutta, jota yhteistyö tarjoaa, mutta vain pienempi osa on kuvannut vaikutuksia nuoriin erityisesti kansainvälisen nuorisotoiminnan osalta. Alla olevissa otteissa sidosryhmien vastauksista vaikutuksia on kuvattu kansainvälisessä kontekstissa:

"Kansainväliset kontaktit ovat auttaneet omia nuoria ymmärtämään kulttuurieroja."

"Kansainväliset projektit varsinkin parantaa omatoimisuutta ja itsenäisyyttä."

Suomen nuorisokeskushdistyksen koordinoimassa monikansallisessa hankkeessa "Boost Your Possibilities! – Youth Centres for Youth Mobility and Intercultural Learning" selvitettiin, millaisia vaikutuksia kansainvälistymisellä on nuorten elämään. Loppuraportissa tehdään näkyväksi kansainvälisen nuorisotyön vaikuttavuutta nuoriin. Raportissa esitetään useita toimenpiteitä kansainvälisen nuorisotyön muotojen saavutettavuuden ja moninaisuuden edistämiseksi sekä arvioinnin kehittämiseksi. (ks. lisää Anu Gretschel ym. 2017¹⁴.)

Vaikutusten näkyväksi tekeminen osana nuorisokeskusten työtä

Nuorisokeskuspedagogiseen työotteeseen kuuluu keskeisenä osana toiminnan reflektointi nuorten kanssa. Tämän kautta saadaan oivalluksia, tuetaan yhteishengen syntymistä ja edistetään sosiaalisen vahvistumisen tavoitteita. Intensiteetti vaihtelee toiminnoittain. Kaikissa nuorisokeskuksissa korostettiin, että välitöntä palautetta ja seurantatietoa kootaan ja käsitellään henkilökunnan kanssa yhteisesti. Tämä menettelytapa koetaan toiminnan kehittämisen kannalta keskeisenä.

Nuorisokeskukset keräävät toiminnastaan kirjallista ja suullista palautetta, jonka perusteella nuorten ja mukana olleiden aikuisten kokemuksia arvioidaan. Palautteiden merkitys tunnustetaan toiminnan vaikuttavuuden näkyväksi tekemisessä ja toiminnan laadun seurannassa, mutta toimintatavoissa on vielä paljon vaihtelua nuorisokeskuksittain. Osa nuorisokeskuksista nosti esiin myös jälkikäteen seurannan: palautteita ja vaikutuksia nuoriin kysytään vierailujen jälkeen myös leirikouluista. Osa kertoo kuulumisia, osa ei. Pitkän aikavälin vaikutuksia on haasteellista osoittaa, mutta esimerkiksi nuorille ja heidän kanssaan säännöllisesti työskenteleville aikuisille tehtävillä seurantakyselyillä olisi mahdollista tuottaa tietoa vaikutuksista nuoriin – etenkin Nuotta-valmennuksissa. Lisäksi muun muassa nuoriso-ohjaajien, opettajien ja valmentajien uudelleenvierailut indikoivat osaltaan koettua vaikuttavuutta ja sitä, että nuorisokeskustoiminta koetaan merkityksellisenä

¹⁴ Anu Gretschel (Ed.), Tina Cupar, Merle Linno, Tomi Kiilakoski, Noora Hästbacka & Antti Korhonen. Studying the impact of international youth work. Towards developing an evaluation tool for youth centres. Suomen nuorisokeskushdistyksen julkaisuja, 1/2017.

Ks. myös Eronen, A., Haila, K. & Lahtinen, K., Kuure, T. (2017): Mid-term Evaluation of the Erasmus+ Programme 2014–2020 Finland. Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2017:32. EU:n nuoriso-ohjelmien arvioinneissa ryhmävaihtojen ja EVS:n vaikuttavuutta on arvioitu hyvin monipuolisesti vaikutuksina nuoriin, nuorisotyöntekijöihin ja organisaatioiden kehittymiseen kerrannaisvaikutuksineen.

4.3 Nuorisokeskusten paikallinen ja valtakunnallinen vaikuttavuus

Keskeiset havainnot

- » Nuorisokeskusten paikallista, alueellista tai valtakunnallista roolia ja merkitystä nuorisotyön kentällä voidaan seurata tavoitettujen nuorten ja heidän mukanaan tulevien kasvatus- ja ohjausalan ammattilaisten kautta. Keskukset kattavat toiminnallaan lähes koko Suomen. Etäisyydet ovat jossain määrin este useille toimijoille. Varsinais-Suomen nuorisokeskuksen puute nousee esiin jossain määrin.
- » Nuorisokeskusten rooli alueellisessa nuorisotyössä vaihtelee mutta on suurella osalla aktiivista, verkostoja kokoavaa ja toimintaedellytyksiä mahdollistavaa.
- » Nuorisokeskusten itsensä vähäinen tunnettuus sekä niiden nuorisotyöllisen osaamisen ja tuen heikko tunnettuus nuorisotyön toimijoille on vielä laajemman vaikuttavuuden esteenä. Samoin ruotsinkielisten palveluiden tunnettuus on vähäistä.
- » Keskukset koordinoivat erilaisia kehittämishankkeita ja verkostoja ja toimivat niissä kumppanuuksissa, ja yhteistyötä arvostetaan nuorisotyön kentällä.

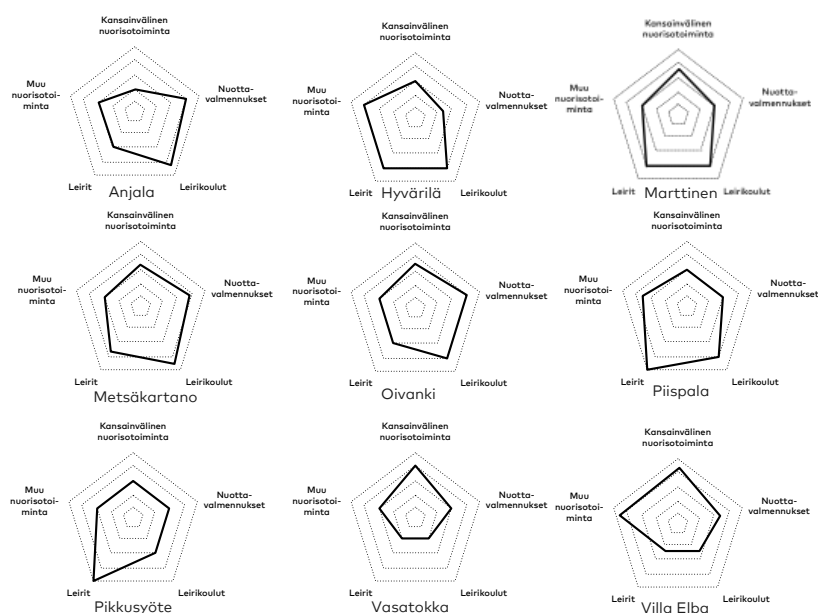
Luvussa kuvataan ensin nuorisokeskusten roolia osana alueellista nuorisotyön kenttää. Tämän jälkeen tehdään yhteenveto siitä, miten valtakunnallinen vaikuttavuus muodostuu ja miten nuorisokeskukset ja sidosryhmät sitä arvioivat.

Nuorisokeskukset alueellisina toimijoina

Alla on tehty nostoja nuorisokeskusten alueellisista rooleista. Nostot eivät kuvaa aukottomasti yksittäisten nuorisokeskusten alueellista roolia vaan luovat esimerkkien avulla kokonaiskuvaa siitä, miten nuorisokeskukset kokonaisuudessaan toimivat alueellisina toimijoina, ja kuvaavat niiden profiilia nuorisokeskuksena (ks. lisää kuva 8 ja liite 2: "nuorisokeskusten infokortit").

Alueellisen nuorisotyön rooli vaihtelee keskuksittain, ja se heijastaa yhtäältä alueellista nuorisotyön kentän rakennetta ja sijaintia mutta toisaalta myös sitä, miten aktiivisesti nuorisokeskus on ottanut roolia. Osa keskuksista on toiminut aktiivisemmin nuorisotyön kentän koajana, kuten Villa Elba, joka on edesauttanut alueellisten nuorisovaltuustojen syntymistä ja LANU-strategian toteutusta. Alueellinen rooli tarkoittaa myös alueellisten tarpeiden tunnistamista yhdessä muiden toimijoiden kanssa, jolloin toimintaa voidaan suunnata tarpeen mukaisesti. Tämä on voinut pitää sisällään esimerkiksi luontokoulun kummiluokkatoimintaa ja opettajien tukea (Anjala) tai vuosittaisen päihdekasvatusohjelman ja ryhmäytymispäivän seitsemäsluokkalaisille Camera Obscura Oivangissa. Nuorisokeskus Marttinen tuottaa Virtain nuorisotoimen palveluita ja toteuttaa muun muassa kansainvälisen klubin toimintoja paikallisille nuorille myös nuorisovaihdon keinoin. Hyvärilä tuottaa Nurmeksen kaupungin nuorisopalvelut sekä Juuan Nuortenpaja Apajan toiminnan ja Valtimon nuorisotyön. Piispalasta käsin toimii myös etsivä nuorisotyö, ja Piispala toteuttaa alueellista nuorisotyötä myös kokoamalla alueellisia tapahtumia, kuten "Crazy Action" -tapahtumat kolmen kunnan nuorille. Osalla alueellisena roolina on toimia enemmän alueen lisäpalveluiden ja toiminnan kehysten tarjoajana (Pikku-Syöte ja Vasatokka).

Oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö käsittää muun muassa työssäoppimista ja erilaisia kehittämishankkeita. Nuorisokeskukset kuvasivat toimintaansa muun muassa alustana merkityksellisen nuorisotyön toteuttamiselle alueella tukena nuorille, heidän huoltajilleen ja muille aikuisille.

Kuva 8. Arvioitsijoiden tekemä nuorisokeskusten karkea profilointi nuorisokeskustoiminnasta suhteessa nuorisokäyttöön ja keskuksen painopisteisiin.

Kuvassa 8 on esitetty nuorisokeskusten profiloituminen keskenään hyvin karkealla tavalla. Profiilit perustuu arvioitsijoiden näkemyksiin toiminnan painopisteistä. Profiloinnissa on huomioitu nuorisokeskuksissa käyvien nuorten määrät, mutta on huomioitu myös nuorisokeskusten oman toiminnan painopisteet. Esimerkiksi Villa Elbassa saapuneiden kansainvälisten nuorten määrä ei ole erityisen suuri, mutta kansainvälisyyden edistäminen on yksi keskeinen toiminnan painopiste.

Alla on esimerkkejä sidosryhmien näkemänä nuorisokeskuksista alueellisina ja valtakunnallisina toimijoina:

*"Organisaatio, joka voi muun nuorisotoimen kanssa toteuttaa kodin ulkopuolella nuorisotyönmu-
kaista toimintaa."*

*"Mahdollistanut oman henkilöstön yhteishengen parantamisen. Keskukset ovat toimineet kansain-
välisen yhteistyömme tapahtumapaikkoina mahdollistaen yhteistyön kehittämisen."*

*"Ohjauksellisia ideoita, joita voi hyödyntää omassa työssä. Työntekijänä oli myös ohjattavana, joka
nimenomaan tiivisti ja vahvisti suhdetta nuoriin."*

*"Yhteistyö on mahdollistanut uusia kehittämisenäkökulmia omaan työhön ja tuonut uusia verkostoja
ja osaamisresursseja."*

"Nyt näkyy muutos että puhalletaan kunnan alueella yhteen hiileen."

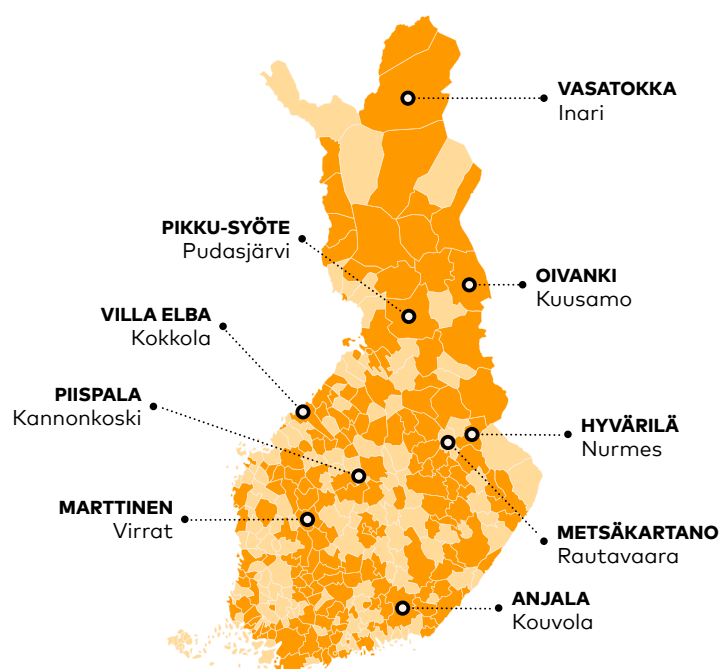
"Mahdollistanut mielenkiintoisiin koulutuksiin osallistumisen ja siten saatu uusia ideoita toimintaan."

Yhteistyö alueellisen elinkeinoelämän kanssa vaihtelee paljon nuorisokeskuksissa. Esimerkiksi lähiruoan suosiminen on strateginen valinta Hyvärilässä, kun toisaalla alueellisen tarjonnan ei nähdä riittävän ruokahankintojen volyymin takia. Osa nuorisokeskuksista on tuonut esiin, ettei valtionavustetun toiminnan kilpailuasetelmaa enää tunnisteta, kun synergiat on tunnistetettu palveluiden järjestämisessä ja alueellisten palveluiden hyödyntämisessä. Yksi keskus on

tuonut selkeämmin esiin alueellisten matkailutoimijoiden yhteistyöhaluttomuuden. Alueellisen matkailualan yhteistyön kehittäminen on kirjattu osassa keskuksia painotetummin.

Valtakunnallinen vaikuttavuus

Nuorisokeskusten valtakunnallinen vaikuttavuus muodostuu kokonaisuuksista, joita nuorisokeskukset toteuttavat alueellisesti, sekä toimimisesta valtakunnallisissa ja kansainvälisissä kehittämishankkeissa ja verkostoissa. Nuorisokeskusten paikallista, alueellista tai valtakunnallista roolia ja merkitystä nuorisotyön kentällä voidaan lähteä jäljittämään myös niiden nuorten ja heidän mukanaan tulevien kasvatus- ja ohjausalan ammattilaisten kautta, jotka toiminta tavoittaa. Nuorisokeskukset tavoittavat merkittävän määrän lapsia ja nuoria koko maan laajuisesti. Esimerkiksi leirikouluja järjestävien nuorisokeskusten kanssa samalla kentällä toimivat muun muassa urheiluopistot, kaupalliset toimijat ja eri toimijoiden omat leirikeskukset. Nuorisokeskusten erityisyytenä ja merkityksellisyyden tuojana on muun muassa pedagoginen osaaminen, jota on pyritty yhdenmukaistamaan ja kehittämään verkoston laajuisesti.

Kuva 9. Nuorisokeskuksissa järjestettyjen leirikoulujen osallistujat kotikunnittain välillä tammi-mikuu 2018 – syyskuu 2018. Kuvasta puuttuu muu nuorisotyö, kuten Nuotta-valmennukset, joiden asiakkaat tulevat usein lähialueilta, pois lukien Vasatokka, johon tullaan tasaisemmin ympäri maan.

Esimerkiksi leirikoulujen osalta (ks. kuva 9) on nähtävissä alueellisia eroja nuorisokeskusten saavutettavuuden suhteen. Kasvukeskukset, kuten Kuopio, Jyväskylä, Joensuu ja Oulu, erottuvat nuorisokeskuksiin järjestämiensä leirikoulujen osalta.

Vaikutukset muodostuvat siten yksilöiden kautta ja heijastuvat kerrannaisvaikutuksina taustayhteisöihin ja koko yhteiskuntaan, kun toiminta on ollut tavoitteiden mukaista ja vaikuttavaa. Kuten edellisessä luvussa tuotiin esiin, arvioinnin käyttöön saadun asiakastulostiedon

perusteella toivottuja vaikutuksia syntyy yksilö- ja ryhmätasolla. Arvioinnin yhteydessä toteutetun sidosryhmäkyselyn tulokset ovat yhtä positiivisia.

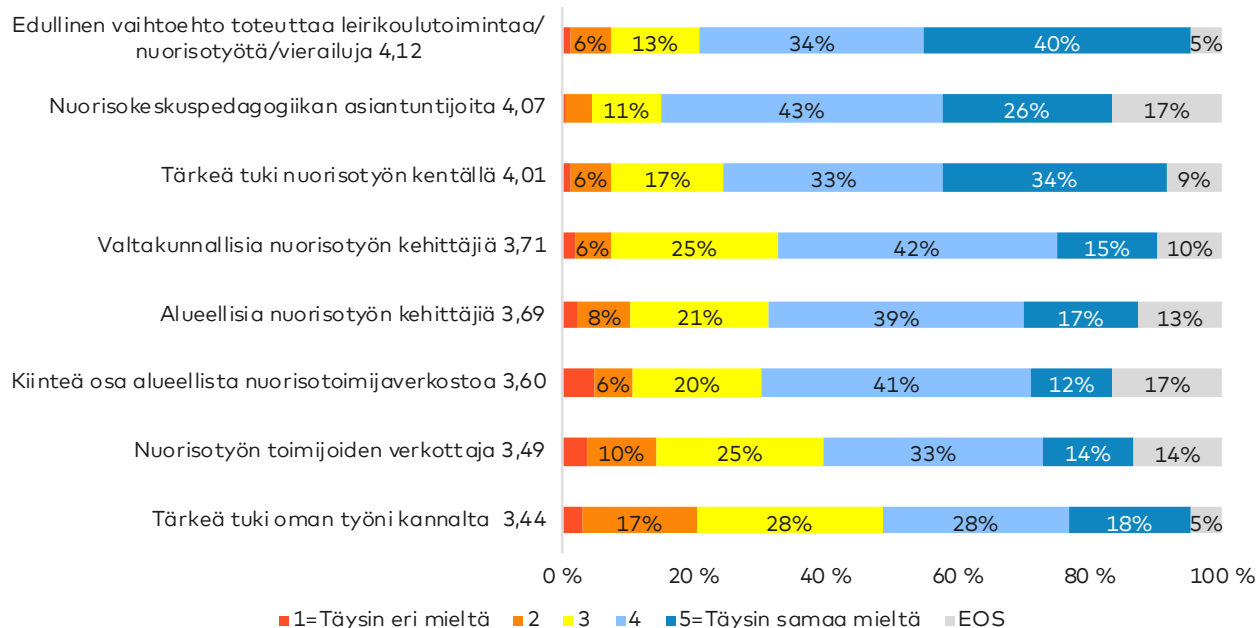
Nuorisokeskusten sidosryhmäkyselyssä kysyttiin nuorisokeskusten alueellisesta ja valtakunnallisesta roolista (n=162–163). Vastaajien mukaan nuorisokeskuksilla on merkittävä rooli sekä alueellisesti että valtakunnallisesti. Kuvassa 10 on esitelty tarkemmin sidosryhmien näkemystä nuorisokeskusten roolista. Yleisesti ottaen vastaukset olivat erittäin positiivisia. Pie-nimmän keskiarvon sai väittämä "Nuorisokeskus on tärkeä tuki oman työni kannalta", jossa lähes puolet (46 %) vastaajista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Nuorisokeskusten koettiin kyselyn perusteella olevan edullinen vaihtoehto toteuttaa leirikoulutoimintaa, nuorisotyötä tai vierailuja (keskiarvo = 4,1), ja kolme neljästä vastaajasta koki olevansa jokseenkin samaa tai täysin samaa mieltä.

Sidosryhmien vastausten perusteella nuorisokeskuksilla koetaan olevan valtakunnallisen ja alueellisen nuorisotyön kehittäjän rooli. Saatujen vastausten määrä vaihteli paljon nuorisokeskuksittain, eikä niiden perusteella voida tehdä keskuskohtaisia arvioita. Koetut alueellisen kehittäjän keskiarvot vaihtelivat nuorisokeskuksittain välillä 3–4 ja koetut valtakunnallisen kehittäjän roolit nuorisokeskuksittain välillä 3,4–3,9. Suurin osuus (20 %) täysin ja jokseenkin eri mieltä -vastauksista oli väittämällä "Nuorisokeskus on tärkeä tuki oman työni kannalta". Tämä kuvastaa osaltaan sitä, että keskuksia hyödynnetään tiloina ja toiminnan paikkoina, mutta myös sitä, ettei nuorisokeskusten koko nuorisotyöllistä potentiaalia välttämättä osata hyödyntää. Kun otetaan huomioon, että vaikutus syntyy "pistäytymisten" kautta, tuloista voidaan pitää hyvänä. Nuotta-valmennuksesta kokemusta omaavien vastausten keskiarvot olivat hieman korkeammat.

Alla on esimerkkejä sidosryhmien vastauksista:

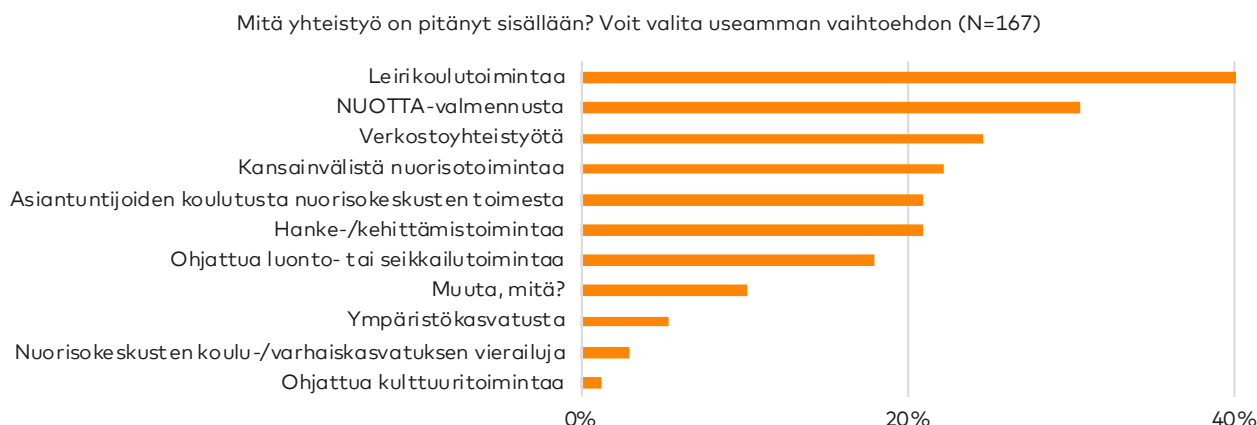
"Alueellamme voimakkaasti kansainvälisen nuorisotyön kehittäjä. Aktiivisen Nuotta-toiminnan mahdollistaja."

"Nuorisokeskuspedagogiikkaa voisi tuoda vahvemmin esille: millaista erityisosaamista se on?"

Kuva 10. Sidosryhmien näkemys nuorisokeskusten roolista.

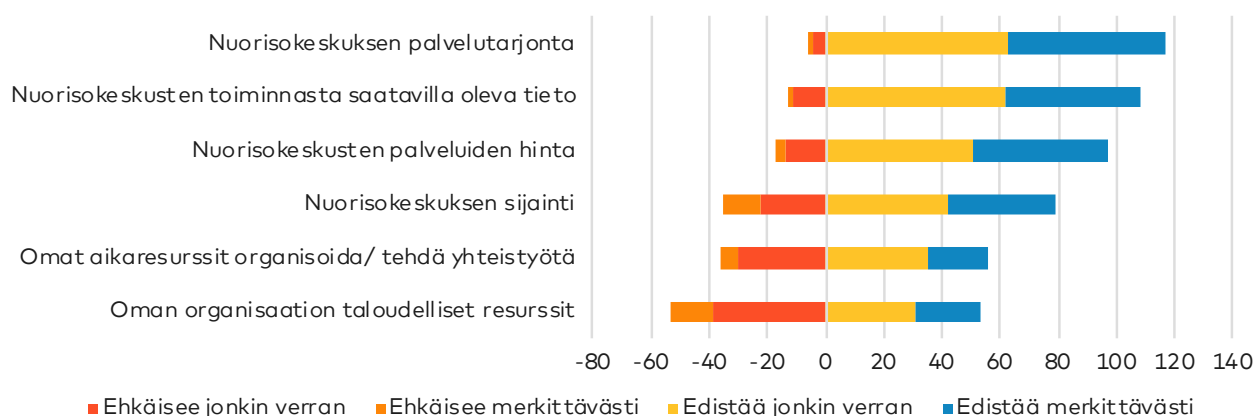
Valtakunnallinen rooli tulee esiin myös kehittämishankkeiden kautta. Sidosryhmäkyselyn vastaajista merkittävä määrä on toteuttanut nuorisokeskusten kanssa muuta yhteistyötä kuin "vain" leirikouluja tai Nuotta-valmennusta: vastaajista viidennes oli toteuttanut yhteistyössä kehittämishankkeita tai osallistunut sellaisiin, neljännes oli tehnyt verkostoyhteistyötä ja viidenneksen kanssa yhteistyö oli sisältänyt asiantuntijoiden koulutusta. Eri toiminnot ovat usein päällekkäisiä ja voivat toteutua kansallisessa tai paikallisessa kontekstissa, mutta kokemukset tuovat esiin sen yhteistyön kirjoa, jota on toteutettu yhteistyössä nuorisokeskusten tai SNK ry:n kanssa. Nuorisokeskukset toteuttavat tahoillaan ja kumppaneina vuosittain useita kehittämishankkeita ja toimivat nuorisotyön "laboratorioina" tarjoten tutkijoille ja opinnäytetyön tekijöille aiheita ja yhteistyötä.

Kuva 11. Sidosryhmäkyselyyn vastanneiden osuudet eri yhteistyömuodoissa.

Valtakunnallista vaikuttavuutta heikentää, ettei nuorisokeskusten toimintaa ja nuorisotyöllistä osaamista tai edes olemassaoloa tunneta laajasti. Sidosryhmäkyselyn vastaajista yli 70 prosenttia (N=363/493) ei ole toiminut yhteistyössä nuorisokeskusten kanssa ja yli 40

prosenttia (N=154) ei ole koskaan kuullutkaan nuorisokeskuksista. Haastatteluissa myös nostetaan esille, että nuorisokeskusten rooli osana yhteiskuntaa on alkanut vakiintua ja että ne on alettu nähdä osana nuorisotyön kenttää noin 10 vuoden aikana. Työtä tunnettuuden edistämiseksi on tehty nuorisokeskusten verkostossa yhdessä SNK ry:n kanssa, ja työtä on mitä ilmeisimmin tarve jatkaa. Sellaiset sidosryhmäkyselyn vastaajat, jotka eivät ole tehneet yhteistyötä nuorisokeskusten kanssa, toivoivat useimmiten lisää tietoa, jota toivotaan annettavan suoraan toimijoille sähköpostitse, tiedotteina ja alan tapahtumissa. Epätietoisuus ruotsinkielisten palveluiden tarjonnasta tuli esiin sidosryhmäkyselyn ruotsinkielisten vastaajien joukossa. Ruotsinkielisiä palveluita on tarjolla, mutta tätä ei tuoda selkeästi esiin nuorisokeskusten viestinnässä.

Kuva 12. Nuorisokeskustoimintaan osallistumista ehkäisevät ja edistävät tekijät (pl. "jossain määrin"- ja "en osaa sanoa" -vastaukset). Vastaajat, jotka ovat tehneet yhteistyötä nuorisokeskusten kanssa.

4.4 Valtionavustuskäytännön vaikutukset nuorisokeskusten toiminnallisiin edellytyksiin, yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja nuorisotoiminnan laatuun

Keskeiset havainnot

- » OKM:n avustus nähdään elinehtona lainmukaisen nuorisokeskustoiminnan ylläpitämiselle. Valtionavustus on edellytys nuorisokeskustoiminnan tavoitteellisen ja lainmukaisen toiminnan järjestämiselle.
- » Arvioinnin havainnot tukevat tammikuussa 2019 julkaistun valtionavustusprosessin arvioinnin tuloksia, joiden mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön tulisi yhteistyössä nuorisokeskusten kanssa tarkastella muun muassa avustuksen haku- ja seuranta-asiakirjoja, jotta niillä voidaan ohjata, seurata ja arvioida nuorisokeskusten toimintaa ja tehdä näkyväksi myös niiden toiminnan laadullinen vaikuttavuus. Myöntöperusteita ja arviointikriteereitä ei pidetä läpinäkyvinä. Tuloksellisuuden arvioinnin ja toiminnan laadun suhde avustuspäätöksiin on vielä epäselvää.
- » Valtionavustusten mahdollista vääristävää vaikutusta kilpailuasetelmaan nuorisokeskusten ja muiden toimijoiden välillä on tarkasteltu kokonaisuutena vuonna 2015, ja nuorisokeskukset ovat myös suunnanneet toimintaansa toimintaohjeiden mukaisesti. Nuorisokeskusten näkökulmasta ei nähdä syntyvän kilpailuasetelmaa muun muassa läpinäkyvän nuorisohinnoittelun, toiminnan eriyttämisen asiakkuuksien ja merkityksellisen nuorisotyön takia.

Luvussa käsitellään nuorisokeskusten rahoitusta ja tulosta, toiminnan seurannassa ja arvioinnissa käytettyjä mittareita ja valtionavustuskäytäntöjen vaikutuksia toiminnan edellytyksiin. Lisäksi tarkastellaan valtionavustuksen vaikutusta julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan väliseen kilpailuneutraliteettiin.

Nuorisokeskusten rahoitus

Nuorisokeskusten talous muodostuu opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksista, myyntituotoista ja muista lähteistä. Keskuksilla on opetus- ja kulttuuriministeriön avustaman nuorisotyön lisäksi myös muiden tahojen, kuten kuntien, tukemaa nuorisotoimintaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää nuorisokeskuksille valtion talousarviossa määriteltujen raamien puitteissa toiminta-avustusta (yleisavustusta) nuorisotyöhön sekä investointiavustuksia rakentamiseen, korjaukseen ja varustamiseen. Lisäksi keskuksille voidaan myöntää avustuksia niissä toteutettaviin hankkeisiin ja Nuotta-valmennukseen. Vuoden 2018 toiminta-avustuksia myönnettiin 1.1.2017 voimaan tulleen nuorisolain mukaisesti. Nuorisolakiuudistuksessa (nuorisolaki 1285/2016, valtioneuvoston asetus nuorisotyöstä ja -politiikasta 211/2017) määriteltiin erikseen nuorisokeskusten valtionavustuskelpoisuus ja valtionavustusten perusteet.

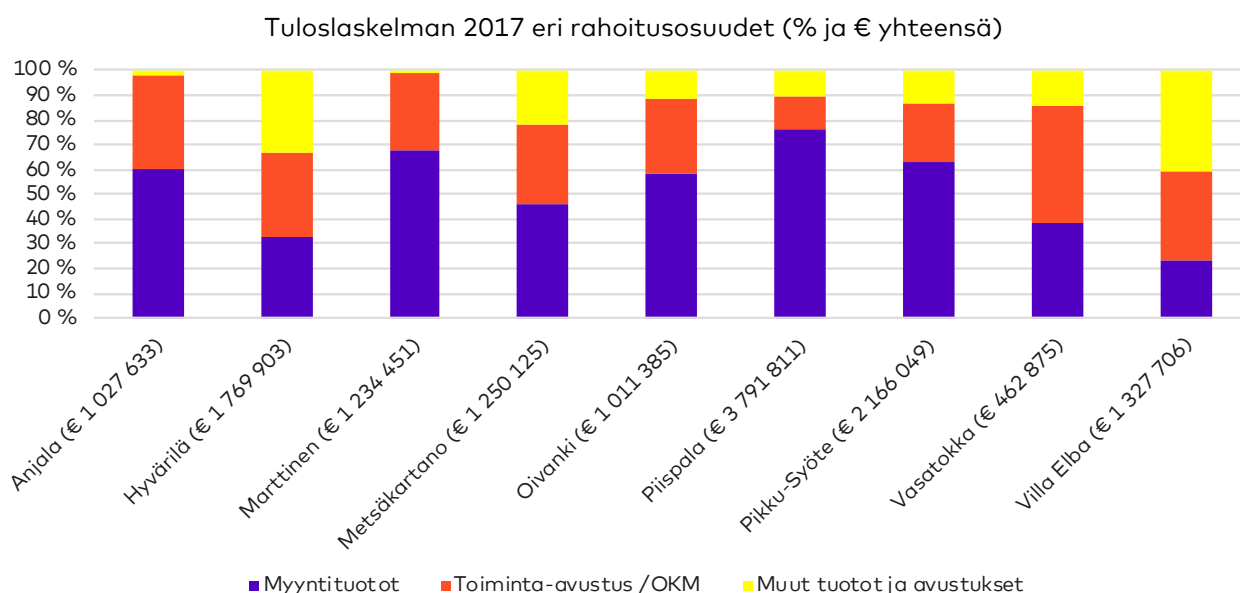
Vuodelle 2018 osoitettiin 5 060 000 euron määräraha (29.91.50) nuorisokeskusten tukemiseen. Määrärahasta 300 000 on osoitettu Suomen nuorisokeskusyhdistykselle (SNK ry). Nuorisokeskusten sosiaaliseen nuorisotyöhön eli Nuotta-valmennukseen on myönnetty yhteensä 500 000 euroa momentilta 29.91.50.03 (Etsivä nuorisotyö ja muu nuorten sosiaalinen vahvistaminen). Taulukossa 4 on eritelty vuosien 2017 ja 2018 myönnetty avustukset. Avustusten haettu määrä on myönnettyä suurempi. Vuonna 2018 nuorisokeskukset hakivat toiminta-avustusta noin 2–30 prosenttia myönnettyä enemmän, keskimäärin yli 10 prosenttia. Nuotta-avustusta haettiin keskimäärin 30 prosenttia enemmän kuin myönnettiin. Kaikki nuorisokeskukset hakivat investointiavustusta vuonna 2018, ja sitä myönnettiin viidelle.

Hankeavustuksia haki kolme nuorisokeskusta, joista kahdelle myönnettiin haettu summa ja yhdelle lähes puolet haettua pienempi avustus.

Taulukko 4. Myönnetyt avustukset 2017¹⁵ ja 2018.

Nuorisokeskus	Toiminta-avustus (yleisavustus)		Investointiavustus		Hankeavustus		Nuotta-valmennus		Yhteensä	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Anjala	390 000	400 000	228 000	802 000			61 000	61 000	679 000	1 263 000
Hyvärilä	380 000	380 000	250 000		73000	65000	54 000	54 000	757 000	499 000
Marttinen	380 000	380 000	90 000			85000	55 000	55 000	445 000	520 000
Metsäkartano	400 000	410 000	53 000	120 000			55 000	55 000	508 000	585 000
Oivanki	310 000	310 000			14000		56 000	56 000	380 000	366 000
Piispala	500 000	500 000					70 000	70 000	570 000	570 000
Pikku-Syöte	500 000	500 000	80 000	56 000			61 000	61 000	641 000	617 000
Vasatokka	220 000	220 000	350 000		13000		28 000	28 000	261 000	598 000
Villa Elba	480 000	480 000	49 000	22 000		30000	60 000	60 000	589 000	592 000
Yhteensä	3 560 000	3 580 000	1 010 000	1 000 000	100000	180000	500 000	500 000	5 180 000	5 260 000

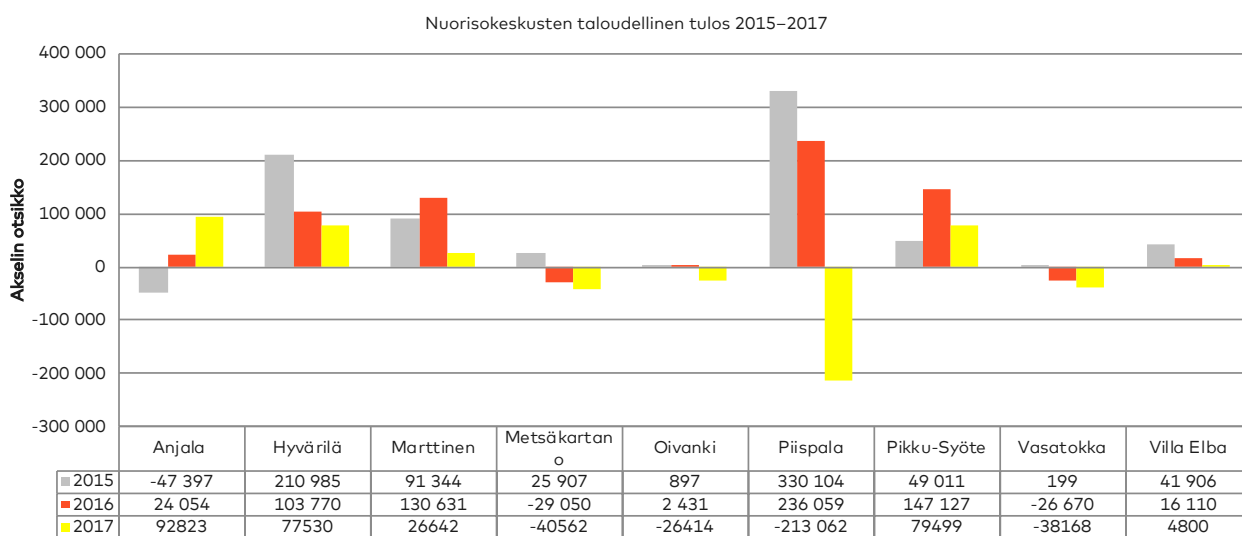
Toiminta-avustuksen merkitys koko toiminnan tuloksesta vuonna 2017 vaihteli 13–33 prosentin välillä ja oli keskimäärin 22 prosenttia. Myyntituottojen merkitys tuloksesta vuonna 2017 taas vaihteli 23–76 prosentin välillä ja oli keskimäärin 58 prosenttia. Myyntituottojen alhaisin osuus oli Villa Elballe, jolle myös myönnettiin vuonna 2018 kehittämishanke osaamisen tuotteistamiseksi ja rahoituksen turvaamiseksi tulevaisuudessa.

Kuva 13. Vuoden 2017 tuloslaskelman eri rahoitusosuudet (%). Muut tuotot ja avustukset -osuudessa ovat mukana myös muut kuin OKM:n avustukset. Siten osuudet vaihtelevat jonkin verran vuosittain myös sen suhteen, mitä erityis- ja investointiavustuksia ja muita avustuksia keskuksille myönnetään.

¹⁵ Taulukosta puuttuu vuonna 2017 Ahtelan toiminta-avustus 250 000 euroa vuodelle 2017, sillä Ahtela ei ole toiminut nuorisolain mukaisena nuorisokeskuksena vuoden 2017 jälkeen.

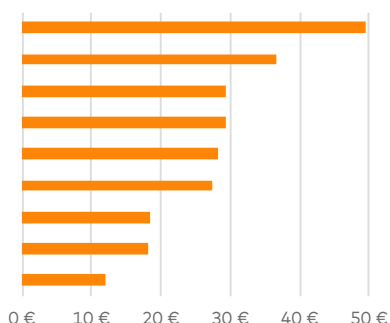
Kuvassa 14 on esitetty nuorisokeskusten koko toiminnan taloudellinen tulos vuosilta 2015–2017. Seuranta-aikana tulokseen ovat vaikuttaneet niin OKM:n myöntämät avustukset kuin toimintaympäristön muutokset. Esimerkiksi Oivangilla vuonna 2015 tapahtuneen yhtiöittämisen jälkeen keskuksen kustannuksiin on tullut 100 000 euron vuokramaksu, mikä on vaikuttanut kokonaistulokseen.

Kuva 14. Nuorisokeskusten taloudellinen tulos 2015–2017.

Nuorisokeskusten liiketoiminnan tuotot tukevat keskusten taloutta, ja nuorisokeskukset näkevät niiden olevan ehdoton edellytys nuorisolain mukaisen toiminnan ylläpitämiselle. Mahdollinen ylijäämä on käytettävä nuorisotyön kehittämiseen ja nuorisotyön käytössä olevien infrastruktuurien ylläpitoon ja kehittämiseen. OKM:n myöntämät toiminta-avustukset ovat olleet pidemmällä seuranta-ajalla varsin vakaita, ja summat ovat nousseet pääsääntöisesti ylöspäin. Poikkeuksena on Piispalan nuorisokeskus,

Toiminta-avustus
€/nuorisokäyttöpäivä 2017

Kuva 15. OKM:n toiminta-avustus suhteutettuna nuorisokäyttöpäiviin euroina vuonna 2017.

jonka avustusta on leikattu useampana vuonna. Käytännössä valtionavustusprosessin näkökulmasta on esiintynyt eri näkemyksiä siitä, kuinka taseen poistoja on tulkittu: OKM:n näkökulmasta tulos on ollut ylijäämäinen, minkä perusteella tukea on pienennetty.

Nuorisokeskusten toiminta-avustuksen merkitys suhteessa nuorisokäyttöpäiviin vaihtelee paljon. Vuoden 2017 suhteellisia osuuksia on kuvattu kuvassa 15. Luvuissa on suhteutettu OKM:n myöntämä toiminta-avustus ja raportoidut nuorisokäyttöpäivät. Luvuista ilmenee, että osaa nuorisotoiminnasta on subventoitu suhteessa vahvemmin ja että osa nuorisokeskuksista pystyy paremmin kompensoimaan nuorisokäyttöpäiviä muilla

tuloilla. Verrattuna edelliseen vuoteen 2016 muutaman nuorisokeskuksen suhdeluku on muuttunut enemmän, mutta suurella osalla suhteellinen osuus on pysynyt samana.

Toiminnan ja tulosten kehitystä tuleekin tarkastella pidemmällä aikajaksolla, mikä liittyy valtionavustusprosessin keskeisiin tehtäviin; seurantaan, rahoittajan ja nuorisokeskusten väliseen vuoropuheluun, ja mm. valtionavustusprosessiin liitettäviin tavoiteohjauskeskusteluihin.

Toisaalta tulokseen heijastuvat myös toiminnan volyymit. Lukuihin ei ole suhteutettu esimerkiksi Nuotta-toimintaa, jonka myönnöt suhteessa nuorten määriin vaihtelevat jonkin verran. Subventointia ei ole reilua tarkastella yksiselitteisenä mittarina siksikään, että nuorisokäytöpäivät vaihtelevat huomattavasti keskuksittain. Oman ohjauksen osuus nuorisopäivissä vaihtelee jonkin verran keskuksittain – vuoden 2017 selvityksen mukaan noin 60–90 prosentin välillä.

Kun toiminta on enemmän puitteiden antamista muille toimijoille, ei se edellytä nuorisokeskuksen omien resurssien käyttöä vastaavassa määrin. Toisaalta toiminnan ylläpitäminen edellyttää tiettyä perustasoa, jolloin lähtökustannukset jo itsessään edellyttävät resursseja. Nuorisokeskusten profiili ja toimintaedellytykset vaihtelevat myös paljon sijainnin ja tilojen osalta, eikä keskuksia ole tarkoituksenmukaista laittaa samalle viivalle. Kokonaisarvioissa tulee huomioida nuorisotyön luonne ja monet muut muuttujat, kuten eri lähteistä myönnetty avustukset ja investointien tarve.

Valtionavustuskäytäntö ja sen vaikutukset toiminnan edellytyksiin

Nuorisolain (1285/2016) mukaan valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon keskuksen nuorisotyön tehtävät sekä toiminnan laatu ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Avustettavan toiminnan on oltava yleishyödyllistä. Avustuksen tarvetta harkittaessa otetaan huomioon keskuksen taloudellinen tila. Taloudellista tilaa arvioitaessa otetaan huomioon keskuksen oman toiminnan tuotot, muun kuin nuorisotoiminnan osuus kokonaiskustannuksista sekä toiminnan tuottavuus. Asetuksessa (211/2017) on määritelty tarkemmin, mitä tekijöitä huomioidaan arvioitaessa nuorisokeskuksen tehtäviä, toiminnan laatua ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta.¹⁶ Asetuksen mukaan (10 §) valtionavustusta myönnetään opetus- ja kulttuuriministeriön ja nuorisokeskuksen välisessä tavoiteohjausmenettelyssä sovittuihin tehtäviin. Avustusten myönnoissä otetaan huomioon erityisesti nuorisolain ja sitä täydentävän asetuksen nuorisokeskuksia koskevat säädökset, valtionavustuslain vaatimukset (7 §) sekä hallintolain edellyttämä tasapuolinen kohtelu ja puolueettomuus (6 §) ja yhteiskäsittely (25 §).

Nuorisokeskusten toiminnan edistymistä seurataan tavoiteohjauskeskusteluissa ja jokavuotisessa avustusprosessissa: Nuorisokeskukset hakevat avustuksia ja raportoivat toiminnan tuloksista vuosittain kaikkien myönnettyjen avustusten osalta. Käytännössä asetuksen eri osaluoteita ei arvioida erikseen tai painoteta, vaan kyseessä on harkinnanvarainen avustus ja

¹⁶ Nuorisokeskuksen tehtäviä, toiminnan laatua ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioitaessa otetaan huomioon keskuksen:

1) palvelukyky sekä kohderyhmältä ja yhteistyöverkostolta saatu palaute; 2) tavoiteohjausmenettelyssä sovitut, toiminnan laatua ja määrää mittaavat tunnusluvut; 3) toiminnan tavoitteellisuus ja taloudellisuus ja keskuksen talouden ja hallinnon hoitaminen; 4) henkilöstön ammattitaito ja osaaminen; 5) toimintaan osallistuneiden henkilöiden kokonaismäärä ja nuorten osuus siitä; 6) ohjaukseen osallistuvien nuorten määrä suhteessa muuhun nuorisokäyttöön; 7) nuorten majoitusvuorokausien määrä ja majoitusvuorokausien kokonaismäärä; 8) kestävä kehitys edistäminen; ja 9) kirjanpito, jonka tulee olla järjestetty siten, että siitä käyvät ilmi nuorisotyön valtionavustuksella tuetun toiminnan kustannukset.

kokonaisarviointi. Toiminta-avustuksen esitys perustuu edellisten vuosien toimintaan ja hakemuksen tietojen perusteella haarukoituun avustustarpeen ja keskustusten keskinäiseen vertailuun (OKM, toiminta-avustuksen päätösmuistio 2018). Nuotta-avustuksen osalta esitys perustuu edellisten vuosien toimintaan ja hakemuksen tietojen perusteella haarukoituun avustustarpeen ja keskustusten keskinäiseen vertailuun (OKM, Nuotta-muistio 2018).

Nyt tehdyssä arvioinnissa on tarkasteltu yhtäältä sitä, miten eri asetuksessa määritellyt tavoitteet toteutuvat ja löytyykö niiden arvioinnin tueksi tietoa, ja toisaalta sitä, miten avustusprosessi toimii avustettavien näkökulmasta. Avustettavien näkökulmaa arvioitiin jo aikaisemmin helmikuussa 2019 julkaistussa valtionavustusprosessin arvioinnissa¹⁷, ja tietoa on syvennetty nyt tehdyssä tiedonkeruussa. Aikaisemmassa raportissa nostettiin esiin, että avustusprosessia koskevat yleisarviot ovat positiivisia. Silti kritiikkiä ilmenee. Nuorisokeskusten avustusprosessin hakuvaiheen heikommat arviot koskevat itse hakemuslomaketta ja siihen vaadittavia liitteitä, joiden haluttaisiin kuvaavan paremmin itse nuorisokeskusten toimintaa ja ohjaavan toiminnan seurantaan siten, että laadullinen toiminta tulee paremmin näkyväksi.

Haku- ja päätösvaiheen osalta kritiikki kohdistuu myöntöperusteisiin ja arviointikriteereihin, joita ei pidetä läpinäkyvinä, kuten myöskään ei päätöksen perusteita. Eri tekijöiden huomiointi avustuksissa ei näyttäydä läpinäkyvänä. Tämä johtuu siitä, ettei selkeitä perusteita esitetä OKM:n taholta (suorite, jota mitataan / taloudellinen asema / omat tulot / laatu tai esim. investointiavustuksen neliöhintakatto). Toiminnan tuloksellisuuden arvioimiselta on puuttunut läpinäkyvät mittarit. Toiminnan laadun ja vaikuttavuuden seuraamisessa on nähty vielä selkeämpiä puutteita; kuinka tehdä merkityksellistä toimintaa näkyväksi. Näitä kehitetään parhaillaan yksittäisissä keskuksissa ja nuorisokeskusverkostossa otettavaksi käyttöön tulevana vuosina osana toiminnanohjausjärjestelmää. Nuorisokeskusten toimintaedellytyksiä nähdään tukevan jo sen, että OKM avustaa järjestelmän kehittämistä ja että toimintaa koordinoivaa SNK:ta avustetaan.

OKM on tasapainoillut valtionavustusprosessissa toimimalla nuorisokeskusten lainmukaisten toimintaedellytysten mahdollistajana ja tasaamalla avustussummilla nuorisokeskusten tappioita ja voittoja. Toiminnan tavoitteellisuuden ja talouden arviointi toimii lähtökohtana, mutta sen suhde avustussummiin ei avaudu selkeästi. Toiminnan lähtökohtia seurataan määrällisesti: Nuorisokäyttöä ja nuorten majoitusvuorokausien määrää ja majoitusvuorokausien kokonaismäärää seurataan keskeisenä mittarina, sillä lain mukaan toiminnan tulee suuntautua pääasiassa nuorille¹⁸. Tietoa kerätään henkilöstön ammattitaidosta ja osaamisesta vuosittain, ja teemaa on ylläpidetty tavoiteohjauskeskusteluissa. Toisaalta tavoiteohjauskeskustelujen sisällöt ja toteutustavat ovat vaihdelleet jonkin verran eri vuosina, ja niitä on kuvattu tarpeellisiksi, mutta niiden ohjaavan vaikutuksen on nähty jääneen vielä vähäiseksi. Nuorisokeskuksille annetun palautteen seuraamisen osalta avustusprosessissa on riittänyt palautteen yleinen kuvailu.

¹⁷ <https://tietoauniorista.fi/wp-content/uploads/2019/02/Valtionavustusprosessin-arviointi-NETTIIN.pdf>

¹⁸ Vuonna 2016 keskuksat tuottivat yhteensä 222 694 käyttöpäivää ja 150 186 yöpymisvuorokautta nuorisolle (näistä yhteensä 53 631 oli vielä vuonna 2016 nuorisokeskusverkostoon kuuluneen Ahtelan toimintaa). Vuonna 2017 nuorisokäyttöpäiviä oli 209 232 ja yöpymisvuorokausia 138 066. Käyttöpäivät muodostuvat tammi-syyskuun ajalta leirikouluista, muista leireistä, ympäristö- ja luontokouluista, muusta nuorisotoiminnasta, NUOTTA-valmennuksesta ja kansainvälisestä toiminnasta. Toimintapäivien määrä on vaihdellut jonkin verran, ja keskuskohtaisesti esiintyy nuorisotoiminnan vaihtelua vuosittain eri syistä. Osassa keskuksia on muun muassa järjestetty isoja nuorisotapahutuksia, jotka nostavat käyttöä, ja yleinen taloustilanne on vaikuttanut muun muassa ulkomaisten ryhmien määrään. Nuorisokeskusten välisiä eroja vertailtaessa toiminnan mittasuhteet eivät ole muuttuneet suuresti nuorisokäyttöpäivien osalta.

Asetuksen (211/2017, 10 §) mukaan nuorisokeskusten kirjanpidon tulee olla järjestetty siten, että siitä käyvät ilmi nuorisotyön valtionavustuksella tuetun toiminnan kustannukset. Nuorisokeskusten nuorisotyön valtionavustuksella tuettu toiminta ja muu toiminta on eriytetty, mutta vielä vuoden 2017 laskelmissa vain kaksi nuorisokeskusta eritteli toiminta-avustusta koskevan tuloksen. Suuremmalla osalla keskuksia kaikki nuorisokeskustoiminta on samassa laskelmassa, mukaan lukien muun yleishyödyllisen nuorisotoiminnan ja nuorisokeskustoimintaan liittyvät hankkeet ja palvelut. Tämän osalta erittely tulee olemaan yhdenmukainen vuoden 2019 arviointi- ja seurantajärjestelmän käyttöönoton jälkeen. Vaikka kustannusten puolella yleiskulut tulevat tulevaisuudessakin olemaan hankalia eritellä, toimintaa voidaan seurata prosenttiosuuksien perusteella. Tarkempaa erittelyä voidaan perustella jo edunvalvonnan perusteella, jolloin avoin esittämistapa mahdollistaa yleisavustuksen ja muun avustuksen merkityksen toiminnassa: jos esimerkiksi Nuotta-toiminta tuottaa tappiota, mutta yleisavustuksella tappiota voidaan paikata, tällä voidaan perustella yleisavustuksen tarpeellisuutta. Valtionavustuskäytännön näkökulmasta on ristiriitaista, ettei toimintaa ole edellytetty eriytettävän aikaisemmin, vaikka tähän on ohjeistettu.

Nuorisokeskukset tasapainottelevat toiminnassaan sen kanssa, kuinka paljon täytyy panostaa matkailuun ja muuhun elinkeinotoimintaan. Vaikka yleisavustuksen määrä ei suurimmalle osalle nuorisokeskuksia ole heitellyt suuresti eri vuosina, erityisavustusten ja investointiavustusten osalta samaa ennustettavuutta ei ole. Yleisavustuksen osalta toisaalla on myös esitetty haasteena, että avustussumma ei välttämättä nouse, vaikka nuorisokäyttö on kasvanut vuositasolla jopa 30–40 prosenttia, jolloin myös avustuksen suhteellinen osuus pienenee. Samanaikaisesti lain ja OKM:n näkökulmasta nuorisotyön ja nuorisokäytön tulee olla etusijalla. Henkilöstöä ei välttämättä uskalleta palkata lisää, kun toiminta ei ole tuottavaa, mikä aiheuttaa noidankehän nuorisokäytön odotusten suhteen.

Kaikkiaan avustusprosessi tukee nuorisokeskusten näkökulmasta sitä, että nuorisokeskukset ovat sijainniltaan, ympäristöltään, tiloiltaan ja varustukseltaan ympärivuotiseen ohjattuun toimintaan soveltuvia. Tulevaisuudessa enemmän haasteita tuo se, että keskuksilla tulee peruskorjaustarvetta samanaikaisesti. Investointiavustus nähdään erillisenä avustuksena erittäin tarpeellisenä infrastruktuurin ylläpitämiseksi. Merkitys nähdään suurena siksikin, ettei nuorisokeskusten taustaorganisaatioilla ole mahdollisuuksia investoida seiniin ja infraan tasapuolisesti. Avustussumma on kokonaisuutta ajatellen – ja suhteutettuna esimerkiksi urheiluoipistoihin – pieni, joten sen jakamisessa tulee automaattisesti kipeitä valintoja; tätä voi kuvata siten, että avustusta myönnetään sille, jonka katto vuotaa jo. Tällöin esimerkiksi tilojen muokkaaminen esteettömiksi ei välttämättä nouse korkealle OKM:n prioriteettilistalla. Samoin nuorisokäyttöpäivien kasvattaminen tiloja laajentamalla on noussut toisaalla esiin. Kysynnän kasvua ei voida tyydyttää ilman investointeja.

Investointiavustusmuodon kehittämiseksi on esitetty, että avustus voisi perustua yhteismittallisiin neliökustannuksiin ja että sen voisi kytkeä esimerkiksi yleiseen nuorisokäyttöprosenttiin. Tätä on esitetty jo niin sanotussa kilpailuneutraaliteettiselvityksessä (Karjalainen 2015)¹⁹. Tätä puoltaa myös se, ettei avustuksella tueta toimintaa, joka tuottaa kilpailuasetelman elinkeinotoiminnan kannalta.

Avustusprosessin haasteena OKM:ssä ovat henkilöstöresurssit. Nuorisokeskusten avustukset on jakanut vastuuvirkamies yhdessä toisen arvioijan kanssa, minkä lisäksi toimintaa on arvioimassa vastuualueen assistentti kiinteämmin kuin muissa avustusmuodoissa. Henkilöstöresurssien voidaan odottaa vielä ohenevan. Useina vuosina puutteelliset henkilöstöresurssit

¹⁹ Karjalainen, Jani (2015). Hyväntekijöitä vai markkinahäiriököjä? Näkökulmia valtakunnallisten nuorisokeskusten kilpailuneutraaliteetin kehittämiseen. Suomen nuorisokeskukset ry, 21.8.2015.

suhteessa OKM:n muihin tehtäviin ovat aiheuttaneet sen, että kuluvaa vuotta koskevat päätökset ovat voineet tulla myöhään, mikä on ollut merkittävä haaste toiminnan käynnistämiseen omalla riskillä. Esimerkiksi vuoden 2017 Nuotta-avustusten päätökset tulivat niin myöhään, etteivät kaikki keskuksset uskaltaneet markkinoida Nuotta-valmennusta, jolloin toiminta voitiin käynnistää vasta syyskaudella (ks. myös Pikku-Syötteen toimintakertomus 2017). Nuorisokeskusten toiminta on suurelta osin vielä sesonkiluontoista. Toiminnan jakautuminen tasaisemmin ympäri vuoden edellyttäisi myös henkilöstön lisäystä sesongin ulkopuolella, mikä tarkoittaisi kiinteiden henkilöstökustannusten kasvua ja edellyttäisi toiminnan rahoituksen varmistamista. Tämä mahdollistaisi myös osaamisen kehittämisen ja ylläpidon laajemmin. OKM:n tulisi turvata riittävät resurssit päätösvaiheeseen. Vuoden 2018 avustusten osalta tämä toteutuikin.

Nuorisokeskukset kaipaavat ministeriöstä kaivataan myös verkottumisen ja viestinnän tukea nuorisokeskusten toiminnalle ja yhteistyön mahdollisuuksista tiedottamiseen laajemmin nuorisotyön kentälle. Nuorisokeskusten erityisavustusmuodon yhdistäminen yleisavustukseen on nostettu esiin yhtenä mahdollisuutena virtaviivaistaa valtionavustusprosessia. Yhdistämisen vaarana nähdään, etteivät avustussummat kasva tehtävien lisääntyessä.

Vääristääkö valtionavustus julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan välistä kilpailua?

Kysymys siitä, vääristääkö valtionavustus julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan välistä kilpailuneutraliteettia, on ollut perustellusti esillä vuosien varrella. Euroopan unionin yhteismarkkinoiden toimivuutta turvaavien säädösten mukaan viranomaiset eivät saa myöntää kilpailua vääristävää julkista tukea. Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikkö käynnisti kilpailuneutraliteetista selvityksen, joka toteutettiin vuonna 2015²⁰. Kilpailuneutraliteettia ja kilpailunrajoitusta koskevat säädökset lähtevät kuitenkin siitä, että niistä voidaan myös poiketa, mikäli tietyt poikkeussäädökset täytyvät.

Vuoden 2015 raportissa todetaan tausta-analyysin jälkeen, ettei toiminta vääristä kilpailuasetelmaa nuorisokeskusten ja muiden toimijoiden välillä. Tärkeimmän perusteen tälle antaa toiminnan yhteiskunnallinen merkitys ja arvo osana suomalaista kasvatus- ja koulutusjärjestelmää. Tällöin nähtiin tarve selkeyttää lainsäädäntöä ja ohjeistusta keskusten julkisesti tuetun taloudellisen toiminnan osalta ja varmistaa, että toiminta tapahtuu pelisäännöin, joilla ei vääristetä kilpailua. Raportissa annettiin yksityiskohtaisia esityksiä nuorisolakiin, jota päivitettiin vuonna 2016, sekä toimintalinjauksia, jotka on täytynyt ottaa käyttöön kaikissa nuorisokeskuksissa²¹. Kaikki keskuksset on veloitettu siirtymään käytäntöön, jossa nuorisokeskustoiminta ja elinkeinotoiminta eriytetään omille kustannuspaikoilleen kirjanpidossa ja muilla tuotoilla toteutetut nuorisokeskustoimintaan liittyvät palvelut eriytetään keskusten kirjanpidossa omille kustannuspaikoilleen. Lisäksi yleishyödyllinen nuorisokeskuspalvelu on täytynyt tunnistaa ja erottaa elinkeinotoiminnasta aiempaa selkeämmin asiakkuuden perusteella: nuorisokeskusten kautta kanavoituvan julkiseen tukeen ovat oikeutettuja asiakkaat, jotka tulevat keskukseseen toteuttamaan nuorisolain tarkoitusta sekä sen mukaista vaikutuksellista ja tavoitteellista toimintaa.

²⁰ Karjalainen, Jani (2015). Hyväntekijöitä vai markkinahäirikköjä? Näkökulmia valtakunnallisten nuorisokeskusten kilpailuneutraliteetin kehittämiseen. Suomen nuorisokeskukset ry, 21.8.2015

²¹ Nämä ovat liittyneet avustusperusteisiin, niiden seurantaan ja raportointiin, kirjanpidon käytäntöihin, nuorisotoiminnan yleishyödyllisyyden piiriin hakeutumiseen ja verotukseen liittyviin käytäntöihin. Lisäksi on kiinnitetty huomiota kiinteistöjen kustannuksiin ja elinkeinotoiminnan harjoittamiseen, joka sallitaan nuorisokeskuksille myös tulevaisuudessa, kunhan se tapahtuu nuorisokeskustoiminnan ”ohella” ja sille alisteisesti – sekä elinkeinotoiminnan pelisäännöin.

Nuorisokeskusten itse arvioimana toimintaa toteutetaan siten, ettei kilpailuasetelmaa tule. Ajan saatossa myös alueelliset palveluntuottajat ovat voineet tunnistaa yhteistyön mahdollisuudet ja sen tuomat hyödyt. Kilpailuneutraaliteetin ylläpitäminen edellyttää nuorisokeskusten sanoittamana kuitenkin jatkuvaa arviointia ja toimintaperiaatteista huolehtimista. Kun lähtökohtana ovat nuorisotyö ja kasvatus ja pedagogisesti korkealaatuiset ohjelmat ja aktiviteetit turvallisessa ja tarkoituksenmukaisessa ympäristössä ja kun hinnat ovat läpinäkyviä ja eriteltyjä asiakasryhmien mukaan, asian nähdään olevan kunnossa. Nuorisokeskukset ovat hinnoitelleet selkeästi toiminnan erikseen nuorisolain mukaisen nuorisotoiminnan kohderyhmille ja muille kohderyhmille²².

4.5 Nuorisokeskusten ja sidosryhmien käsitys niiden tulevaisuudesta muuttuvassa toimintaympäristössä

Keskeiset havainnot

- » Nuorisokeskukset ja niiden sidosryhmät näkevät nuorisokeskusten roolin tulevaisuudessa edelleen tärkeänä. Monien mielestä nuorisokeskusten roolia voisi yhä terävöittää ja niiden potentiaalia hyödyntää nuorisotyössä entistä enemmän.
- » Nuorisokeskusten toivotaan ottavan nykyistä vahvempi rooli alueellisena nuorisotyön kehittäjänä. Nuorisokeskuksilla nähdään olevan ainutlaatuista nuorisotyöosaamista, ja tätä osaamista tulisi hyödyntää niiden omassa nuorisotyössä kuten myös osaamisen jakamisessa muille nuorisotalan ammattilaisille. Suomen alueellisen keskittymisen jatkuessa ennusteiden mukaan myös tulevaisuudessa alueellinen tehtävä korostunee vastaisuudessa entisestään.
- » Niin sidosryhmät kuin nuorisokeskukset itse tunnistavat, että nuorisokeskusten tulisi pyrkiä lisäämään tunnettuuttaan.
- » Nuorisokeskusten rahoituksen toivotaan turvattavan, jotta niiden toiminta voi jatkua myös tulevaisuudessa.

Nuorisokeskukset laativat ja julkaisivat vuonna 2014 yhteisen Suomen nuorisokeskusten strategian²³. Strategian sisältämän, vuoteen 2020 ulottuvan vision mukaan "Suomen nuorisokeskukset ovat nuorisotyön tunnustettuja osajia ja yhteistyön rakentajia, joiden työ perustuu vahvaan nuorisokeskuspedagogiikkaan ja nuorten osallisuuteen. Nuorisokeskukset tunnetaan ja niitä arvostetaan yhteiskuntavastuullisena palvelu- ja kehittämiskeskusverkostona. Nuorisokeskukset tuottavat lisäarvoa nuorisotyön kentälle alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti". Nuorisokeskusten yhteisiä päämääriä vuodelle 2020 tiivistetään kuvassa 16. Vuonna 2019 nuorisokeskukset alkavat työstää uutta strategiaa vuodesta 2020 eteenpäin.

²² Hinnoittelussa on jonkin verran sesonkivaihtelua kävijävirran tasaamiseksi, mutta käytännössä täysihoito nuorelle maksaa keskimäärin hieman alle 50 euroa, ja hinnan päälle tulevat ohjatut ohjelmat. Ks. tarkemmin nuorisokeskusten verkkosivuilta.

²³ <http://www.snk.fi/media/suomen-nuorisokeskusten-strategia-2020.pdf>

Nuorisokeskusten yhteiset valinnat 2014–2020 (Suomen nuorisokeskusten strategia 2020)

Kuva 16. Nuorisokeskusten päämäärät vuoteen 2020 (lähde: Suomen nuorisokeskusten yhteinen strategia 2020).

Arvioinnissa kartoitettiin sekä nuorisokeskuksilta itseltään että niiden sidosryhmiltä, minkälaisia ajatuksia niillä on nuorisokeskusten roolista tulevaisuudessa. Kaikki haastatellut nuorisokeskustoimijat näkivät, että nuorisokeskuksilla on tulevaisuudessakin merkittävä rooli osana nuorisotyötä. Suurin osa haastateltavista näki, että nuorisokeskusten roolia voisi vielä kehittää tai vahvistaa ja että nuorisokeskusten potentiaalia ei ole vielä täysimääräisesti hyödynnetty. Ajatukset siitä, missä asioissa nuorisokeskusten roolia tulisi terävöittää, vaihtelivat nuorisokeskuksittain jonkin verran.

Suurimmassa osassa haastatteluja todettiin, että nuorisokeskusten tulisi painottaa nuorisotyöllistä osaamista ja nuorisotyötä toiminnassaan. Muutama haastateltava näki, että kohderyhmiä voisi hyvin laajentaa koskemaan myös esimerkiksi iäkkäät. Heille voisi tarjota nuorisokeskusten tiloja ja puitteita ja vapauttaa kysyntää muualta sekä järjestää ylipäättään ylisukupolvisia kohtaamisia kaikenikäisten välillä. Nuorisokeskusten tilat ja puitteet nähtiin useimmissa nuorisokeskuksissa selvänä vahvuutena tulevaisuudessa. Niissä on mahdollista järjestää laadukasta, turvallista ja edullista toimintaa.

Suurimmassa osassa haastatteluja mainittiin, että nuorisokeskusten tulisi vahvan nuorisotyöllisen osaamisen kautta ottaa nykyistä merkittävämpi rooli esimerkiksi nuorisotyön alueellisessa kehittämisessä, nuorten äänen esiin tuomisessa, nuorten kanssa työskentelevien (kuten koulujen ja opettajien) kouluttamisessa ja tukemisessa, nuorisopoliittisessa vaikuttamisessa ja nuorisotyön toimijoiden verkostoitumisessa niin keskenään kuin muiden sektoreiden kanssa. Osa haastateltavista näki selkeämmin, että nuorisokeskusten tulisi toimia edelläkävijöinä valituissa teemoissa ja toimia kokeilualustana erilaisille nuorille suunnatuille palveluille ja menetelmille. Lisäksi tunnistettiin tarpeet lisätä tunnettuutta ja varmistaa rahoituspohjan riittävyys toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.

Haastatteluissa nostettiin toistuvasti esiin teemoja, joita toivottiin tulevaisuudessa painotettavan nuorisokeskusten toiminnassa entistä enemmän. Näitä teemoja olivat

kansainvälinen nuorisotyö, ympäristökasvatus ja luontosuhteen vahvistaminen, kestävä kehitys, vaativampi ja sosiaalinen nuorisotyö (Nuotta), leirikoulutoiminta osana opetussuunnitelmia ja ylipäättään kohtaamispaikkana toimiminen; ryhmäyttäminen, kiusaamisen ehkäisy, oppimiskokemukset, radikalisoitumisen ehkäiseminen ja suvaitsevaisuuden lisääminen.

Sidosryhmät ottivat kantaa nuorisokeskusten tulevaisuuden rooliin niille suunnatun kyselyn avoimessa vastauskentässä. Kaikki kuntien opetus- ja sivistystoimen vastaajat, jotka olivat tehneet nuorisokeskusten kanssa yhteistyötä, näkivät että nuorisokeskuksilla tulee vastaisuudessakin olemaan tärkeä rooli. Nuorisokeskusten rooli leirikoulujen osalta on kouluille luonnollisesti tärkeä, ja lisäksi vastaajat näkivät nuorisokeskukset laajemminkin tärkeänä yhteistyökumppanina. Osa näki, että nuorisokeskusten roolia voisi vielä terävöittää ja kehittää. Muutama nosti esiin nuorisokeskusten markkinoinnin lisäämisen, jotta niiden tunnettuus lisääntyisi. Muutama vastaaja nosti esiin toivovansa nuorisokeskusten resursoinnin pysyvän sellaisella tasolla, että niiden rooli säilyisi tulevaisuudessakin merkittävänä. Alla on esimerkkejä sidosryhmien vastauksista:

"Toivon, että edullisia ja ammattitaitoisia leirikouluvaihtoehtoja on jatkossakin tarjolla."

"Yhtä tärkeä kuin nytkin. Ehkä nuorisokeskukset voisivat tarjota tulevaisuudessa lähialueiden kuntien nuorisopalveluille tukea, apua, palveluita jne."

"Se voi olla moninainen, mutta laaja mainostaminen on varmasti avainsana; miten saada asiakkuuksia eri ikäryhmiin?"

Nuorisokeskusten kanssa yhteistyötä tehneet nuorisotoimen vastaajat toivoivat laajasti, että nuorisokeskukset olisivat jatkossakin olemassa, sillä ne nähtiin tärkeinä nuorisotyön toimijoina. Monet näkivät, että rooliin liittyy myös kehitettävää: ne voisivat esimerkiksi profiloitua vahvemmin nuorisotalon verkottajana ja ammattilaisten kouluttajana sen lisäksi, että ne tekevät nuorten kanssa yhteistyötä, eli ne voisivat ottaa vahvemmin kehittäjän roolin. Alla on esimerkkejä sidosryhmien vastauksista:

"Nuorisokeskuksilla (yleisesti) voisi olla suurempi merkitys nuorisotyöalalla, mikäli yhteistyö nuorisotalon toimijoiden kanssa olisi systemaattisempaa ja tiedottaminen aktiivisempaa."

"Edelleen merkittävä mm. elämysten, elämänhallinnan, onnistumisen kokemusten, sosiaalisen vuorovaikutuksen paikka."

"Toivottavasti pysyvät ja kehittyvät"

Muut vastaajat, jotka olivat tehneet yhteistyötä nuorisokeskusten kanssa, esittivät samankaltaisia näkemyksiä kuin edellä mainitut ryhmät. Nuorisokeskusten merkityksen nähtiin säilyvän vastaisuudessakin tärkeänä. Niiden roolia toivottiin kuitenkin monessa vastauksessa terävöitettävän etenkin nuorisotyön kehittäjänä. Lisäksi vastauksissa nostettiin esiin, että muiden toimijoiden vähentäessä leirikeskusten määrää myös nuorisokeskusten fyysiset tilat ovat tärkeässä asemassa leiritoiminnan järjestämisessä. Alla on esimerkkejä sidosryhmien vastauksista:

"Toivottavasti pysyy vähintään samana, mutta voisivat ehkä profiloitua enemmän osaamisensa mukaan."

"Mielestäni nuorisokeskusten tulisi ottaa alueella tietty vetovastuu nuorisotyön laajemmasta kehittämisestä. Meiltä puuttuu ns. perusnuorisotyön alueellinen koordinaatio ja siihen nuorisokeskukset olisivat oiva toimija."

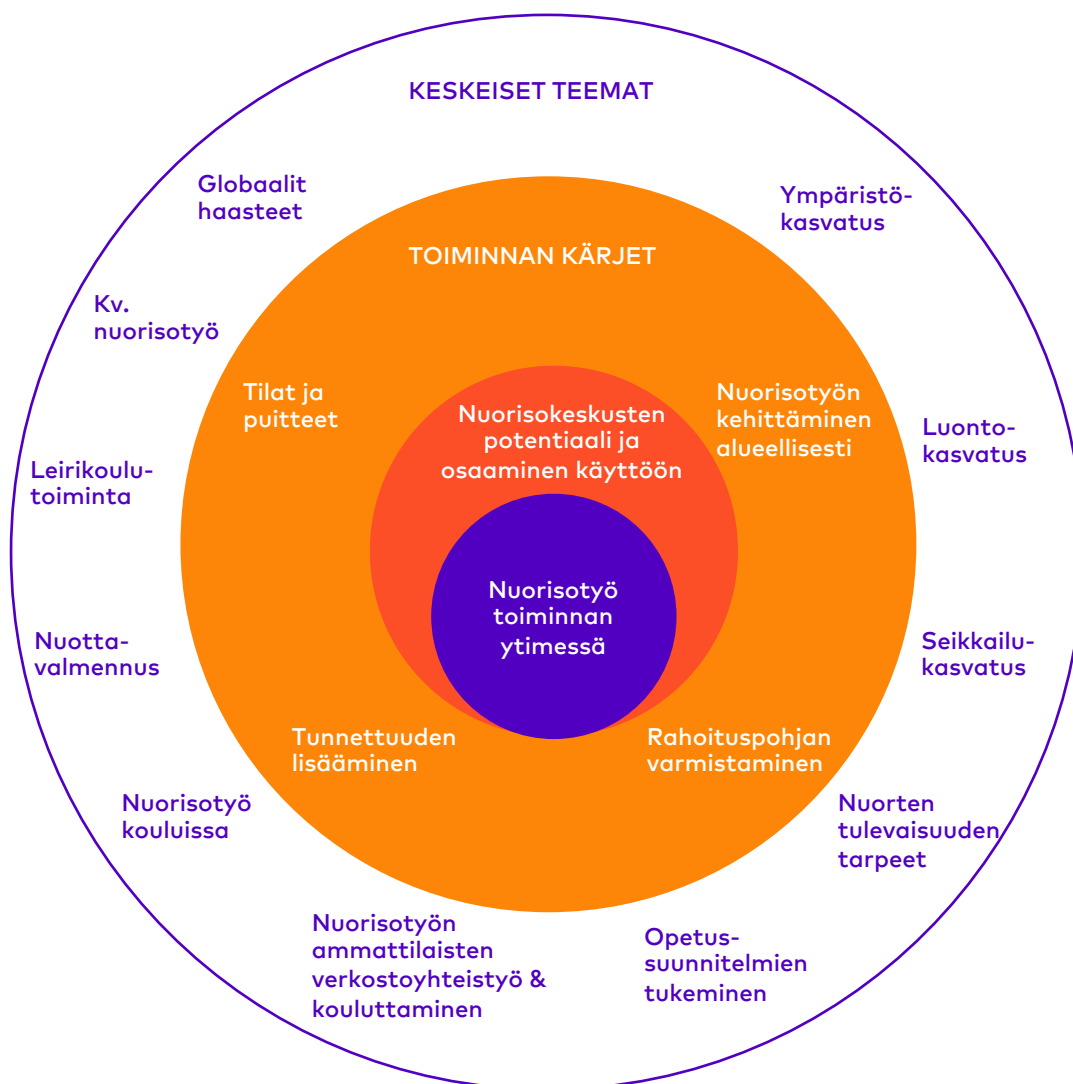
"Todella tärkeänä. Vanhempien taloudellinen tilanne on monesti niin tiukka, että nuorisokeskusten palvelut voivat olla ainoa mahdollisuus nuorten itsenäistymiseen ja itsestä vastuun ottamiseen."

"Tulevaisuudessa nuorisokeskusten merkitys kasvaa entisestään. Polarisoituvassa yhteiskunnassa tarvitaan Nuorisokeskusten kaltaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat nuorisotyötä, kouluja ja työpajoja tuoden pedagogiikkansa kautta käytännön toimintamalleja eri tahojen työskentelyyn, sekä toiminnan kohteena oleville nuorille. Nuorisokeskusten antama tuki on ollut mm. joustavan perusopetuksen opiskelijoille korvaamaton. Ryhmät tarvitsevat ammattitaitoista ulkopuolista ohjausta toisinaan ja siihen liittyvää ammatillista dialogia, jota Nuorisokeskukset tarjoavat. Nuorisokeskukset edesauttavat nuorten luontosuhteen uudelleen muodostumista."

Teemoja, joiden parissa yhteistyössä toimineet sidosryhmät toivoivat tekevänsä tulevaisuudessa yhteistyötä, olivat kestävä kehitys, kansainvälinen nuorisotyö, Nuotta-valmennus, verkostoyhteistyö ja koulutus, leirikoulutoiminta, seikkailukasvatus, luontokasvatus ja luontokoulu, hanketoiminta, kouluvierailut, tyhy- ja työnohjauksellinen toiminta nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille, lastensuojelun ja Nuotta-toiminnan yhteyksien rakentaminen, digitaalinen nuorisotyö, perhetyö ja ylisukupolvinen nuorisotyö.

Ne toimijat, jotka eivät olleet toimineet yhteistyössä nuorisokeskusten kanssa, toivoivat pääosin tekevänsä yhteistyötä leirikoulujen ja kouluvierailujen kautta (nuorisotyön jalkauttaminen kouluihin) ja koululuokkien tai nuorisoryhmien päiväretkien tai tapahtumien kohteena. Muita mainintoja saivat syrjäytymisen ehkäisy, kansainvälinen nuorisotoiminta, tyttöjen toiminta ja erilaiset seikkailutoiminnot ja tuki ryhmäytymiselle. Osa totesi, että pitkä etäisyys nuorisokeskuksiin on este yhteistyön tekemiselle.

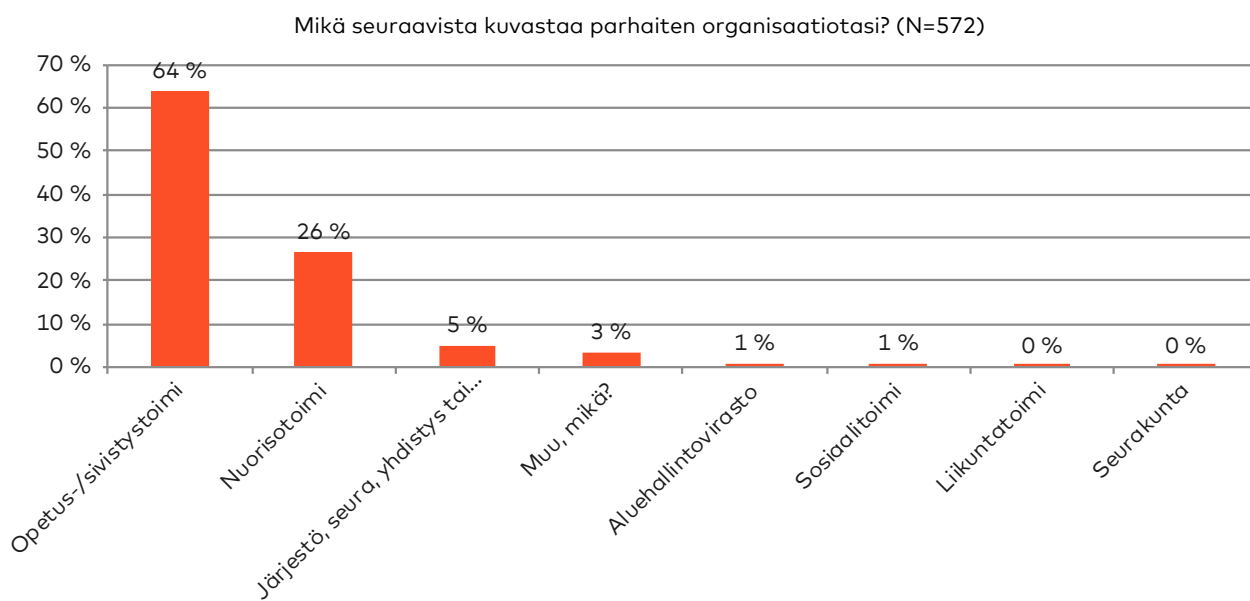
Yhteenveto nuorisokeskusten ja sidosryhmien näkemyksestä suhteessa nuorisokeskusten tulevaisuuden rooliin esitetään kuvassa 17.

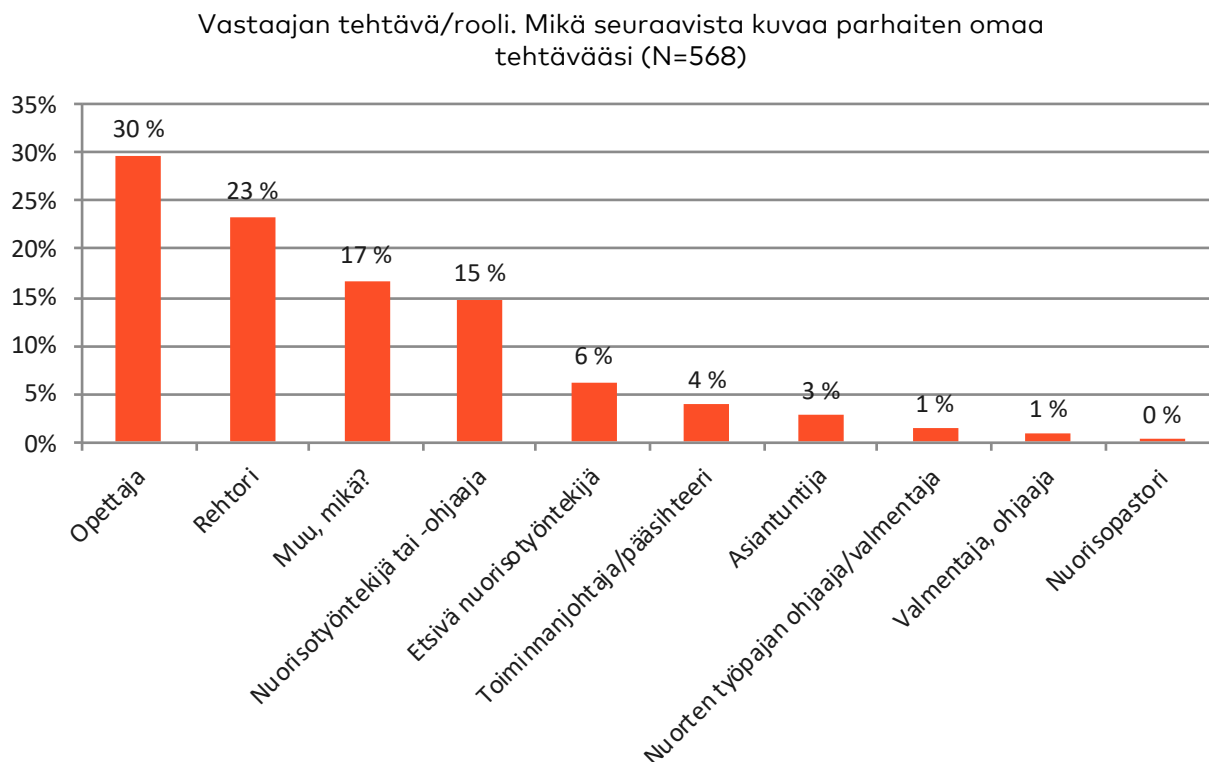
Kuva 17. Yhteenveto nuorisokeskusten tulevaisuuden roolista nuorisokeskustoimijoiden ja niiden sidosryhmien näkökulmasta

Liitteet

Liite 1. Sidosryhmäkyselyn vastaajien taustatiedot

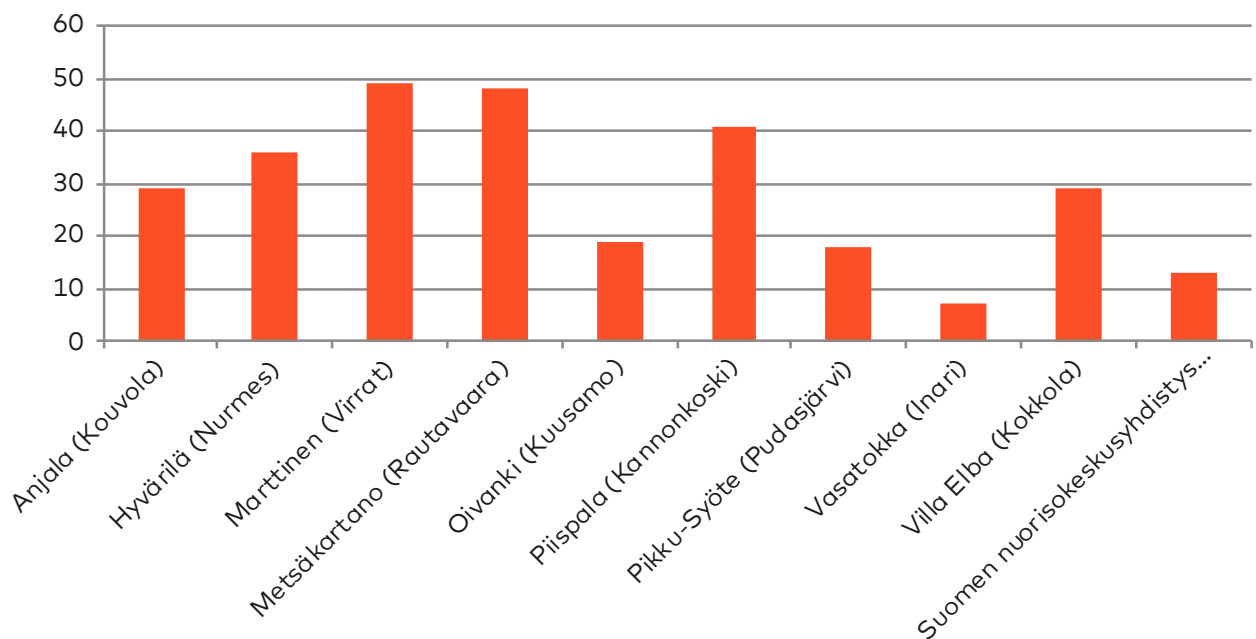

Kuva: Kyselyn vastaajien taustaorganisaatio (kaikki vastaajat)

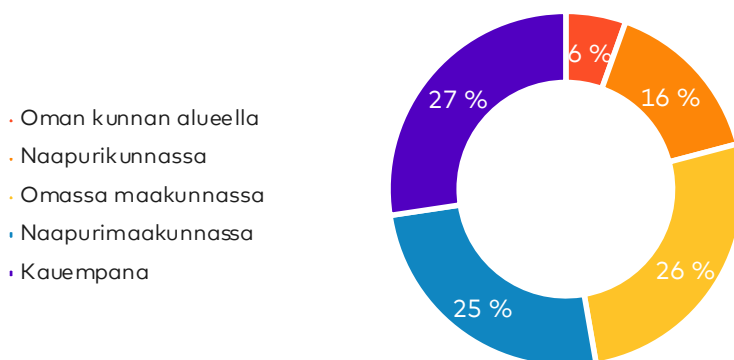

Kuva: Vastaajien tehtävä/rooli (kaikki vastaajat)

Minkä nuorisokeskuksen/keskusten kanssa olet toiminut yhteistyössä/ käyttänyt palveluita tai osallistunut nuorisokeskuksen toimintaan? Voit valita useamman kuin yhden vastausvaihtoehdon. (N=165)

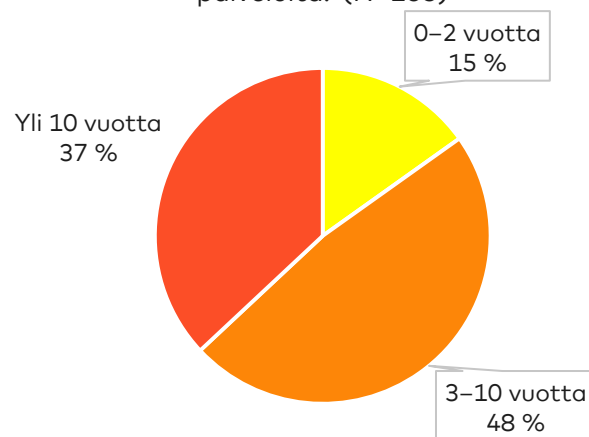

Kuva: Nuorisokeskukset, joiden kanssa vastaajat ovat tehneet yhteistyötä?

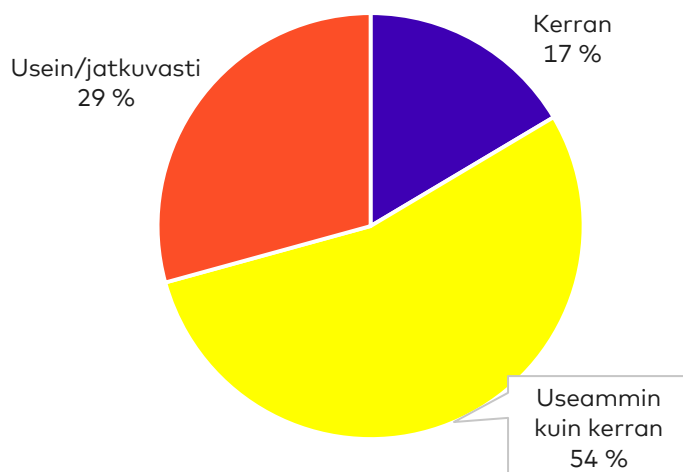
Kuva: Vastaajien tunteman nuorisokeskuksen tai nuorisokeskusten sijainti

Kuinka monta vuotta sinä tai organisaatiosi olette toimineet nuorisokeskusten kanssa tai käyttäneet niiden palveluita? (N=165)

Kuva: Yhteistyön kesto

Oletko toiminut nuorisokeskuksen/nuorisokeskusten kanssa: (N=164)

Kuva: Yhteistyön taajuus

Anjala

Anjala tekee yhteistyötä Kouvolan nuorisopalveluiden ja muiden alueen nuorisotoimijoiden kanssa. Anjala toimii yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa esimerkiksi siten, että se on mukana tunnistamassa ongelmia nuorisotyön kentällä ja pyrkii mukauttamaan toimintaansa suhteessa niihin. Yksi yhteistyön muoto on Kouvolan-luontokoulun kummiluokatoiminta, jonka tavoitteena on tukea opettajia toteuttamaan ympäristökasvatusta toiminnallisien menetelmin. Anjalassa merkittävä osa nuorisokeskustoiminnasta tapahtuu leirikouluina. Anjalalle keskeisiä sidosryhmiä ovat alueelliset nuorisopalvelut, seurakunnat, koulut sekä nuorisovaltuustot. Anjala kuvaa omaa rooliaan enemmän kansalliseksi kuin alueelliseksi. Alla on esimerkkejä Anjalan toiminnan tunnusluvista.

Perustiedot

NUORISOKESKUKSEN NIMI

Nuorisokeskus Anjala

SIJAINTI

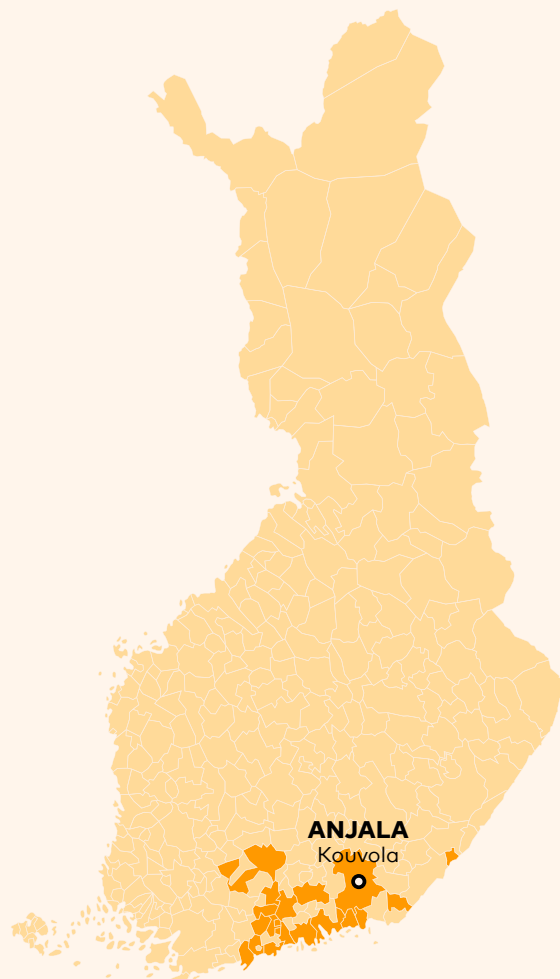
Anjala

NUORISOKESKUKSEN OMISTAJATAHO

Ankkapurhan kulttuurisäätiö (100%)

NUORISOKESKUKSEN ORGANISAATIOMUOTO

Kouvolan kaupungin sivistyspalveluiden alainen

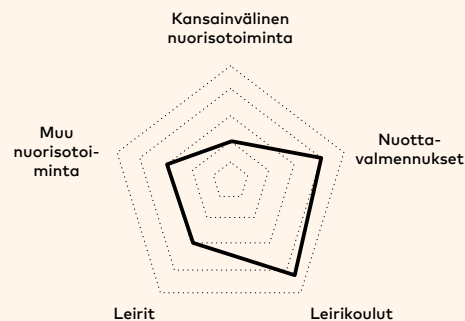
Tummennetut alueet kuvaavat leirikouluisten lähtökuntia tammi-syyskuussa 2018

Taloustiedot

	2017	Keskiarvo 2012–2018
Myyntituotot	€ 786 721,00	€ 743 945,00
OKM valtionavustus	€ 390 000,00	€ 310 833,33
Liikevaihto (myyntituotot, valtionavustus ja muut tuotot)	€ 1 469 681,86	€ 1 262 056,07
OKM valtionavustuksen osuus liikevaihdosta	27 %	25 %
Tilikauden tulos	€92 823,26	-€ 17 961,03

Profiloituminen

Arvioitsijoiden näkemys toiminnan painotuksista

Toiminta 2017

Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivät nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus käyttöpäivistä	
16 069	14 211	88 %	
Yöpymisvuorokaudet yhteensä	Yöpymisvuorokaudet nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus yöpymisvuorokausista	Vuodekäyttöaste
10 423	9 055	87 %	20 %

Kapasiteetti

Vuodepaikat lukumäärä	Asiakaspaikat lukumäärä
140	120
Henkilöstö (htv)	
19	

Asiakkaat 1.–9.2018

ULKOMAALAISET OSALLISTUJAT

Kv-ryhmiä*
4

Nuoria kv-ryhmissä*
182

NUOTTA

NUOTTA-valmennukset*
17

Nuoria Nuottavalmennuksessa*
137

*Ties otettiin tammi-syyskuu 2018
OKM:n toimintatiedon perusteella.

Hyvärilä

Hyvärilä hoitaa nuorisokeskustoiminnan lisäksi Nurmeksessa kaupungin perusnuorisotyön, nuorten työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön. Valtimolla Hyvärilä hoitaa perusnuorisotyön sekä etsivän nuorisotyön ja Juuassa nuorten työpajatoiminnan. Hyvärilä on vetovastuussa Nurmeksien ja Valtimon nuorisovaltuustoista. Hyvärilä ja Nurmeksien kunta hyödyntävät puolin ja toisin toistensa osaamista ja toimitiloja. Hyvärilän toiminnassa painottuvat vahvasti leiri- ja leirikoulutoiminta, ja tätä toimintaa pyritään edelleen vahvistamaan. Hyvärilässä toteutettiin vuonna 2017 yhteensä kahdeksan kansainvälisen toiminnan hanketta. Kansainvälinen nuorisotyö painottuu maantieteellisesti Karjalan tasavallan ja Keski-Euroopan alueille. Koko toiminnan teemana painottuvat vahvasti kestävä kehitys ja ympäristökasvatus. Hyvärilän oikeutta Green Key -sertifikaattiin auditoidaan parhaillaan. Alla on esimerkkejä Hyvärilän toiminnan tunnusluvista.

Perustiedot

NUORISOKESKUKSEN NIMI

Nuorisokeskus Hyvärilä

SIJAINTI

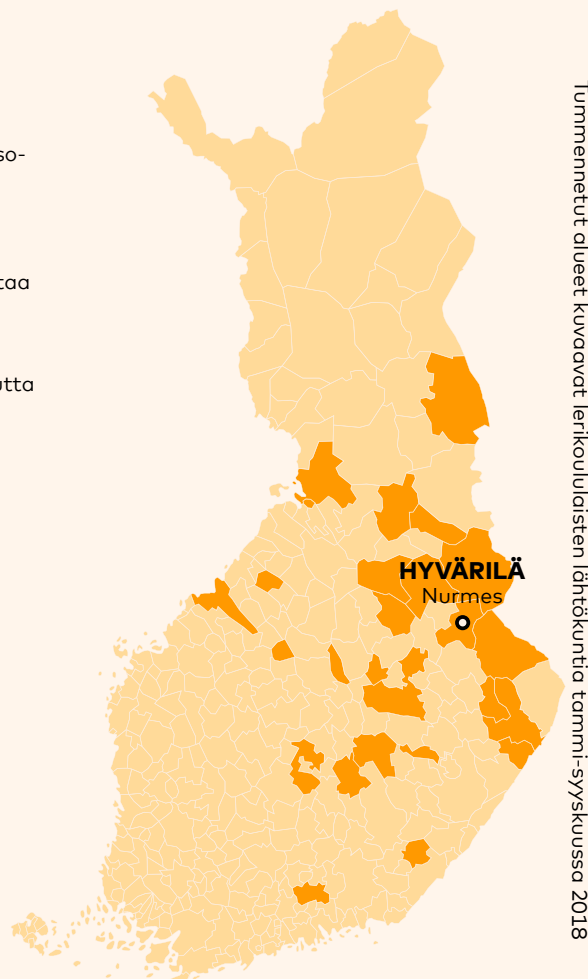
Nurmes

NUORISOKESKUKSEN OMISTAJATAHO

Nurmeksien kaupunki (100 %)

NUORISOKESKUKSEN ORGANISAATIOMUOTO

Osakeyhtiö

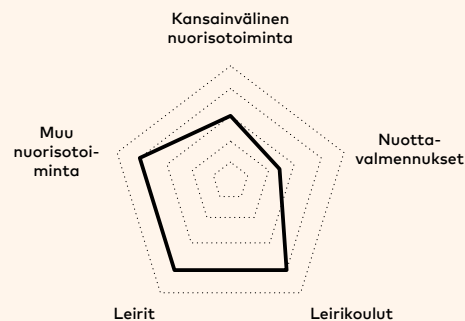

Taloustiedot

	2017	Keskiarvo 2012–2018
Myyntituotot	€ 933 425,14	€ 914 422,43
OKM valtionavustus	€ 380 000,00	€ 380 000,00
Liikevaihto (myyntituotot, valtionavustus ja muut tuotot)	€ 2 333 455,14	€ 2 229 973,64
OKM valtionavustuksen osuus liikevaihdosta	16 %	17 %
Tilikauden tulos	€ 77 529,66	€ 41 957,50

Profiloituminen

Arvioitsijoiden näkemys toiminnan painotuksista

Toiminta 2017

Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivät nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus käyttöpäivistä	
27 043	20 709	77 %	
Yöpymisvuorokaudet yhteensä	Yöpymisvuorokaudet nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus yöpymisvuorokausista	Vuodekäyttöaste
17 967	7 846	44 %	25 %

Kapasiteetti

Vuodepaikat lukumäärä	Asiakaspaikat lukumäärä
196	300
Henkilöstö (htv)	
26	

Asiakkaat 1.–9.2018

ULKOMAALAISET OSALLISTUJAT

Kv-ryhmiä*	Nuoria kv-ryhmissä*
6	59

NUOTTA

NUOTTA-valmennukset*	Nuoria Nuottavalmennuksessa*
21	68

Marttinen

Marttinen on toinen suomalainen eurooppalaisen laatusertifikaatin saanut nuorisokeskus. Marttinen tuottaa kunnallisen nuorisotyön palvelut. Marttisen rooli paikallisessa ja alueellisessa yhteistyössä toteutuu vahvimmin eri verkostojen kautta. Näihin verkostoihin kuuluvat muun muassa alueelliset ympäristö- ja seikkailukasvatusverkot ja alueen oppilaitokset. Marttinen toimii lisäksi yhteistyössä alueensa kuntien nuorisopalveluiden ja esimerkiksi 4h-yhdistysten kanssa. Oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö käsittää muun muassa työssäoppimista ja erilaisia kehittämissankkeita. Marttinen on myös ollut edistämässä alueen kansainvälistä nuorisotyötä. Kulttuuriperintökasvatus, nuorten luontosuhteen vahvistaminen ja kestävän kehityksen edistäminen ovat läpileikkaavia teemoja nuorisotyössä ja ympäristökasvatusaiheissa ohjauspalveluissa etenkin leirikouluryhmille. Nuorisokeskus Marttiselle on myönnetty Eurooppalaisten nuorisokeskusten laatuimerkki. Alla on esimerkkejä Marttisen toiminnan tunnusluvuista.

Perustiedot

NUORISOKESKUKSEN NIMI

Nuorisokeskus Marttinen

SIJAINTI

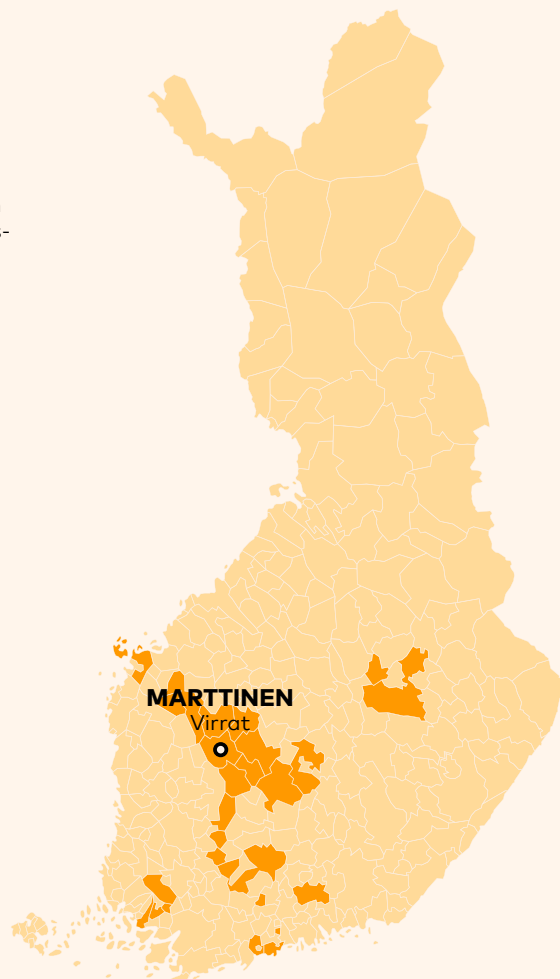
Virrat

NUORISOKESKUKSEN OMISTAJATAHO

Kunnan liikelaitos (100%)

NUORISOKESKUKSEN ORGANISAATIOMUOTO

Osakeyhtiö

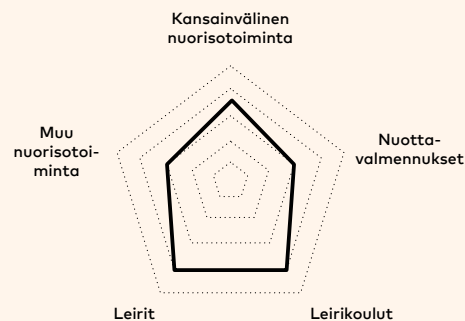
Tummennetut alueet kuvaavat leirikouluisten lähtökuntia tammi-syyskuussa 2018

Taloustiedot

	2017	Keskiarvo 2012–2018
Myyntituotot	€ 1 276 178,80	€ 1 270 185,42
OKM valtionavustus	€ 380 000,00	€ 346 666,67
Liikevaihto (myyntituotot, valtionavustus ja muut tuotot)	€2 037 440,16	€ 1 811 276,05
OKM valtionavustuksen osuus liikevaihdosta	19 %	19 %
Tilikauden tulos	€ 26 641,80	€ 29 854,50

Profiloituminen

Arvioitsijoiden näkemys toiminnan painotuksista

Toiminta 2017

Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivät nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus käyttöpäivistä	
25 344	18 903	75 %	
Yöpymisvuorokaudet yhteensä	Yöpymisvuorokaudet nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus yöpymisvuorokausista	Vuodekäyttöaste
18 095	13 775	76 %	25 %

Kapasiteetti

Vuodepaikat lukumäärä	Asiakaspaikat lukumäärä
198	425
Henkilöstö (htv)	
27	

Asiakkaat 1.–9.2018

ULKOMAALAISET OSALLISTUJAT

Kv-ryhmiä*
7

Nuoria kv-ryhmissä*
103

NUOTTA

NUOTTA-valmennukset*
12

Nuoria Nuottavalmennuksessa*
87

*Tieto on otettu toimintakertomuksesta 2018
OKM:n toteuttamien raporttien perusteella.

Metsäkartano

Metsäkartanon nuorisokeskus tekee nuorisotyötä siellä, missä nuoret ovat. Metsäkartano jalkautuu keskuksen ulkopuolelle nuorten pariin luomaan sellaista nuorisotyön pohjaa, joka lopulta realisoituu toimintana nuorisokeskuksessa. Kansainvälinen nuorisotyö on yksi keskeisistä toiminnan painopisteistä. Kv-toiminta sisältää mm. nuorisovaihtoja, nuorisoprojekteja, asiantuntijakoulutuksia ja jo perinteisen alueellisen nuorten kansainvälistymistapahtuman (Poke the Globe). Metsäkartano on jo vuosia toteuttanut ennaltaehkäisevää perhetyötä Voimaa vanhemmuuteen -hankkeena. Luontoliikunta sekä luonnon hyvinvointivaikutukset ovat keskeisessä roolissa. Metsäkartano käyttää ja toteuttaa läpileikkaavasti kestävän kehityksen kasvatuksen sekä seikkailukasvatuksen menetelmiä, joista on vahvaa erityisosaamista ja verkottumista myös kansainvälisiin foorumeihin (mm. EOE hallitusjäsenyys). Metsäkartanolla on ollut myönnettyä ympäristösertifikaatti toiminnalleen vuodesta 2007 alkaen (EU-kukka). Sertifiointi on vaihdettu v.2018 Green Key -sertifioinniksi.

Perustiedot

NUORISOKESKUKSEN NIMI

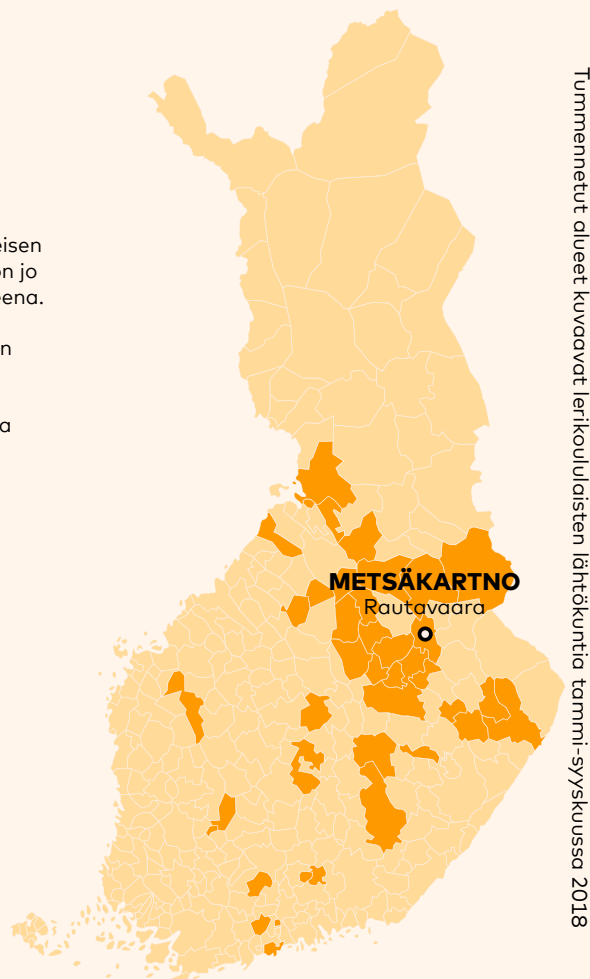
Metsäkartanon nuorisokeskus

SIJAINTI

Rautavaara

NUORISOKESKUKSEN ORGANISAATIOMUOTO

Säätiö

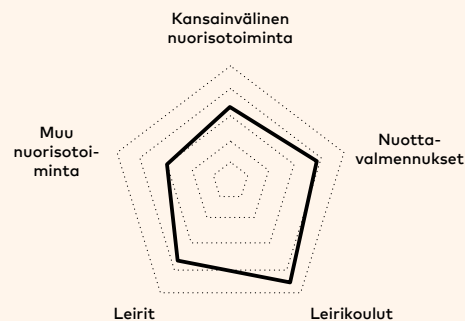
Tummennetut alueet kuvaavat leirikouluisten lähtökuntia tammi-syyskuussa 2018

Taloustiedot

	2017	Keskiarvo 2012–2018
Myyntituotot	€ 909 469,56	€ 954 199,17
OKM valtionavustus	€ 400 000,00	€ 381 666,67
Liikevaihto (myyntituotot, valtionavustus ja muut tuotot)	€ 1 582 400,52	€ 1 549 305,73
OKM valtionavustuksen osuus liikevaihdosta	25 %	25 %
Tilikauden tulos	-€ 40 561,67	€ 10 844,95

Profiloituminen

Arvioitsijoiden näkemys toiminnan painotuksista

Toiminta 2017

Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivät nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus käyttöpäivistä	
18 780	13 615	72 %	
Yöpymisvuorokaudet yhteensä	Yöpymisvuorokaudet nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus yöpymisvuorokausista	Vuodekäyttöaste
17 478	12 901	74 %	27 %

Kapasiteetti

Vuodepaikat lukumäärä	Asiakaspaikat lukumäärä
176	145
Henkilöstö (htv)	
21	

Asiakkaat 1.–9.2018

ULKOMAALAISET OSALLISTUJAT

Kv-ryhmiä*
2

Nuoria kv-ryhmissä*
145

NUOTTA

NUOTTA-valmennukset*
23

Nuoria Nuottavalmennuksessa*
124

Oivanki

Oivanki toimii alueellaan "aidattomana" yhteistyökumppanina. Oivanki järjestää vuosittain päihdekasvatusohjelma- ja ryhmäytymispäivän Camera Obscura -tapahtuman, johon osallistuvat kaikki Kuusamon seitsemäsluokkalaiset. Samalla Oivanki järjestää alueella neljä kertaa vuodessa nuorisotyön koulutustilaisuuksia, joissa on mukana myös kolmannen sektorin toimijoita. Oivanki toteuttaa myös päivän mittaisia esivalmennuksia Nuotta-toiminnalle. Niiden tarkoituksena on valmistaa nuorta tulevaan Nuotta-valmennukseen ja madaltaa osallistumiskyn- nystä siihen. Lisäksi Oivanki toteuttaa kansainvälistä toimintaa yhteistyössä alueen koulujen kanssa. Alla on esimerkkejä Oivangin toiminnan tunnusluvista.

Perustiedot

NUORISOKESKUKSEN NIMI

Nuorisokeskus Oivanki

SIJAINTI

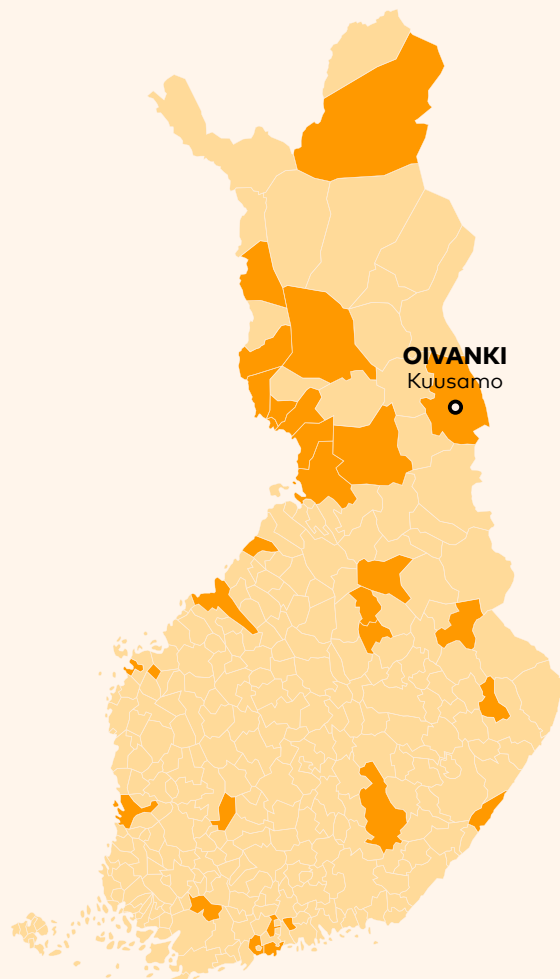
Kuusamo

NUORISOKESKUKSEN OMISTAJATAHO

Kuusamon kaupunki (100%)

NUORISOKESKUKSEN ORGANISAATIOMUOTO

Kuusamon kaupungin kasvatus- ja sivistystoimialan laskennallisesti erotettu tulosityksikkö

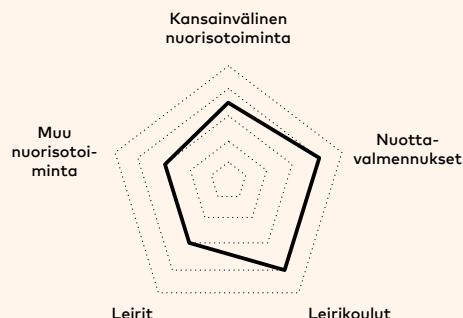
Tummenneet alueet kuvaavat leirikouluisten lähtökuntia tammi-syyskuussa 2018

Taloustiedot

	2017	Keskiarvo 2012–2018**
Myyntituotot	€ 724 514,63	€ 594 669,68
OKM valtionavustus	€ 310 000,00	€ 265 000,00
Liikevaihto (myyntituotot, valtionavustus ja muut tuotot)	€ 1 149 044,00	€ 1 020 852,87
OKM valtionavustuksen osuus liikevaihdosta	27 %	26 %
Tilikauden tulos	-€ 26 414,00	€ 14 977,88

Profiloituminen

Arvioitsijoiden näkemys toiminnan painotuksista

Toiminta 2017

Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivät nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus käyttöpäivistä	
16 091	13 525	84 %	
Yöpymisvuorokaudet yhteensä	Yöpymisvuorokaudet nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus yöpymisvuorokausista	Vuodekäyttöaste
11 597	10 553	91 %	24 %

Kapasiteetti

Vuodepaikat lukumäärä	Asiakaspaikat lukumäärä
132	100
Henkilöstö (htv)	
11	

Asiakkaat 1.–9.2018

ULKOMAALAISET OSALLISTUJAT

Kv-ryhmiä*	Nuoria kv-ryhmissä*
20	380

NUOTTA

NUOTTA-valmennukset*	Nuoria Nuottavalmennuksessa*
23	146

*Tieto on peräisin tammi-syyskuun 2018 OKM:n tuotannon raportin perusteella.
** Vuonna 2015 nuorisokeskus yhdistettiin ja nuorisokeskuksesta otettiin periaatteellisesti suoraan vuokra.

Piispala

Piispala on nuorisokäyttöpäivien perusteella mitattuna nuorisokeskuksesta suurin. Piispalan pääasiakasryhmiä ovat leirikoulut, järjestöjen ja seurakuntien leiritoiminta ja erityisryhmien kurssitoiminta (lasten leirit, tuetut perhelomat ja esimerkiksi kansainvälinen touretteleiri). Nuorisokeskuksen erityisosaamisena profiloituvat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, sosiaalinen vahvistaminen ja Green Care -toiminta. Kansainvälisen toiminnan osuus nuorisotoiminnasta on noin 5 prosenttia. Piispalasta käsin toimii myös etsivä nuorisotyö. Lisäksi Piispala toteuttaa alueellista nuorisotyötä myös kokoamalla alueellisia tapahtumia, kuten "Crazy Action" -tapahtumat kolmen kunnan nuorille. Alla on esimerkkejä Piispalan toiminnan tunnusluvuista.

Perustiedot

NUORISOKESKUKSEN NIMI

Nuorisokeskus Piispala

SIJAINTI

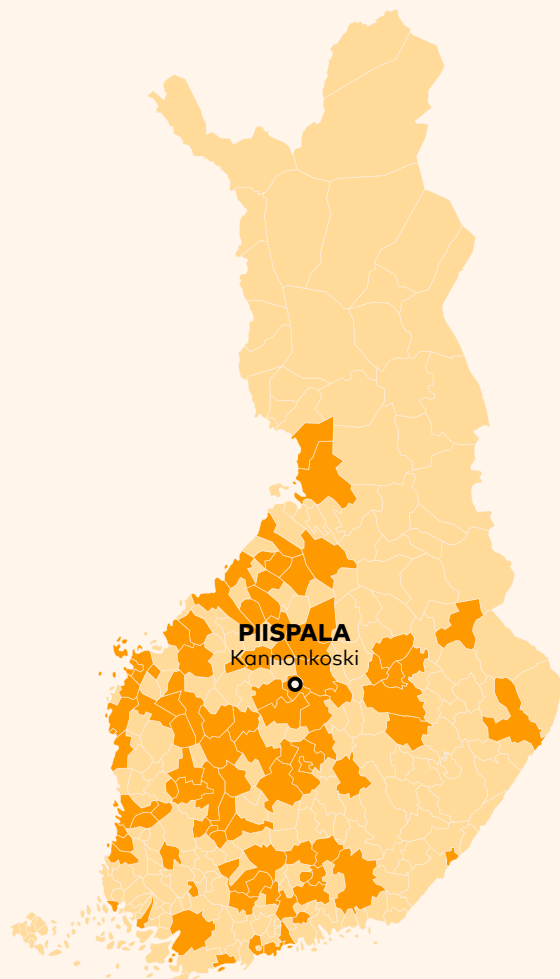
Kannonkoski

NUORISOKESKUKSEN OMISTAJATAHO

Kannonkosken kunta (100%)

NUORISOKESKUKSEN ORGANISAATIOMUOTO

Kunnallinen liikelaitos

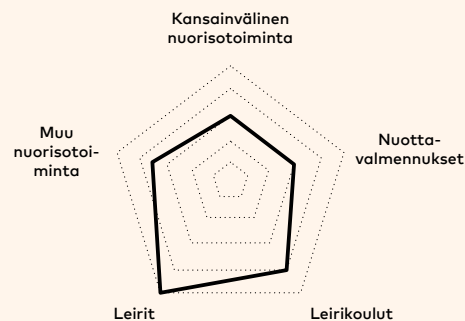
Tummenneet alueet kuvaavat leirikouluisten lähtökuntia tammi-syyskuussa 2018

Taloustiedot

	2017	Keskiarvo 2012–2018
Myyntituotot	€ 2 896 406,08	€ 2 885 099,17
OKM valtionavustus	€ 500 000,00	€ 650 000,00
Liikevaihto (myyntituotot, valtionavustus ja muut tuotot)	€ 3 391 811,33	€ 3 843 820,83
OKM valtionavustuksen osuus liikevaihdosta	13 %	17 %
Tilikauden tulos	-€ 213 062,05	€ 333 222,19

Profiloituminen

Arvioitsijoiden näkemys toiminnan painotuksista

Toiminta 2017

Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivät nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus käyttöpäivistä	
71 581	63 492	89 %	
Yöpymisvuorokaudet yhteensä	Yöpymisvuorokaudet nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus yöpymisvuorokausista	Vuodekäyttöaste
50 794	41 842	82 %	58 %

Kapasiteetti

Vuodepaikat lukumäärä	Asiakaspaikat lukumäärä
240	450
Henkilöstö (htv)	
51,5	

Asiakkaat 1.–9.2018

ULKOMAALAISET OSALLISTUJAT

Kv-ryhmiä*
13

Nuoria kv-ryhmissä*
472

NUOTTA

NUOTTA-valmennukset*
25

Nuoria Nuottavalmennuksessa*
202

*Tieto otettu tammi-syyskuu 2018 OKM:n tuotteen raportin perusteella.

Pikku-Syöte

Pikku-Syöte on vahvistanut rooliaan osana alueellista nuorisotyötä ja pyrkii toimimaan nyt selkeämmin koulujen ja vanhempien kasvatustyön tukena eikä yhtä korostetusti leirikoulujen järjestäjänä kuin aiemmin. Pikku-Syöte toimii yhteistyössä lähikuntien ja kaupunkien kanssa ja on mukana Oulun kaupungin nuorisotoiminnan kehittämisessä. Lisäksi Pikku-Syöte toimii yhteistyössä seurakuntien kanssa. Pikku-Syötteen omistaa Vuolle Settlementti Oulu, jonka verkostoja hyödyntämällä nuorisokeskus pääsee vahvemmin osaksi alueellisen nuorisotyön verkostoja ja foorumeita. Alla on esimerkkejä Pikku-Syötteen tunnusluvuista.

Perustiedot

NUORISOKESKUKSEN NIMI

Syötekeskus

SIJAINTI

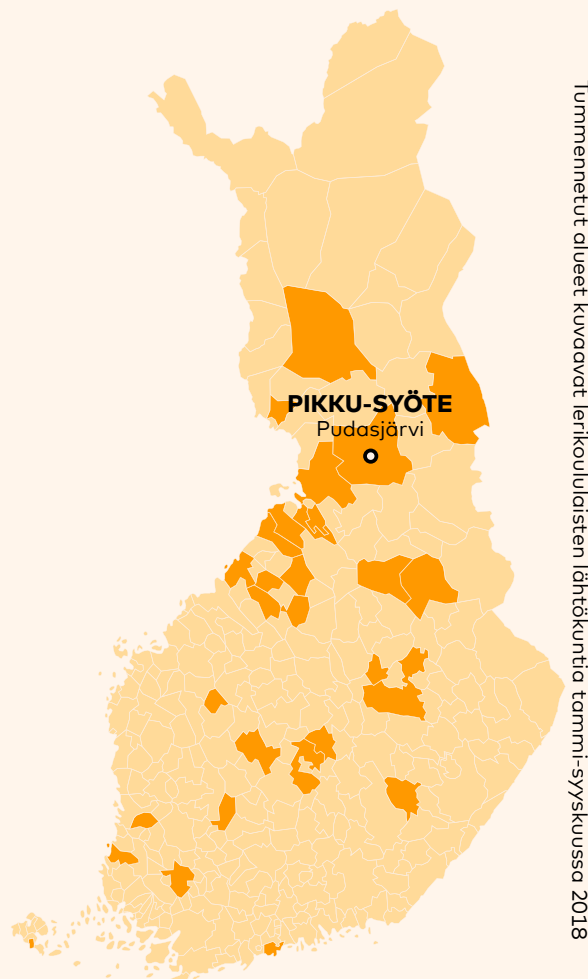
Pudasjärvi

NUORISOKESKUKSEN OMISTAJATAHO

Oulun seudun Settlementti ry (100%)

NUORISOKESKUKSEN ORGANISAATIOMUOTO

Osakeyhtiö

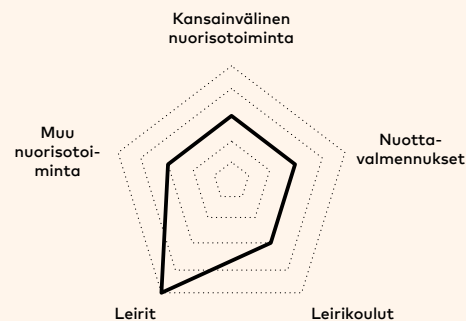

Taloustiedot

	2017	Keskiarvo 2012–2018
Myyntituotot	€ 1 370 459,42	€ 1 283 101,25
OKM valtionavustus	€ 500 000,00	€ 500 000,00
Liikevaihto (myyntituotot, valtionavustus ja muut tuotot)	€ 2 166 049,42	€ 1 921 323,24
OKM valtionavustuksen osuus liikevaihdosta	23 %	26 %
Tilikauden tulos	€ 79 499,00	-€ 72 168,00

Profiloituminen

Arvioitsijoiden näkemys toiminnan painotuksista

Toiminta 2017

Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivät nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus käyttöpäivistä	
18 389	13 608	74 %	
Yöpymisvuorokaudet yhteensä	Yöpymisvuorokaudet nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus yöpymisvuorokausista	Vuodekäyttöaste
18 712	8 210	44 %	23 %

Kapasiteetti

Vuodepaikat lukumäärä	Asiakaspaikat lukumäärä
221	400
Henkilöstö (htv)	
19,6	

Asiakkaat 1.–9.2018

ULKOMAALAISET OSALLISTUJAT

Kv-ryhmiä*	Nuoria kv-ryhmissä*
12	315

NUOTTA

NUOTTA-valmennukset*	Nuoria Nuottavalmennuksessa*
16	97

Vasatokka

Vasatoka alueellinen rooli on tiedottava ja kouluttava. Vasatokka toimii alueensa nuorille lisäpalveluna ja toiminnan kehiksenä. Vasatoka tilat ovat alueen nuorten käytössä, ja esimerkiksi Inarin nuorisovaltuusto kokoontuu Vasatokassa ja järjestää muuta toimintaansa siellä. Keskuk- sen nuorisotyöntekijä on ollut jäsenenä Selvä Peli -työryhmässä, jonka toteuttamia tapahtumia on järjestetty myös Vasatokassa. Yhteistyössä seurakuntien, kunnan nuorisotoimen ja Sámi Soster Ry:n kanssa tavoitteena on lisätä nuorille kohdistettavia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ja siten saada päihteidenkäytön kokeiluikä nousemaan. Vasatokka toteuttaa kansainvälistä nuorisotyötä kasvavassa määrin. Alla on esimerkkejä Vasatoka tunnusluvuista.

Perustiedot

NUORISOKESKUKSEN NIMI

Nuorisokeskus Vasatokka

SIJAINTI

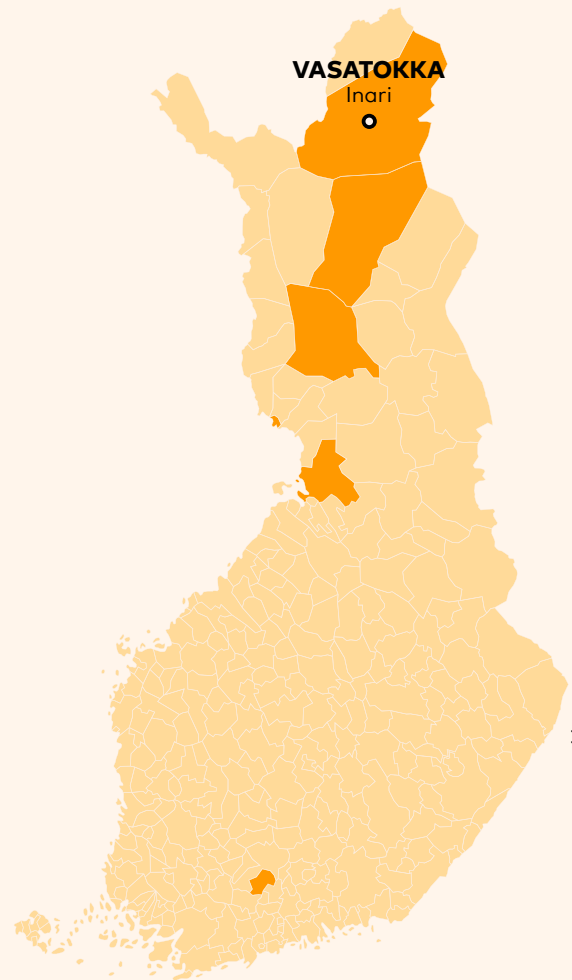
Inari

NUORISOKESKUKSEN OMISTAJATAHO

Inarin kunta (100%)

NUORISOKESKUKSEN ORGANISAATIOMUOTO

Osakeyhtiö

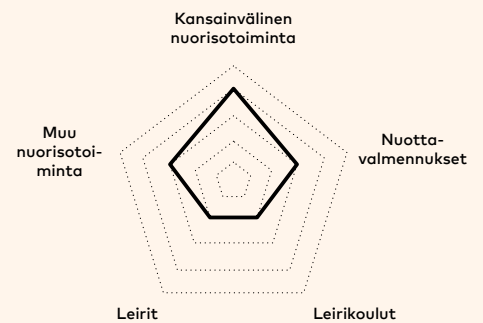
Tuumennetut alueet kuvavat leirikouluisten lähtökuntia tammi-syyskuussa 2018

Taloustiedot

	2017	Keskiarvo 2012–2018
Myyntituotot	€ 392 526,09	€ 348 226,07
OKM valtionavustus	€ 220 000,00	€ 205 000,00
Liikevaihto (myyntituotot, valtionavustus ja muut tuotot)	€ 682 085,41	€ 665 855,46
OKM valtionavustuksen osuus liikevaihdosta	32 %	31 %
Tilikauden tulos	-€ 38 167,93	-€ 23 294,58

Profiloituminen **

Arvioitsijoiden näkemys toiminnan painotuksista

Toiminta 2017

Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivät nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus käyttöpäivistä	
14 236	12 152	85 %	
Yöpymisvuorokaudet yhteensä	Yöpymisvuorokaudet nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus yöpymisvuorokausista	Vuodekäyttöaste
13 748	11 664	85 %	30 %

Kapasiteetti

Vuodepaikat lukumäärä	Asiakaspaikat lukumäärä
125	70
Henkilöstö (htv)	
9,3	

Asiakkaat 1.–9.2018

ULKOMAALAISET OSALLISTUJAT

Kv-ryhmiä*	Nuoria kv-ryhmissä*
23	1073

NUOTTA

NUOTTA-valmennukset*	Nuoria Nuottavalmennuksessa*
7	71

*Tieto opilla tammi-ryhmiä 2018
** Ei vertailukelpoista tietoa muista nuorisotoiminnasta vastaavista yksiköistä

Villa Elba

Villa Elban toiminnassa painottuu vahvimmin kansainvälinen nuorisotyö ja pitkät nuorisovaihtojaksot. Nuorisokeskuksessa puolestaan leirejä ja leirikouluja toteutetaan suhteessa vähemmän. Villa Elba sijaitsee maantieteellisesti lähellä Kokkolan ruutukaava-aluetta, ja tämän takia nuorisokeskuksessa päiväkäyttö painottuu vahvasti. Villa Elba on toiminut aktiivisena alueellisenä nuorisotyön kokoajana ja muun muassa ollut mukana laatimassa lapsi- ja nuori-sostrategiaa alueen kuntien kanssa ja edesauttanut kuntien nuorisovaltuustojen syntymistä. Villa Elballe on myönnetty eurooppalainen laatusertifikaatti ja Green Key -sertifikaatti kestävän matkailun edistämisestä. Villa Elba tarjoaa palveluita ja toteuttaa toimintaansa myös ruotsin kielellä. Alla on esimerkkejä Villa Elban tunnusluvuista.

Perustiedot

NUORISOKESKUKSEN NIMI

Nuorisokeskus Villa Elba

SIJAINTI

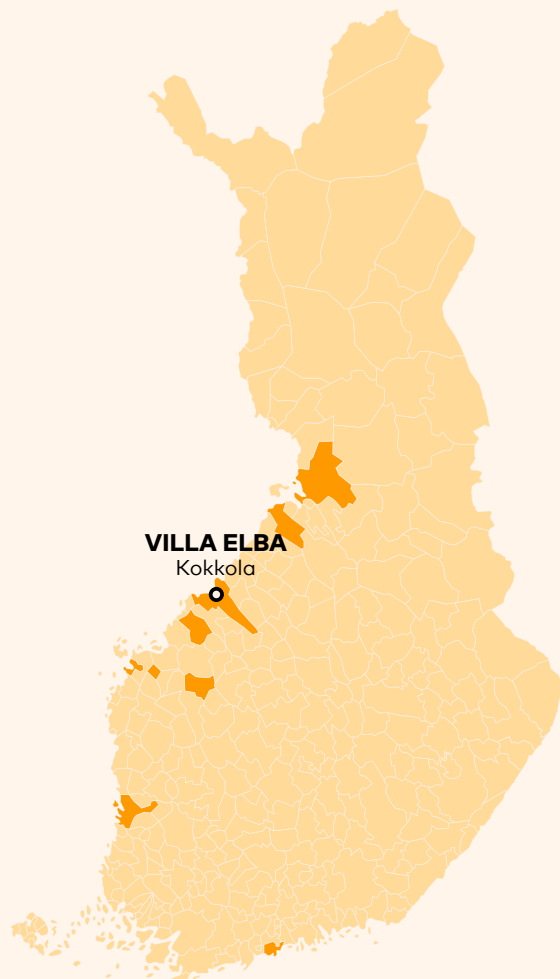
Kokkola

NUORISOKESKUKSEN OMISTAJATAHO

Kokkolan kaupunki (100%)

NUORISOKESKUKSEN ORGANISAATIOMUOTO

Osakeyhtiö

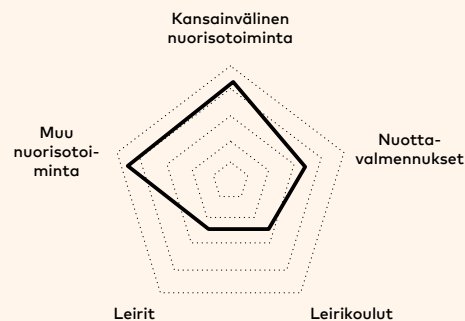
Tummenneet alueet kuvaavat leirikouluisten lähtökuntia tammi-syyskuussa 2018

Taloustiedot

	2017	Keskiarvo 2012–2018
Myyntituotot	€ 573 205,28	€ 568 340,30
OKM valtionavustus	€ 480 000,00	€ 447 500,00
Liikevaihto (myyntituotot, valtionavustus ja muut tuotot)	€ 1 575 587,56	€ 1 522 917,69
OKM valtionavustuksen osuus liikevaihdosta	30 %	29 %
Tilikauden tulos	€ 4 194,35	€ 11 119,28

Profiloituminen

Arvioitsijoiden näkemys toiminnan painotuksista

Toiminta 2017

Käyttöpäivät yhteensä	Käyttöpäivät nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus käyttöpäivistä	
29 939	21 182	71 %	
Yöpymisvuorokaudet yhteensä	Yöpymisvuorokaudet nuorisokäyttö	Nuorisokäytön osuus yöpymisvuorokausista	Vuodekäyttöaste
10 352	9 682	94 %	46 %

Kapasiteetti

Vuodepaikat lukumäärä	Asiakaspaikat lukumäärä
66	185
Henkilöstö (htv)	
19,2	

Asiakkaat 1.–9.2018

ULKOMAALAISET OSALLISTUJAT

Kv-ryhmiä*
10

Nuoria kv-ryhmissä*
210

NUOTTA

NUOTTA-valmennukset*
15

Nuoria Nuottavalmennuksessa*
187

*Tieto otettu tammi-tyyrykuu 2018

LIITE 3. Kysely sidosryhmille. Nuorisokeskusten arviointi.

Tervetuloa vastaamaan nuorisokeskuksia koskevaan kyselyyn 14.2. mennessä!

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Valtion nuorisoneuvosto ovat käynnistäneet arviointihankkeen, jonka osana toteutetaan kysely nuorisokeskusten sidosryhmille. **Kysely on suunnattu sekä toimijoille, jotka eivät ole tehneet yhteistyötä nuorisokeskusten kanssa että niille, jotka ovat tehneet. Kyselyllä halutaan saada tietoa nuorisokeskusten tunnettuudesta, toiminnan laajuudesta, laadusta ja kehittämisen tarpeista.**

Tässä kyselyssä nuorisokeskuksella tarkoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön valtionapukelpoisuuden saaneita nuorisokeskuksia. Nuorisokeskukset sijaitsevat eri puolilla Suomea ja niitä on tällä hetkellä 9: Anjala (Kouvola), Hyvärilä (Nurmes), Marttinen (Vierrikka), Metsäkartano (Rautavaara), Oivanki (Kuusamo), Piispala (Kannonkoski), Pikku-Syöte (Pudasjärvi), Vasatokka (Inari) ja Villa Elba (Kokkola).

Nuorisokeskukset muodostavat verkoston, jota koordinoi Suomen nuorisokeskusyhdistys ry (SNK). Nuorisokeskukset edistävät lasten ja nuorten hyvinvointia tukemalla ja ohjaamalla heidän kasvuaan ja tarjoamalla luonnonläheisen, monipuolisen, toiminnallisen ja turvallisen ympäristön sekä myönteisen ilmapiirin elämykselliseen yhdessäoloon ja osallisuuteen.

Kiitos jo etukäteen vastauksista! Arviointihankkeen tavoitteena on tuottaa kokonaiskuva nuorisokeskusverkoston toiminnasta, toiminnan laajuudesta ja vaikuttavuudesta. Kyselyn vastauksia käytetään arvioitaessa nuorisokeskusten vaikuttavuutta, ja vastauksia hyödynnetään tuotettaessa arvioinnin pohjalta asetettavia suosituksia. Tuloksia käsitellään vain arviointia varten, eikä niitä luovuteta eteenpäin. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja tulokset käsitellään ja raportoidaan siten, ettei yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa.

Arvioinnin toteuttaa Owl Group Oy. Arviointi käynnistyi marraskuussa 2018 ja se valmistuu maaliskuussa 2019. Annamme mielellään lisätietoa! Owl Group Oy: Laura Jauhola (laura@owalgroup.com, 050 443 1841). Opetus- ja kulttuuriministeriö: Herttaliisa Tuure (herttaliisa.tuure@minedu.fi, 02953 30356).

Taustatiedot

1. Organisation nimi

2. Mikä seuraavista kuvastaa parhaiten organisaatiotasi?

- ☐ Opetus-/sivistystoimi
- ☐ Nuorisotoimi
- ☐ Sosiaalitoimi
- ☐ Liikuntatoimi
- ☐ Seurakunta
- ☐ Järjestö, seura, yhdistys tai säätiö
- ☐ Aluehallintovirasto
- ☐ Yksityinen yritys
- ☐ Muu, mikä?

3. Vastaajan tehtävä/rooli. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten omaa tehtävääsi:

- ☐ Opettaja
- ☐ Rehtori
- ☐ Nuorisotyöntekijä tai -ohjaaja
- ☐ Etsivä nuorisotyöntekijä
- ☐ Nuorten työpajan ohjaaja/valmentaja
- ☐ Toiminnanjohtaja/pääsihteeri
- ☐ Asiantuntija
- ☐ Nuorisopastori
- ☐ Valmentaja, ohjaaja
- ☐ Muu, mikä?

4. Vastaajan taustaorganisaation kotikunta/toimintakunta

5. Toimiiko taustaorganisaatiosi pääsääntöisesti paikallisesti vai valtakunnallisesti

- ☐ Paikallisesti
- ☐ Valtakunnallisesti

* 6. **Oletko toiminut viimeisen viiden vuoden aikana yhteistyössä** seuraavien nuorisolain mukaisten nuorisokeskusten tai Suomen nuorisokeskusyhdistyksen (SNK) kanssa? (Voimassa olevan nuorisolain mukaisia nuorisokeskuksia on yhdeksän): Anjala (Kouvola), Hyvärilä (Nurmes), Marttinen (Virrat), Metsäkartano (Rautavaara), Oivanki (Kuusamo), Piispala (Kannonkoski), Pikku-Syöte (Pudasjärvi), Vasatokka (Inari) ja Villa Elba (Kokkola).

- ☐ Kyllä
- ☐ En
- ☐ En osaa sanoa

Seuraavat kysymykset on suunnattu niille vastaajille, jotka ovat toimineet nuorisokeskusten tai SNK ry:n kanssa yhteistyössä.

7. Minkä nuorisokeskuksen/keskusten kanssa olet toiminut yhteistyössä/ käyttänyt palveluita tai osallistunut nuorisokeskuksen toimintaan? Voit valita useamman kuin yhden vastausvaihtoehdon.

☐ Anjala (Kouvola)

☐ Piispala (Kannonkoski)

☐ Hyvärilä (Nurmes)

☐ Pikku-Syöte (Pudasjärvi)

☐ Marttinen (Vierrikka)

☐ Vasatokka (Inari)

☐ Metsäkartano (Rautavaara)

☐ Villa Elba (Kokkola)

☐ Oivanki (Kuusamo)

☐ Suomen nuorisokeskusyhdistys ry (SNK)

8. Mitkä alla olevista vaihtoehdoista kuvaa tuntemasi nuorisokeskuksen tai nuorisokeskusten sijaintia. Voit tarvittaessa valita useamman vaihtoehdon. Nuorisokeskus sijaitsee

☐ Oman kunnan alueella

☐ Naapurikunnassa

☐ Omassa maakunnassa

☐ Naapurimaakunnassa

☐ Kauempana

9. Mitä yhteistyö on pitänyt sisällään? Voit valita useamman vaihtoehdon

☐ Leirikoulutoimintaa

☐ NUOTTA-valmennusta

☐ Rippileiri

☐ Prometheus-leiri

☐ Kansainvälistä nuorisotoimintaa

☐ Ohjattua luonto- tai seikkailutoimintaa

☐ Ohjattua kulttuuritoimintaa

☐ Ympäristökasvatusta

☐ Nuorisokeskusten koulu-/varhaiskasvatuksen vierailuja

☐ Hanke-/kehittämistoimintaa

☐ Verkostoyhteistyötä

☐ Asiantuntijoiden koulutusta nuorisokeskusten toimesta

☐ Muuta, mitä?

Kuvaile yhteistyötä omin sanoin

10. Kuinka monta vuotta sinä tai organisaatiosi olette toimineet nuorisokeskusten kanssa tai käyttäneet niiden palveluita?

☐ 0–2 vuotta ☐ 3–10 vuotta ☐ Yli 10 vuotta

11. Oletko toiminut nuorisokeskuksen/nuorisokeskusten kanssa:

☐ Kerran ☐ Useammin kuin kerran ☐ Usein/jatkuvasti

12. Mistä olet saanut tietoa nuorisokeskuksista? Voit valita useamman vaihtoehdon

☐ Kollegalta	☐ Muilta nuorisokentän toimijoilta
☐ Nuorisokeskusten omilta verkkosivuilta	☐ Messuilta
☐ SNK ry:n verkkosivulta (snk.fi)	☐ Lehdestä
☐ Sosiaalisesta mediasta	☐ Uutiskirjeestä
☐ Muualta internetistä	☐ Opetus- ja kulttuuriministeriöstä
☐ Muualta, mistä?	

NUORISOKESKUKSET ALUEELLISINA JA VALTAKUNNALLISINA TOIMIJOINA

13. Miten arvioisit seuraavia nuorisokeskuksia kuvaavia väittämiä niiltä osin kuin koet voivasi ottaa kantaa kokemuksesi perusteella. Nuorisokeskukset ovat:

	1 = Täysin eri mieltä	2	3	4	5 = Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Alueellisia nuorisotyön kehittäjiä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Valtakunnallisia nuorisotyön kehittäjiä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisokeskuspedagogiikan asiantuntijoita	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisotyön toimijoiden verkottaja	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinteä osa alueellista nuorisotoimijaverkostoa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tärkeä tuki nuorisotyön kentällä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tärkeä tuki oman työni kannalta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Edullinen vaihtoehto toteuttaa leirikoulutoimintaa/ nuorisotyötä/vierailuja	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Voit perustella vastaustasi

14. Miten seuraavat tekijät tukevat tai estävät toimintaa/yhteistyötä nuorisokeskusten kanssa?

	1 = Estää yhteistyötä merkittävästi	2	3	4	5 = Tukee yhteistyötä merkittävästi	En osaa sanoa
Nuorisokeskuksen sijainti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisokeskuksen palvelutarjonta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisokeskusten toiminnasta saatavilla oleva tieto	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisokeskusten palveluiden hinta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oman organisaation taloudelliset resurssit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omat aikaresurssit organisoida/ tehdä yhteistyötä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Voit perustella vastaustasi

15. Mitkä ovat keskeisimpiä syitä, miksi olet toiminut nuorisokeskusten kanssa?

16. Kun ajattelette nuorisokeskusten kanssa tekemäännne yhteistyötä, mitkä ovat nuorisokeskuksille vaihtoehtoisia palveluntarjoajia/ toimijoita?

17. Arvioi seuraavien väittämien perusteella kuinka hyvin nuorisokeskus tai nuorisokeskukset kokemuksesi mukaan edistävät seuraavia nuorisolain mukaisia tavoitteita.

	1 = Täysin eri mieltä	2	3	4	5 = Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tukee nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tukee nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Voit perustella vastaustasi

18. Kuinka tyytyväisiä olette olleet seuraaviin palveluiden osa-alueisiin kokemuksenne perusteella.

	1 = Täysin tyytymätön	2	3	4	5 = Täysin tyytyväinen	En osaa sanoa/emme ole käyttäneet
Nuorisotyöllinen osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Asiakaspalvelu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Riittävä henkilöstön määrä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Majoitustilat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ravitsemuspalvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kokous- ja juhlapalvelut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Palveluiden räätälöitävyys	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Voit perustella vastaustasi

19. Arvioi seuraavien välittämien perusteella sinulle tutun nuorisokeskuksen tai yleisemmin nuorisokeskusten edellytyksiä tarjota nuorille sopivia toimintoja tai palveluita:

	1=Täysin eri mieltä	2	3	4	5=Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Keskus soveltuu sijainniltaan, ympäristöltään, tiloiltaan ja varustukseltaan ympärivuotiseen ohjattuun toimintaan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Keskuksessa on riittävä ohjaushenkilöstö	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Keskuksessa on riittävästi nuorisotyön osaamista	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Keskus huolehtii toimintansa ja ympäristönsä turvallisuudesta	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Voit perustella vastaustasi

20. Millaista vaikutusta nuorisokeskusten toimintaan osallistumisella on mielestäsi ollut niille nuorille, joiden kanssa työskentelet tai toimit, tai jotka muulla tavalla profiloituvat toimintasi kohderyhmäksi?

21. Mitä muita vaikutuksia nuorisokeskuksilla on ollut? (esim. omaan henkilöstöön, kehittämistyöhön tai laajemmin yhteiskuntaan?)

NUORISOKESKUSTEN TULEVAISUUS

22. Minkälaisena näet nuorisokeskusten roolin tulevaisuudessa?

23. Millaista yhteistyötä toivoisit tekeväsi nuorisokeskusten kanssa tulevaisuudessa?

Kiitos vastauksista!

Seuraavat kysymykset ovat vastaajille, jotka eivät ole toimineet nuorisokeskusten kanssa yhteistyössä

* 24. Kuinka hyvin tunnet nuorisokeskusten toimintaa?

- ☐ En ole koskaan kuullut niiden olemassa olost
- ☐ Olen kuullut, ja olen kiinnostunut yhteistyöstä/palveluista
- ☐ Olen kuullut, mutta en ole kiinnostunut yhteistyöstä/palveluista

25. Mitkä ovat nuorisokeskuksille vaihtoehtoisia palveluntarjoajia/ toimijoita, joita olette hyödyntäneet/ tehneet yhteistyötä?

26. Mistä olet saanut tietoa nuorisokeskuksista? Voit valita useamman vaihtoehdon

☐ Kollegalta	☐ Muilta nuorisokentän toimijoilta
☐ Nuorisokeskusten omilta verkkosivuilta	☐ Messuilta
☐ SNK ry:n verkkosivulta (snk.fi)	☐ Lehestä
☐ Sosiaalisesta mediasta	☐ Uutiskirjeestä
☐ Muualta internetistä	☐ Opetus- ja kulttuuriministeriöstä
☐ Muualta, mistä?	

27. Miten seuraavat tekijät tukevat tai estävät toimintaa/yhteistyötä nuorisokeskusten kanssa?

	1: Estää yhteistyötä merkittävästi	2	3	4	5: Tukee yhteistyötä merkittävästi	En osaa sanoa
Nuorisokeskuksen sijainti	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisokeskuksen palvelutarjonta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisokeskusten toiminnasta saatavilla oleva tieto	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nuorisokeskusten palveluiden hinta	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oman organisaation taloudelliset resurssit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omat aikaresurssit organisoida/ tehdä yhteistyötä	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Voit perustella vastaustasi

28. Millaista yhteistyötä toivoisit tekeväsi nuorisokeskusten kanssa tulevaisuudessa?

Pyydämme vielä ennen kyselyn loppua vierailemaan sivulla www.snk.fi

29. Heräsikö kiinnostus tehdä yhteistyötä/ toteuttaa nuorisotoimintaa nuorisokeskuksessa?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En osaa sanoa

30. Kuvaa vielä, minkälaisia mielikuvia sivusto herätti nuorisokeskusten tarjonnasta ja mahdollisuuksista?

31. Mistä ja miten haluaisit saada lisätietoa nuorisokeskusten toiminnasta?